T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UNESCO YARATICI KENTLER AĞI MÜZİK KENTİ KRİTERLERİ BAĞLAMINDA ŞANLIURFA'NIN MÜZİK KENTİ OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Murat Kadir YETKİN

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

ŞANLIURFA

2019

Dr. Öğr. Üyesi Ali Rıza MANCI danışmanlığında, Murat Kadir YETKİN'in hazırladığı **"UNESCO yaratıcı kentler ağı müzik kenti kriterleri bağlamında Şanlıurfa'nın müzik kenti olarak değerlendirilmesi"** konulu bu çalışma 12/03/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

İmza

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ali Rıza MANCI ……..

Üye : Prof. Dr. Turan BİNİCİ ……..

Üye : Doç.Dr. Mustafa Hakkı AYDOĞDU ……..

Bu Tezin Tarım Ekonomisi Anabilim Dalında Yapıldığını ve Enstitümüz Kurallarına Göre Düzenlendiğini Onaylarım.

Doç. Dr. İsmail HİLALİ
Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET ..... İ
ABSTRACT ..... İİ
TEŞEKKÜR ..... İİİ
ŞEKİLLER DİZİNİ ..... İV
SİMGELER DİZİSİ V
1.GİRİŞ 1
1.1. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Programı 1
1.1.1. Ağın temel özellikleri, amaç, hedef ve faaliyet alanları 2
1.1.2. Yaratıcı şehirler ağı programının hedefleri 2
1.1.3. Yaratıcı şehirler ağı faaliyet alanları 3
1.1.4. Yaratıcı şehirler ağı başvuru süreci 3
1.2. UNESCO Müzik Şehir Kriterleri ve Müzik Şehirleri 5
1.2.1. Yaratıcı şehirler ağı programı kapsamında bulunan müzik şehirleri 6
1.2.1.1. Seville (İspanya) 6
1.2.1.2. Bologna (İtalya) 9
1.3. Şanlıurfa 10
1.3.1. Coğrafyası 10
1.3.2. Tarihi 11
1.3.3. Kültürü 12
1.3.4. Ekonomisi 13
1.4. Müzik ve Şanlıurfa'da Müzik 14
1.5. Şehir Markalaşması ve Pazarlaması 18
1.6. Çalışmanın Önemi 19
1.7. Çalışmanın Amacı 21
1.8. Çalışmanın Gerekçesi 21
1.9. Çalışmanın Kapsamı 21
1.10. Çalışmanın Problemleri 22
1.11. Sınırlılıklar ve Kısıtlamalar 22
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR 24
3. MATERYAL ve YÖNTEM 31
3.1. Materyal 31
3.1.1. Araştırmanın evren ve örneklemi 31
3.2. Yöntem 31
3.2.1. Veri toplama aracının geliştirilmesi ve verilerin toplanması 32
3.2.2. Verilerin analizi 32
4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA 34
4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri 34
4.2. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Hakkında Bilinenler 36
4.3. Şanlıurfa'nın Yaratıcı Şehirler Bağlamında Potansiyeli; 36
4.4. Yaratıcı Şehirler Ağına Katılmanın Kazanımları 38
4.5. Başvurular ve Şehrin Tepkileri 39
4.6. Başvuru Sürecinde Paydaşların Rolleri 41
4.7. Şanlıurfa'da Müzik ve Önemi 45
4.8. Şanlıurfa'daki Etkinliklerin Tanıtımı 47
4.9. Müzik ve Şehir Kalkınması 49
4.10. Şanlıurfa'nın Müzik ve Müzik Kültürünün Sürdürülebilirliği 50
4.11. Sıra Gecelerinin Konumu 54
4.12. Yansıtıcı Bir Durum Örneği: Mehmet Acet 58
5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER 63
5.1. Sonuçlar 63
5.2. Öneriler 65
KAYNAKLAR 68

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

UNESCO YARATICI KENTLER AĞI MÜZİK KENTİ KRİTERLERİ BAĞLAMINDA ŞANLIURFA'NIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Murat Kadir YETKİN

Harran Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ali Rıza MANCI

Yıl:2019, Sayfa:70

Tarihin sıfır noktası olarak anılan Şanlıurfa, müziğin, insanoğlunun serüveni ile paralel bir gelişim süreci izlediğine göre, müziğin ilk duyulduğu yerdir. Müziğe adanmış hayatların, sesi yanık insanların olduğu; edebiyat, şiir ve müzikte dünyaya nam salmış bir şehirdir. Bu araştırma, Şanlıurfa'nın "UNESCO Yaratıcı Şehir Ağı" programı bağlamında belirlenen kıstaslara göre değerlendirilmesine çalışılmıştır. UNESCO ağında müzik kenti olduğu tescillenmiş diğer şehirlerle kıyaslaması yapılarak, şehrin avantajları ve dezavantajları belirlenmiştir. Araştırma sürecinin ilk bölümünde konu ile ilgili alan yazın taraması yapılmış, ilgili dokümanlar incelenmiştir. İkinci bölümünde materyalimiz olan Şanlıurfa ele alınmıştır. Araştırma sürecinde nitel yöntem kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşler yapıldı. 13 katılımcı ile yapılan görüşmeler nitel yöntemler ile analizi sonucunda 10 farklı tema oluştu. Görüşme kayıtlarının analizinde katılımcıların ortak kanaati Şanlıurfa'nın müzik potansiyeli olduğu ama UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Programı için yeterli çabayı göstermediğidir. Son olarak bir katılımcının hayat hikâyesi ve bu programın başvuru sürecinde yaşadıkları bu araştırmayı özetler nitelikte olduğundan bu görüşme kayıtları ayrı bir durum olarak eklendi. Çalışma sonuçlarının, turizm uygulamalarında sorumlu kişi ve kuruluşlar için önemli bilgiler sağlayacağı öngörülmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: UNESCO, müzik, yaratıcı kent ağı, şanlıurfa, turizm

ABSTRACT

MSc Thesis

EVALUATION OF ŞANLIURFA IN THE CONTEXT OF THE UNESCO CREATIVE CITIES NETWORK MUSIC CITY CRITERIA

Murat Kadir YETKİN

Harran University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Agriculture Economy

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Ali Rıza MANCI
Year: 2019, Page: 70

Şanlıurfa, which is known as the starting point of history, is the first place where music is heard, since music follows a parallel development process with human adventure. The life dedicated to music is the sound of dedicated people; literature, poetry and music in the world are a world renowned. This study was carried out to evaluate Şanlıurfa according to the criteria determined in the context of UNESCO Creative City Network program. In the UNESCO network the city of music has been compared with other registered cities, and the advantages and disadvantages of the city have been determined. In the first part of the research process, the literature on the subject was searched and related documents were examined. In the second part, our material which is Şanlıurfa is discussed. Qualitative method was used in the research process. Semi-structured interviews were made as data collection tool. Interviews with 13 participants revealed 10 different themes as a result of the analysis with qualitative methods. The common opinion of the participants in the analysis of the interview records is that Şanlıurfa has music potential but does not make enough efforts for the UNESCO Creative Cities Network Program. Finally, an interview record was added as a separate case, as the life story of a participant summarized the research and the application of the program. It is foreseen that the results of the study will provide important information for responsible people and organizations in tourism applications.

KEY WORDS: UNESCO, music, creative city network, şanlıurfa, tourism

TEŞEKKÜR

Çalışma konusunun seçiminde ve uygulamasında her zaman yardımda bulunan ve kitap önerileriyle kişisel gelişimime sağladığı katkılarından ve ayrıca beni akademik gelişim anlamında motive etmelerinden dolayı danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Ali Rıza MANCI'ya, kıymetli zamanlarını ayırarak benimle mülakat yapan değerli katılımcılara, Yüksek Lisansa başlama konusunda teşvik eden Emine Alev YETKİN YÜCEL'e, öğretim hayatımda her zaman destekleri olan annem ve babama, öğretim süresince sabırla destekleyen sevgili eşime teşekkür ederim.

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1.1. Başvuru sürecine ilişkin adımlar..... 4
Şekil 1.2. Şehrin müzik alanındaki tanıtımında kullanılan bir afiş(Kaynak: URL-2)..... 7
Şekil 1.3. Şehirde yapılan müzik etkilendiklerinden bir kare (Kaynak: URL-4)..... 8
Şekil 1.4. Şanlıurfa ilinin siyasi haritası ve Türkiye içerisindeki coğrafi konumu..... 10

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

BŞB	Büyük Şehir Belediye
ŞURKAV	Şanlıurfa Kültür Vakfı
TRT	Türkiye Radyo ve Televizyon
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
YŞA	UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Programı (Creative Cities Network

1.GİRİŞ

Kentler, bilinirliklerini artırabilmek ve tercih edilen bir konuma ulaşmak için çeşitli politikalar içinde yer alıp, stratejiler üretirler. Küreselleşmenin hızla arttığı günümüzde kentlerin bilinirliklerini artırmak için yaptıkları her türlü çalışma, markalaşma olarak ön plana çıkarılan bir politikadır. Kentin turizmini, imajını ve tanınırlığını doğrudan etkileyecek en önemli politika da kenti bir markaya dönüştürmektir.

Bir kentin, yerel halkı, iş yatırımcıları ve ziyaretçiler açısından çekici hale gelebilmesi için bir pazarlama stratejisine sahip olması gereklidir. Bu tür bir strateji temelde, kentlerin markalaşmasını sağlayan yaratıcı kent politikasını içermektedir. Bir kentin diğer kentlerden farklılaşmasını sağlayan en etkili yaratıcı kent politikalarından biri de kentin uluslararası imajıdır. İmaj sahibi olmak, rekabet içinde saygınlık sağlanması bakımından önemlidir.

Şanlıurfa, rekabet ettiği diğer kentlerden kendini bir adım öne çıkarmak için çeşitli çalışmalar ve tanıtımlar yapmakta, ulusal ve uluslararası organizasyonlarda yer almaktadır. Kentin bilinirliği artırılmaya çalışılarak, bir marka olma yolunda çalışmalar sürdürülmektedir.

Şanlıurfa tarihi dokusu, kültürel yapısı, müzikteki kültürel birikimi ve güzel sesleriyle ülkemizde tanınan bir kent olmakla beraber, komşu ülkeler arasında ise hatırı sayılır bir konumdadır. Şanlıurfa ili bu imajını uluslararası bir program ile taçlandırmalı ve bir markaya dönüşmelidir. Şanlıurfa'nın müzik şehri olduğunu uluslararası bir organizasyon olan UNESCO tarafından tescillemesi, şehrin tanıtımlarında kolaylık sağlayacak ve uluslararası bilinirliğini artıracaktır.

1.1. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Programı

UNESCO 1946 yılında Birleşmiş Milletler bünyesinde kurulmuştur. Dünya genelinde eğitim, bilim ve kültür alanında faaliyet gösteren UNESCO 2004 yılında Creative Cities Network (Yaratıcı Şehirler Ağı Programı) adı altında yeni bir girişimde bulunarak dünya genelinde yaratıcı şehirler ağı programını oluşturmuştur. Bu programa başvuru yapan kentlerin belirlenen ölçütlere göre inceleyerek üyeliklerini kabul etmiş ve bu kentleri ağa dâhil etmiştir. Bu kentlerin söz konusu ağa dâhil olması için UNESCO tarafından belirlenen

farklı temalardan bunlar: edebiyat, zanaat ve halk sanatları, medya sanatları, müzik, film, tasarım ve gastronomi teması kapsamında olması gerekmektedir. Bu belirtilen yaratıcı alanlarda oluşturulacak ağ ile şehirlerin var olan potansiyelini ortaya çıkarmak ve geliştirmek amaçlanmaktadır (Anonim, 2018).

Şehirler tarihi ve kültürel geçmişleri ve çeşitli kültür aktörlerini bir arada bulunduran dinamik yapılarıyla yaratıcılığın yeni boyutlarını üretmeye ve keşfetmeye muktedirdirler. Program, yerel aktörler tarafından yürütülen kültürel endüstrilerin yaratıcı, ekonomik, sosyal potansiyelini geliştirmeyi amaçlamakta ve bu sebeple UNESCO'nun kültürel çeşitlilik ideallerini desteklemektedir (Anonim, 2018).

1.1.1. Ağın temel özellikleri, amaç, hedef ve faaliyet alanları

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Programı, UNESCO tarafından 2004 yılında oluşturulurmuş olup, çeşitli bölgelerden farklı gelir seviyeleri, kapasite ve nüfusa sahip şehirleri yaratıcı endüstriler alanında çalışmak üzere bir araya getiren bir girişimdir.

Yaratıcı Şehirler Ağı, şehirler tarafından kendi yetenek ve enerjilerini yönlendirecekleri yaratıcı endüstri sektörü tercihlerine göre seçilebilecek yedi tema etrafında şekillendirilmiştir. Bu temalar edebiyat, film, müzik, zanaat ve halk sanatları, tasarım, gastronomi ve medya sanatları olarak belirlenmiştir. Hâlihazırda, Yaratıcı Şehirler Ağı'nın 72 ülkeden 180 üyesi bulunmaktadır (UNESCO, 2018).

Ülkemizde bu ağ için devamlı başvurular yapılmaktadır. Şu anda İstanbul tasarım, Kütahya el işi, Gaziantep ve Hatay ise gastronomi alanında ağa dâhil olan şehirlerimizdir.

1.1.2. Yaratıcı şehirler ağı programının hedefleri

UNESCO kapsamında on beş yıldan fazladır faaliyette bulunan Yaratıcı Şehirler Ağı Programı aşağıda listelenen belli hedefler çerçevesinde oluşturulmuştur.

- Sürdürülebilir kalkınma için şehirlerin uluslararası iş birliğini güçlendirmek,
- Kamu, özel ve sivil toplum katılımlarıyla, şehirlerin gelişimini desteklemek,
- Kültürel aktivitelerin, ürün ve hizmetlerin yaratılması, üretilmesi ve yaygınlaştırılmasını sağlamak,

- Kültürel sektörde çalışan profesyonellerin yaratıcılık ve yenilikçiliğini geliştirmek, fırsatlarını arttırmak,
- Ötekileştirilmiş, korunmasız kişi ve grupların kültürel etkinlik, ürün ve hizmet üretimi süreçlerine aktif katılımını sağlamak,
- Yerel kalkınma hedefleri çerçevesinde kültür ve yaratıcılığı entegre etmek.

1.1.3. Yaratıcı şehirler ağı faaliyet alanları

UNESCO dünya genelinde eğitim, bilim ve kültür alanında faaliyet göstermektedir. Yaratıcı Şehirler Ağı da bu çerçevedeki faaliyet alanlarında faaliyetleri bulunmaktadır. Bu program sadece üye olan şehirleri ile sınırlı kalmayıp uluslararası seviyede tanıtım sağlamaktadır. Aşağıda bu ağın faaliyet alanları bulunmaktadır;

- Bilgi, deneyim ve en iyi uygulamaların paylaşılması,
- Kamu, özel ve sivil toplum kuruluşlarının pilot proje, iş birlikleri ve girişimler aracılığıyla ortaklığı,
- Profesyonel ve sanatsal değişim programları ve ağ oluşturma faaliyetleri,
- Yaratıcı Şehirler deneyimi ile ilgili olarak çalışma, araştırma ve değerlendirme yapılması,
- Sürdürülebilir kentsel kalkınma politika ve düzenlemeleri,
- İletişim ve farkındalık yaratmak amacıyla yapılan faaliyetler.

1.1.4. Yaratıcı şehirler ağı başvuru süreci

Başvuru sürecine ilişkin UNESCO'nun bazı beklentilerinin olduğu yayınlamış olduğu genel tavsiyelerden anlaşılmaktadır. Başvuru yapan şehrin kendini tanıması, argümanlarının açık ve tutarlı olması ayrıca yaratıcı şehirler ağı yapısının korunması ve hedeflenen misyona ulaşabilmek adına UNESCO başvuru sürecine ilişkin genel tavsiyelerde bulunmuştur.

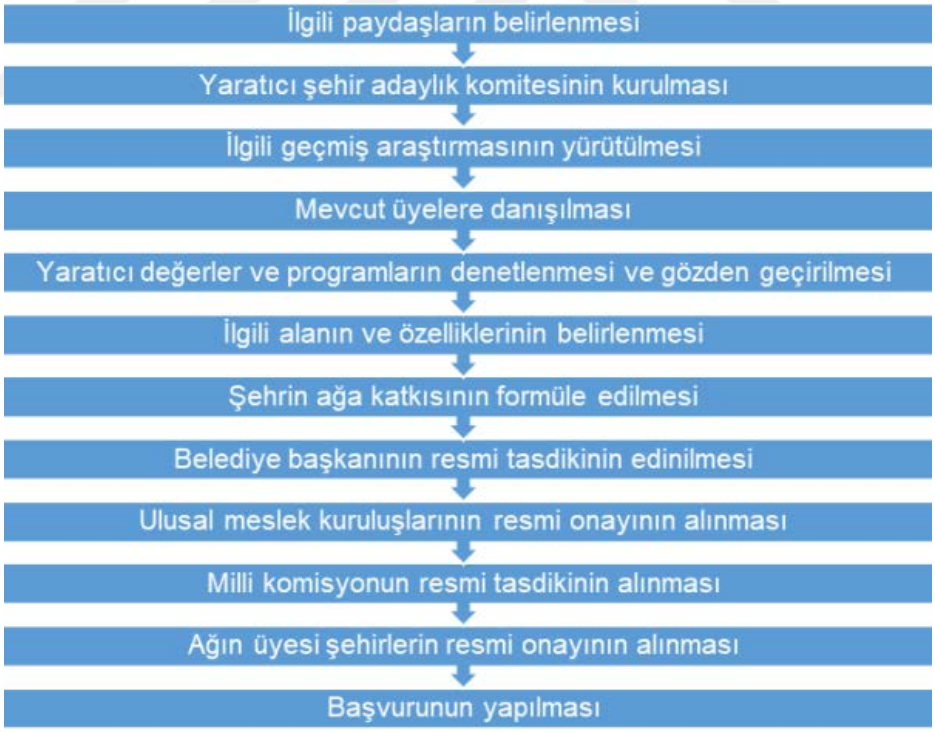
Bu beklentilerin en önemlileri neden sorularının cevabıdır. Şehir neden ağa katılmak istemektedir, üyelikten beklentiler nelerdir, ağı nasıl zenginleştirecektir, UNESCO

misyonuna uygun hedefleri nasıl gerçekleştirecektir gibi soruların cevapları başvuru için önemlidir. Çünkü verilecek her cevap şehrin kimliğini ve potansiyelini ortaya çıkaracaktır.

UNESCO, değerlendirmenin temelini başvuru formu üzerinden yapacağından; başvurunun gerekçe, bilgi, argüman ve sonuçlarının açık ve tutarlı olması ve formun hassasiyetle tüm paydaşların iş birliği ile yazılmasının önemli olduğunu söylemektedir.

Başvurunun ilgili tüm paydaşların yakın iş birliği içinde hazırlanmasının, şehrin genelinin kapsamlı danışma ve desteğini yansıtması açısından önemli olduğu belirtilmiştir. Başvurunun kamu, özel ve sivil toplum sektörlerinin tercümanı olmalı, aynı beklenti, duygu ve ifadelerin dilini yansıtmalıdır.

Başvuru formunda kentin zenginliklerinden, kültürel yapısı, insan kaynakları, yaratıcı yeteneği, eğitim ve öğretim tesislerinden ayrıca yaratıcı şehirler ağı misyonunda hedeflenen sonuçlara ulaşmak için faal, fikri ve mali katkısının olabildiğince açık şekilde anlatılması beklenmektedir. Başvuru Sürecine ilişkin adımlar şunlardır:

Şekil 1.1. Başvuru sürecine ilişkin adımlar

Başvuru formu UNESCO sitesinde belirtilen şekilde doldurulduktan sonra e-posta yolu ile kuruluşun her döneme ait belirttiği tarihe kadar yapılması gerekmektedir. Başvuru

için kabul edilen diller sadece İngilizce ve Fransızcadır. Kuruluşun web sitesinde (URL-1) başvuru sırasında ve gönderilecek olan e-posta da neler olması gerektiği detaylı bir şekilde listelenmektedir.

1.2. UNESCO Müzik Şehir Kriterleri ve Müzik Şehirleri

Yukarıda özetlendiği gibi Yaratıcı Şehirler Ağı Programı yedi tema etrafında şekillenmiştir. Bu temalardan bir tanesi de müziktir. Çalışmanın bu kısmında tezin ana konusunu oluşturan Şanlıurfa'nın başvuru yaptığı tema olan müzik teması ile ilgili bazı detaylar verilecektir.

UNESCO tarafından bu temalar için belli kriterler oluşturuluştur. Müzik şehri için belirlenen kriterler şunlardır:

- Müzik yatırımı ve faaliyetlerinin tanınan merkezi olma
- Ulusal ve uluslararası düzeyde müzik festivalleri ve etkinlikleri düzenlemede deneyim
- Müzik endüstrisinin her formunda teşvik edilmesi
- Müzik üzerine uzmanlaşmış okullar, konservatuarlar, akademiler ve yükseköğretim kurumları
- Amatör koro ve orkestralar da dahil olmak üzere müzik eğitimi için enformel yapılar
- Müziğin belli türlerine ve/veya farklı ülkelerden müziğe adanmış yerel veya uluslararası platformlar
- Müzik yapmak ve dinlemeye uygun kültürel alanlar

UNESCO'nun müzik şehri için rehber kriterlerini, Şanlıurfa kenti kapsamında değerlendirerek, kentin müzik geçmişini ve potansiyelinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Şanlıurfa'nın müzik şehri olma yolunda ilgili tüm paydaşların konumları, iş birlikleri ve iletişimlerinin ortaya çıkarılması planlanmakta, Şanlıurfa İlinin UNESCO Yaratıcı Kentler Ağı'nın, müzik kenti başlığı kapsamında müzik kenti olma hedefini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

1.2.1. Yaratıcı şehirler ağı programı kapsamında bulunan müzik şehirleri

Yaratıcı Şehirler Ağı Programı kapsamında Müzik temasında üyeliğe kabul edilen şehirler dünyanın farklı yerlerinden seçilmiştir.

- Avrupa kıtasından bu temaya dâhil olan şehirler ve içinde oldukları ülkeler; Sevilla (İspanya), Bologna (İtalya), Glasgow (Birleşik Krallık), Gent (Belçika), Hannover (Almanya), Mannheim (Almanya), Idanha-a-Nova (Portekiz), Katowice (Polonya), Liverpool (Birleşik Krallık), Amarante (Portekiz), Brno (Çekya), Norrköping (İsveç), Pesaro (İtalya)
- Kuzey ve Güney Amerika Kıtasında olup müzik temasında şehirler ve ülkeleri; Bogota (Kolombiya), Kingston (Jamaika), Medellin (Kolombiya), Salvador (Brezilya), Kansas (Amerika Birleşik Devletleri), Morelia (Meksika), Frutillar (Şili)
- Afrika kıtasından müzik temasına kabul edilen şehirler; Brazzaville (Kongo Cumhuriyeti), Kinshasa (Kongo Demokratik Cumhuriyeti), Praia (Cabo Verde)
- Asya kıtasından müzik teması için seçilen şehirler şunlardır; Hamamatsu (Japonya), Tongyeong (Kore), Varanasi (Hindistan), Almatı (Kazakistan), Chennai (Hindistan), Daegu (Kore)
- Avusturalya kıtasından Yaratıcı Şehirler Ağı Programı müzik teması için seçilen şehirler şunlardır; Adelaide (Avustralya), Auckland (Yeni Zelanda)

Bu listelenen şehirler içerisinde, üyeliği ilk kabul edilmiş şehirlerden olan Seville ve Bologna şehirleri bilgi ve deneyimlerinin çokça olmasından ve ülkemizde bilinmelerinden dolayı daha detaylı incelenmek için seçilmiştir.

1.2.1.1. Seville (İspanya)

Seville, UNESCO tarafından 2006 yılında ilk müzik şehri olarak üyeliği kabul edilen, çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapan Endülüs'ün topraklarında yer alan günümüz İspanya'sının 4. büyük şehridir. Flâmenko müzik ve dans türünün anavatanı olarak bilinmektedir. Flâmenko, 2010 yılında UNESCO tarafından somut olmayan kültür mirası olarak tescillenmiştir. Seville'de yıl içinde birçok festival düzenlenir, bunlardan en ünlüleri: Bienal de Flamenco, FeMAS, Territorios'tur.

Seville'de müzik ve dansın, insanların hayat yaşamlarının bir parçası olduğu çekilen film ve dizilerle gösterilmiştir. 1957 yılında çekilen "The Pride and The Passion" adlı filmde bir döneme damga vuran İtalyan sanatçı Sophie Moren, "juanna" isminde İspanyol bir karakteri canlandırarak filmde Flâmenko dansını icra eder.

Flâmenko dans ve müzik türü olarak Türkiye'de bir dönem popülerliği yakalamış ve birçok dans topluluğu bu dans türü derslerini vermeye başlamıştır. Flâmenko müzik tınılarını kullanarak yaptıkları müzikle Öykü ve Berk Gürman kardeşler bir dönemin en popüler sanatçıları olmuşlardır.

Yaratıcı Müzik Şehri üyeliği kazanan Seville, 2006 yılından beri kısa adı ICAS olan "Institute for Culture and Arts of Seville"konseyin yaptığı kültürel programlarla ve eğlenceye yönelik aktivitelerle sokakları canlı tutmaya çalışmaktadır.

Şekil 1.2. Şehrin müzik alanındaki tanıtımında kullanılan bir afiş(Kaynak: URL-2)

Şekil 1.2'de ICAS konseyinin yapmış olduğu Seville piyanolarla dolu etkinliğinin afişi görülmektedir. ICAS'ın düzenlemiş olduğu bu etkinlikte, Seville'nin 7 bölgesine 7 büyük piyano konulmuş ve herkesin onlara dokunması ve spontane etkileşime girmesine

imkân sağlanmıştır. Konservatuar öğrencileri faaliyetin her aşamasında herkesi piyano çalmaya teşvik ederek onlara yardım etmişlerdir. Şekil 1.3'te etkinlikten bir görüntü gösterilmektedir. Bu etkinlikle, klasik müziğin yerel halk arasında bilgi ve pratiğini geliştirmeyi, konservatuar ve diğer kültür kurumları arasındaki iş birliğini artırmayı, kültürel yaşama erişimin ve katılımın yanı sıra kültürel yaşamın zevkinin artırılması gibi amaçların gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. (URL-3)

Şekil 1.3. Şehirde yapılan müzik etkilendiklerinden bir kare (Kaynak: URL-4)

Bu etkinlikle birlikte Seville halkı, değeri 150.000 € 'dan fazla olan bu piyanoları sokakta görünce şaşırmış ve aynı zamanda alışılmadık, bir özgünlük olarak yorumlamışlardır (Şekil 1.3.'te bulunan haber sayfası).

Yaratıcı bir müzik şehri olan Seville:

- Çeşitli nüfus gruplarına ulaşmak için şehir genelinde aktiviteler düzenler,
- Yerel müzik sahnelerini desteklemek için yerel kurumlarla iş birliği yapar,
- Müzisyenlerin uluslararası tanıtımı için fırsatlar ve olanaklar yaratmak amacıyla diğer müzik şehirleriyle etkileşimlerini teşvik eder,
- Sürdürülebilir kalkınmanın bir faktörü olarak, kültürel turizmin teşvik edilmesini sağlar,
- Müzik eğitimi için müzik şehirleri arasında bilgi, en iyi uygulama ve uzmanlık alışverişini sağlar,

- Sanatçılar için hareketliliği teşvik eden programlar geliştirmek amacıyla uluslararası bir iş birliği ağı kurulmasını amaçlar.

Tüm müzik şehirlerinin kamu ve özel sektörlerden müzik aktörleri arasında geniş iş birliğini teşvik etmeyi öngörmektedir (UNESCO, 2018). UNESCO'nun kriterlerini uyguladığı görülen Seville, yayınlamış olduğu raporlarda bunu göstermiştir.

Seville, "Call for Cultural Projects" kültürel projeler için çağrı adlı projesi ile tasarlanmış proje ve faaliyetlere yıllık destek vermektedir. Dezavantajlı grupların yaşama katılımını ve yenilikçi hareketleri bu proje sayesinde desteklemektedir.

1.2.1.2. Bologna (İtalya)

Bologna ekonomisini üretim ve yaratıcı endüstriler olmak üzere iki önemli adım üzerine kurmuştur. Büyük işletmelere sahip olan Bologna bu potansiyelini iyi kullanmıştır. Avrupa kıtasında stratejik bir coğrafi konumda olan bu şehir, üniversitesinin uluslararası alanda yaptığı çalışmalar, çok yetenekli insan sermayesi, yaygın girişimcilik yeteneği referanslarıyla pazarlarında lider olan bazı küresel markalar oluşturmuştur. Üretim ekonomisini; büyük ölçekli şirketlerin, yenilikçi küçük işletmelere teşvik sağlayarak, canlı tutmaya çalışmışlardır.

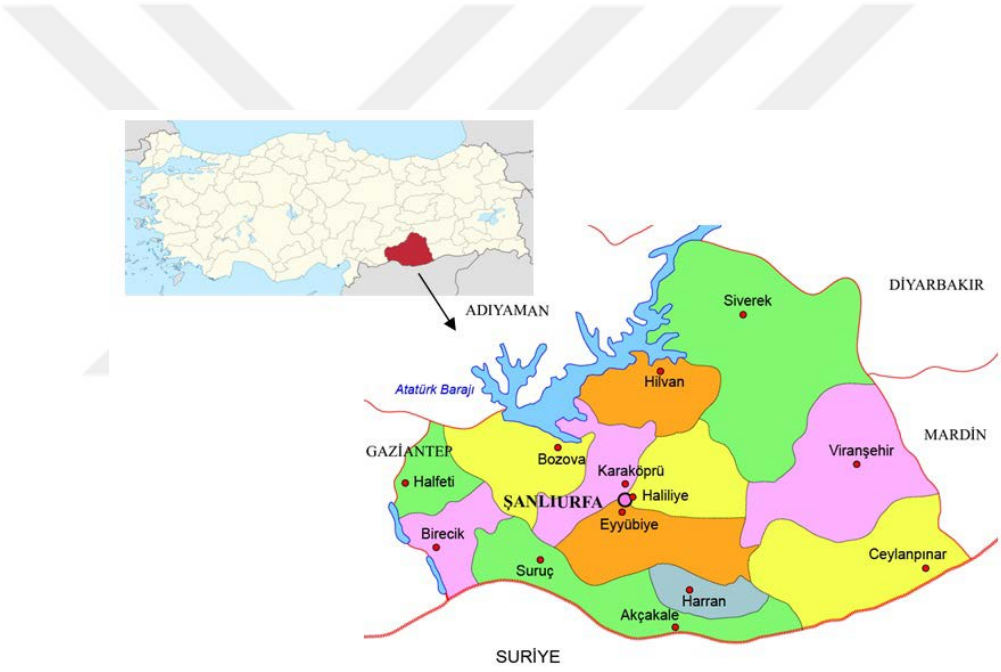
Yeni ekonomide maddi olmayan kültürel değerlerin, giderek maddi değeri ve yeteneği belirlediğini bilen bu şehir, deneyimlerin ve sosyal ilişkiler geliştirmenin rekabet faktöründe önemli bir paya sahip olduğunu söylemektedir. Yaratıcı endüstrileri kentsel bir ekosistem tarafından vazgeçilmez bir varlık olarak görmektedir. Teşvik etmenin ve yenilikçi olmanın bölgesel sistemde önemli olduğunu bu sebeple, eylemlerin koordinasyonunun bir merkezden yapılarak etkinliklerini garantiye almak gerektiği için bir merkez kurmuşlardır. Incredibol (Bologna'nın yaratıcı inovasyonun kısaltması, Muhteşem Bologna) 2010 yılında pilot olarak bu uygulamaları başlamıştır.

1.3. Şanlıurfa

1.3.1. Coğrafyası

Şanlıurfa ili Türkiye'nin güney doğusunda bulunan ve Suriye ile sınırı olan bir ilimizdir. İl Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bulunmaktadır. İlin doğusunda Mardin, batısında Gaziantep, kuzeyinde Adıyaman, kuzeybatısında Diyarbakır illeri bulunmaktadır. Güney sınırı boydan boya Suriye sınırıdır.

Resmi verilere göre Şanlıurfa'nın yüz ölçümü 18.584 km'dir. Bu, Türkiye yüz ölçümünün % 3 üne eş değerdir. Alansal olarak Türkiye'nin en büyük 7. Kentidir.

Şekil 1.4. Şanlıurfa ilinin siyasi haritası ve Türkiye içerisindeki coğrafi konumu

Şanlıurfa 37.8 kuzey enlem ve 38.46 doğu boylamındadır. İlin en doğusundaki konum ile en batısındaki konum arasında 2 derece 30 dakikalık meridyen farkı yani 10 dakikalık bir saat farkı vardır.

Şanlıurfa ili Güneydoğu Toroslar'ın orta kısmının güney etekleri üzerindedir. İlin ortalama yükseltisi 518 metredir. Kuzeyinde yer alan dağlar ve yüksek tepeler genellikle güneye doğru gittikçe alçalır. Büyük ovalar ilin güney yarısındadır (Harran Ovası, Suruç Ovası). Sıra tepeler oldukça yaygındır.

Şanlıurfa, Dünya'nın ve Türkiye'nin en önemli bölgesel kalkınma projesi olan GAP'ın (Güneydoğu Anadolu Projesi) merkezi durumundadır. Proje kapsamında il genelinde bulunan geniş ovalara sulama suyu sağlanıp verimli tarım yapılması sağlanmaktadır. GAP kapsamında inşa edilen Atatürk barajı ve baraj gölü geniş bir göl haline gelmiş durumdadır. Bu göl, yıllar içinde ilin coğrafik yapısını ve iklim yapısını kısmen de olsa değiştirmiştir.

1.3.2. Tarihi

Dünya genelinde Anadolu toprakları coğrafik yapısından dolayı ilgi odağı olması gibi tarihin başlangıç yeri olarak bilinen Ortadoğu topraklarının göbeğinde bulunan Şanlıurfa ilinin bugünkü toprakları da tarih boyunca önemli yerleşkelerden biri olmuştur. Geçmişten beri su kaynaklarına yakın olması (Fırat nehri) ve İpekyolu ve Ortadoğu ile Batı arasındaki geçiş yolu üzerinde bulunması ticari olarak bu toprakları tarihi bir yer haline getirmiştir. İlin mevcut yapısından dolayı cazibe yeri olmuş ve farklı ülke ve kavimler tarafından yüzyıllar boyunca kullanılmıştır.

2019 yılının Göbeklitepe yılı ilan edilmesi ile bir kez daha önem kazanan Göbeklitepe kazıları ile bu topraklardaki yaşamın Milattan Önce 10 bin yıl öncesine kadar gittiği tarihi kanıtlarla ispatlanmıştır.

Kaynaklara göre M.Ö. 2000 yıllarından itibaren Hurri-Mitanniler Şanlıurfa'nın şu an bulunduğu topraklarda yaşarlar. Daha sonra bu topraklara Sümerler yerleşmiştir. Daha sonraları Akat ve Elam Uygarlıkları Keldani, Hurri, Mitanni ve Asur uygarlıklarının bu topraklarda hüküm sürdüğü bilinmektedir. Bazı kaynaklar Akkad, Babil, Hitit, Arami, Asur, Pers ve Makedonya hükümdarlıklarının da bu topraklarda yaşadıklarını belirtmektedir.

Bu topraklar daha sonra Selçuklulara katılmıştır. Haçlı seferleri ile birkaç defa el değiştirmiştir. Ayrıca Roma, Bizans, Eyyubi, Memluk, Türkmen aşiretleri, Timur Devleti, Akkoyunlular, Dulkadir Beyliği, Safeviler buraları yer edinen diğer hükümranlıklardandır. Son olarak bölge Türkiye Cumhuriyeti kurulana kadar Osmanlı sınırları içerisinde olmuştur.

Kurtuluş savaşı döneminde ülkemizin çoğu yeri gibi bu topraklarda önce İngilizler tarafından işgal edilmiş olup daha sonra onların Fransızlara devrinden sonra Fransızlar tarafından işgal edilmiştir. Daha sonra Urfalıların üstün çabaları ile 11 Nisan 1920 tarihinde Fransızlar şehirden kovulmuşlardır.

Tarih boyunca farklı kitleler tarafından yönetildiği için zaman ile bu toprakların adları da değişmiştir. Eski kaynaklara göre Şanlıurfa'nın ilk adı 'Urhay' olarak bilinmektedir. Bu ismi Aramiler tarafından almıştır. Daha sonraki işgallerde suyunun bol olmasından dolayı bu anlamı taşıyan 'Edessa' ismi kullanılmıştır. Daha sonraları 'Ruha', 'Rıha' gibi farklı isimlerle de çağrılmıştır. Son olarak Kahramanmaraş ve Gaziantep'ten sonra Urfa halkının kurtuluştaki başarılarından dolayı T.B.M.M. 1984 yılında çıkarttığı yasa ile Ulusal Kurtuluş Savaşında gösterdiği kahramanlık nedeniyle bu şehre Şanlı unvanını vermiştir.

Uzun tarihi yaşantıya şahitlik eden bu şehir dini, arkeolojik, folklorik değerleri ile köklü bir kültüre sahiptir. Şanlıurfa tapınakları, kiliseleri, camileri, medreseleri, sarayları ve kervansarayları ile geçmişi her an yaşayan bir canlı gibidir. Yakın zamanda ortaya çıkan Nevali Çori kalıntıları gözleri bu topraklara bir daha çevirmiştir. Nevali Çori kazılarında ortaya çıkan dans eden insan figürleri çalışmamızın önemini ortaya koymaktadır. Dans etmek bir ritim eşliğinde yapılacak bir etkinliktir. Dans eden insan figürlerinin bir müzik eşliğinde dans ettikleri çıkarımları yapılırsa müziğin Şanlıurfa'da milattan öncede var olduğunun söylenmesi bir gerçek olarak ortaya çıkmaktadır. Nevali Çori'den sonra ortaya çıkan Göbeklitepe kalıntılarının tarihi derinliğinin anlaşılması burayı daha da önemli bir duruma getirmiştir. 2019 yılının Göbeklitepe yılı olarak kutlanması bu tarihi derinliklerin daha çok ortaya çıkmasına sebep olacaktır. Balıklıgöl gibi kutsal olarak bilinen tarihi yerlerin yanında yeni çıkarılan tarihi mozaikler Şanlıurfa'yı tarihsel anlamda daha da anlamlı ve önemli kılmaktadır.

1.3.3. Kültürü

Yukarıda tarih kısmında özetlendiği gibi Şanlıurfa yüzyıllar boyunca çok farklı hükümdarlıkların içerisinde bulunmuş ve bunun sonucu olarak sayısızca insan topluluğu buralarda yaşamıştır. Aynı zamanda bu bölgenin ticari ve siyasi geçiş yolu üzerinde bulunmasından dolayı uçak gibi modern ulaşım araçlarının icadından önce birçok insanın geçtiği yer olmuştur. Bu geçişler ve yerleşimler sonuncunda Şanlıurfa tarih boyunca çok geniş kültür yelpazesine sahip olmuştur.

Dünya eğitim tarihinde bilinen ilk eğitim mekânı olan Harran Okulu bu topraklarda bulunmaktadır. Bu okulun yüzyıllar önce buralarda olması buranın dönemin medeniyet ve gelişim merkezi olduğunun işaretidir. Özellikle 11. yüzyıldan sonra bilim ve sanatın birlikte gelişmesi ile bu topraklarda bilim ile birlikte edebiyat ve sanatta gelişmiştir.

Şu anda kullanımda olan veya kalıntısı olan tarihi camiler, kiliseler ve kervansaraylardaki mimari yapı bu topraklarda gelişen sanatın göstergesidir. Ayrıca Nabi gibi meşhur şairlerin bu topraklarda yetişmiş olması Şanlıurfa'nın edebiyat dünyasına katkılarını göstermektedir. Şanlıurfa'nın edebiyat alanındaki gelişimi son yüzyıllara kadar devam etmiştir. Hikmet, Şevket, Abdi gibi yüzlerce Divan edebiyatı şairi son yüzyıllarda yetişmiştir.

Farklı kültürlere ev sahipliği yapması Şanlıurfa'yı kültür merkezi yapmıştır. Türk, Kürt, Arap ve Ermeni gibi farklı kesimlerin yıllarca birlikte yaşadığı bu topraklar zaman içinde barış merkezi olacak şekilde birlikte yaşamaya imkân sağlamıştır. Bu farklı kültürlerin birlikte olması onların yaşam tarzlarına yansımıştır. Misafirperverlik şehir halkının temel karakteristiğidir. Misafirperverlik ve tarihin birleşimi ile şehirde kültür haline gelen sıra geceleri yapısı oluşmuştur. Sıra gecelerinde gruplar belli zaman aralıklarıyla bir araya geldikleri sosyal bir ortamdır. Bu ortamlarda yemek ve ikramların yanında toplumsal konuşmalar, edebiyat ve müzik gibi farklı eğlenceler de icra edilmektedir. Günümüzde sıra geceleri yerel halk tarafından farklı versiyonlarıyla devam ederken turizm şirketleri tarafından eğlenceli etkinlikler olarak kutlanmaktadır.

1.3.4. Ekonomisi

Şanlıurfa ekonomik olarak tarım ve ticarete bağlı bir şehirdir. Tarihsel geçmişi ve coğrafik imkânlarıyla Şanlıurfa yüzyıllar boyunca ticari yolların ana güzergâhında olmuştur. İpekyolu üzerinde olması bu şehirdeki ekonomiyi tarih boyunca canlı tutmuştur. Şu anda ipek yolunun kısmen azalması ile bu ekonomik hareketlilik azalmıştır. Fakat Çin üzerinden yapılan ticaretler ile bazı şirketler bu ticari hareketliliği devam ettirmektedir.

GAP projesi kapsamında oluşan ekonomik hareketlilik önemli boyuttadır. Atatürk Barajında üretilen elektrik ülke ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Ayrıca bu proje kapsamında oluşan sulama kanallarıyla Harran Ovası, Suruç ovası ve Viranşehir ovası gibi önemli tarım arazileri sulanmaktadır. Toprak kalitesinin çok iyi olmasından dolayı bir tahıl ürünü ve kaliteli pamuk bu şehrin en önemli gelir kaynaklarıdır.

Şanlıurfa mutfağı çok alışkın olmasa da baraj gölünün oluşması ile balıkçılık şehirde önemli bir gelir kaynağı olmaya başlamıştır. Özellikle kırımızı ete bağımlı olan Şanlıurfa mutfağı, bu şehirde hayvancılığın gelişmesine sebep olmuştur. Kaliteli buğdayların

yetiştirilmesinden dolayı şehirde un sanayisi gelişmiştir. Aynı şekilde yoğun pamuk üretiminden dolayı şehirde birçok pamuk işleme fabrikaları ve tekstil fabrikaları açılmıştır.

Şanlıurfa'nın tarihi geçmişinin kalıntıları azımsanmayacak derecede çoktur. Yıllarca turist cazibe merkezi olan Balıklıgöl ve Harran kalıntılarının yanında son zamanlarda gündemde olan Göbeklitepe de önemli gezi alanlarındandır. Bu gezi alanları turizm ekonomisinin önemli ayaklarındandır.

1.4. Müzik ve Şanlıurfa'da Müzik

Şanlıurfa'yı ziyaret eden Halide Nusret Zorlutuna bir şiirinde Urfa için "…Bülbülü susturan şakrak sesi var / Tadına doyulmaz çiğ köftesi var…" dizelerini söylemiştir. Şanlıurfalının sesi çok güzeldir. Yoldan geçen birini durdurduğunuz da bile size yanık bir sesle uzun hava ya da türkü okuyabilir, bu büyük bir yetenek olmakla birlikte yöre halkı için sıradandır. Ülkemizin edebi kişiliklerinden olan Halide Nusret'in, Urfalının hoyrat, gazel okuduğunda bülbülün susması ile kıyas yapması Şanlıurfa için bir gurur ve övünçtür. Şanlıurfa'yı ziyaret eden her kişi Şanlıurfa'ya hayran kalmış ve bunu eserlerinde, şiirlerinde, yazılarında bir iz olarak bırakmıştır.

1926 yılında Dar'ül Elhan (İstanbul Konservatuar Heyeti) Anadolulun çeşitli bölgelerini türkü, uzun hava ve oyun havalarını derlemek için gezmiş ve Urfa'ya da gelmişlerdir. Dar'ül Elhan üyesi, Ekrem Besim Bey, Anadolu Halk Şarkıları 5. defterin önsözünde Şanlıurfa'yla ilgili bilgi vermektedir. Heyet ile yaptıkları bu gezide herkesin methettiği, dinlenildiğinde büyük bir zevk veren Şanlıurfa'ya gelmek için heyecanlı olduğunu ve gezinin büyük bir bölümünü Şanlıurfa'da tamamladıklarını dile getiriyor. Şanlıurfa'nın misafirperverliğini çok üst düzeyde yaşadığını söyleyen Ekrem Besim Bey, Şanlıurfa eşrafının ve idarecilerinin, eski Şanlıurfa şarkılarının derlendikten sonra bir daha kaybolmayacaklarını anladıkları için heyete ehemmiyetle yardımcı olduklarını söylüyor. Şair memleketi olan ve Urfa ağzı denen bir üslubu kullanan bu şehrin dinleyenlerini cezp ettiğini ve onları bu nedenlerin Şanlıurfa'ya getirdiğini belirtiyor. Urfa'da yaptıkları çalışma süresince dinledikleri kişilerin müziği bilen, söyledikleri türkülerin hangi makam olduğunu bilip, makama göre söylediklerini dile getiriyor. Hoyratların güftesini yerli şairlerin en iyilerinden aldıklarını, hoyratları en gencinden en yaşlısına kadar herkesin okuduğunu, Urfalıların müzik yeteneklerinin bölgenin tabii ve coğrafi vaziyetinden kaynaklandığını söylemektedir. Ekrem Besim Bey Urfa'da bu ihtişam karşısında hayretini gizleyemez ve son

olarak şöyle der "Urfalıların sesleri çok temiz ve tizdir. İlk defa işittiğim vakit erkek sesinin bu kadar yüksek perdelere fennin vesaitinden istifade etmeksizin erişebileceğine hayret ettim" (Keklik, 2006).

Ekrem Besim Bey'in Urfalıların müzik yeteneklerinin coğrafyanın tabii vaziyetinden kaynaklandığını belirtmesine benzer bir şekilde "Urfa Türküleri ve Öyküleri" adlı çalışmada da bahsedilmiştir. Çalışmada, yöre şivesinin ses kullanma tekniğine olumlu yönde etki ettiği ve ses hançeresinin bilimsel eğitim almadan da çok iyi kullanılmasını sağladığı söylenmiştir. Bölge coğrafyası vaziyetinin bir sonucu olan yöre şivesinden dolayı Urfa ağzı çok beğeni ile dinlenildiği belirtilmiştir. (Aydınlı, 2018).

Şanlıurfa; birçok şairi, sahip olduğu kültür hazinesi ile beslemiş, birçok şaire ilham kaynağı olmuş ve İstanbul'dan sonra adına en çok şiir yazılan şehir olmuştur. Seslerinin güzelliği, nağmeleri ve asıl sözlerindeki manası ile Urfa bir edebiyat şehri özelliği de sergiliyor. Müziğinin ana kaynağını bu kültürden alan Urfa şairlerin şehridir. Şiirlerinin içinden de güftelerini alır.

Ahmet Kutsi Tecer Şanlıurfa'da bulunduğu bir süreçte şöyle bir şiir yazmıştır.

"Bir gece Urfa'da Halilürrahman'da

Suda ay doğduğu garip zamanda

İçimde hicranlı bir bülbül sesi

Altımda seccade bir gül bahçesi

Üstümde yıldızlar önümde havuz

Pırıl pırıl bir aşk gecesi temmuz

Orada sularla baş başa kaldım

Asırlar boyunca hülyaya daldım"

Gökyüzünün bu kadar cezp edici olması insanlarını şevke getirmede önemli bir rol oynamıştır. Ahmet Kutsi Tecer'in şiirinde olduğu gibi birçok kişi bu durumu tespit etmiştir. Mehmet Kurtoğlu bir anısında Urfa'da bir gece yapılan yazarlar birliği toplantısından bir şair arkadaşıyla çıkarken, şair arkadaşı kendisine, Urfa'dan neden bu kadar çok şairin çıktığını daha iyi anlıyorum, bu gökyüzünü ve bu yıldızları görüp de şiir yazmamak mümkün mü,

demiştir. Şanlıurfa şehri otantik havası, gökyüzünün parlaklığıyla birçok şaire ilham kaynağı olmuştur.

Urfalılar için müzik hayatın vazgeçilmez bir parçasıdır. Müziğin burada makam ve usul bakımından göstermiş olduğu zenginlik ile icra ve üslup bakımından yansıttığı renklilik Anadolu halk müziğine ayrı bir şahsiyet kazandırmıştır (Keklik, 2006).

Şanlıurfa'da müzik dini ritüellerin içinde bulunmaktadır. Şanlıurfa'da ezan ve kametler çeşitli makamlarda okunmakta, teravihlerde okunan Salâtların icrasında birçok makam kullanılmaktadır. Okunan salâ, ferace ve mevlitler aynı şekilde makamlarla icra edilmektedir. Şanlıurfalı, güzel sesin, bu yeteneğinin, icrasını en iyi şekilde yerine getirmek için çalışmaktadır. Müziğin din ile ilişkisi ile ilgili pek çok çalışma bulunmaktadır. Bunlardan biri olan, Düzyol Yılmaz (2016)'ın yaptığı araştırmaya göre makam icrasında hiçbir musiki eğitimi almayan hocaların ve cumhurun icrasında segâh ve uşşak makamının seslerinin doğru şekilde seslendirildiğini söylemiştir.

Yazılı eser ya da müzik kaydı olmasa bile geçmişten günümüze müziğin ve müzik kültürünün kaybolduğu söylenemez. Müzik bir duyma işidir ve insanoğlunun belleği içinde süre gelmiştir. Bununla beraber eski uygarlık kalıntılarının gün yüzüne çıkması, tarihi çalışmaların artırılmasıyla beraber arkeolojik kazılar toplumların müzik kültürlerine de ışık tutmaktadır. Şanlıurfa'da yapılan arkeolojik kazılardan milattan hemen sonrasına ait resmedilmiş süslemeler ve mozaikler çıkmaktadır. Şanlıurfa'nın geçmişten beri müzik ile iç içe olduğunu bu kalıntılar ispatlar niteliktedir.

Tarih bilimi, arkeoloji ve diğer disiplinler Şanlıurfa ili üzerine kapsamlı incelemeler yaptıkça Şanlıurfa'da müziğin tarih öncesinde bir geçmişe dayandığı görülecektir ve dünyaya müzik kültürünün Şanlıurfa'dan yayıldığı gerçeğine varılacaktır. Şanlıurfa tarihin bilinen en eski kentidir ve yapılan bilimsel araştırmaların sonucu müziğin tarihinin insanlık tarihi ile olageldiği söylenmiştir. Altıngöz'ün belirttiğine göre ilk kilise müziği Urfa kaynaklıdır (Altıngöz, 2018).

Şanlıurfa'ya açık konservatuar benzetmesi yapılmaktadır. Altıngöz'e göre bu benzetmenin ana sebepleri ezgilerdeki müzikalitesinin yanı sıra, söz zenginliği, eser sayısı, sistemli icrasıdır (Altıngöz, 2018). Bu sebeplerle Şanlıurfa halk müziği içinde seçkin bir konuma ulaşmıştır.

Şanlıurfa Halk Müziği, Türk Halk Müziği içinde ezgi yapısı ve sayısının zenginliği, kaliteli icrası ile seçkin bir konuma sahip olmuştur. Şanlıurfa'da icra edilen müzikler içinde Halk Müziğinin ayrı bir yeri vardır. Hoyratlar, gazeller, mani atma geleneği ve türküler bu bölgenin vazgeçilmezlerindendir (Sahil, 2009).

Şanlıurfalılar müzikle öylesine bütünleşmişlerdir ki gittikleri her yere bunu taşımayı başarmışlardır. Merkezde kalmayan müzik meşklerini piknik amaçlı dağ gezilerinde sürdürerek sabahlara kadar müzik eğlencelerini yapmışlardır. Değişik arkadaş guruplarının birbirleri ile yarışırcasına eserler öğrenmek için gösterdikleri gayret Urfa makam müziğinin bu denli gelişmesine katkıda bulunmuştur. İnsanlar uzun kış gecelerinde ve sıcak yaz gecelerinde sohbet etmek, görgü ve birikimlerini artırmak, sosyal birlik oluşturmak için bir araya gelerek ilgi alanlarına göre sohbetler edip, müzik dinleyerek güzel vakit geçirmenin yollarını aramış ve böylelikle büyük bir kültürün oluşumuna da katkı sağlayarak sıra gecelerini oluşturmuşlardır. Bu etkileşimler Şanlıurfa da kültürel zenginlik ve dokuda kendini göstermeye başlamıştır (Keklik, 2006).

Uzun yıllardır Urfa'da süre gelen sıra geceleri, konuk evleri aracılığıyla yerli ve yabancı turistlerin katılımına açılmış ve Urfa'nın ekonomisine katkı sağlayan yaratıcı bir alanı olmuştur.

Turistlerin artık sadece görmekle yetinmeyip aynı zamanda yaşayarak tecrübe etmek istediği, tecrübeler bütününe kısaca yaratıcı turizm denilmektir. Sıra geceleri sayesinde turistler, Şanlıurfa'nın kültürünü, folklorunu, yemeklerini ve birçok alandaki birikimini sadece görmekle kalmayıp iştirakle yaratıcı turizm alanının içine girmişlerdir. Türkülere eşlik eden, dans eden, halay'a katılan, sohbetinin ve eğlencesinin içinde olanlar bu anları unutmamakta ve bu onları memnun etmektedir.

Şanlıurfa'nın küresel ölçekte UNESCO'nun müzik temasına göre müzik şehirleri sıfatını almış şehirlerle kıyaslamasının yapılması, ilin avantaj ve dezavantajlarının ortaya konulması, bir marka olma yolunda bir adım olacak ve şehrin marka stratejisini belirleyecektir.

1.5. Şehir Markalaşması ve Pazarlaması

Fransız devrimi ve onu takip eden sanayileşme ve modernleşme akımları ile birlikte dünya genelinde liberalizm gibi ekonomik ve sosyal yaşam tarzları benimsenmeye başlanmıştır. Liberal ve kapitalist ekonomik yapılarda serbest piyasa şartlarında en iyi bilinen en iyi olan ürün ve firmaların önde olduğu bir dünya düzeni oluşmuştur. Bu bağlamda şehirlerin de bir ürün gibi markalaşması ve marka değerleri kazanmasının bu tezin ana konusu olmasa da Yaratıcı Şehirler Ağı kapsamında önemli olduğu aşikârdır.

Bu bağlamda önce marka kavramı ve pazarlama kavramlarının anlaşılması gerekmektedir. 'Marka' terimi resim veya harfle yapılan işaret; bilet, para yerine kullanılan metal veya başka şeyden parça; bir ticari malı, herhangi bir nesneyi tanıtmaya, benzerinden ayırmaya yarayan özel ad veya işaret; tanınmış ürün, saygın kişi vb. şeklinde tanımlanmıştır (URL-5). Marka, kültür ve ekonomik bakış açısına göre farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Ticari ortamda bir markanın oluşması için rekabet ortamında o ürün ve hizmetin rakiplerini geçecek derecede bir emek ve strateji gerekmektedir. Tıpkı bir çocuğun yetiştirilip büyütülmesi gibi bir marka da doğduktan sonra büyüme ve yetişme devreleri vardır. Belli zamanlarda yapılacak olan hamleler ile marka ilerleme gösterir. Siyasal veya ekonomik krizler, ekonomik Pazar dönemleri gibi dönemler markaların atılım gösterdiği veya sonlandığı dönemlerdir.

Bir markanın oluşturulmasından daha önemlisi o markanın üst seviyelerde tutulmasıdır. Ekonomik sürdürebilirlik olarak da açıklanan bu durumda marka için önemli bir parçadır. Kişilerin toplumdaki değeri beden yapıları veya kiloları ile ölçülmek yerine kişinin toplumda o güne kadar oluşturduğu değerdir. Bu değer elle tutulmayan ama zamanla oluşan bir olgudur. Bunun gibi marka bir ürünün fiyatı veya şekli değil o ürünün zihinlerde oluşturduğu algıdır. Bu algı topluma ve bireylere göre değişkenlik gösterebilmektedir. Bu bağlamda firmalar ürünlerin veya firmalarının adlarının markalaşması için reklam çalışmaları ve ürün çalışmaları yapmaktadır. Bunun sonraki aşaması da markaya sahip çıkan 'sadık' müşteriler oluşturmaktır.

Ürünlerin markalaşması gibi şehirlerde markalaşabilmektedir. Pazarlamanın alt dalı olan şehir pazarlaması, pazarlama bilimi içerisinde yer alan yaklaşım, yöntem ve araçlardan yararlanarak şehrin tanıtımının sağlanmasıdır. Her şehrin orada yaşayan ya da dışardan gelenler içinde zihinlerde bıraktığı bir imaj vardır. Bu imaj o şehrin markası haline gelmektedir. Bir şehir yaşanabilirlik olarak kendini tanıtmışsa bu şehir o anlamda

markalaşmış demektir. Bu şehrin bu markalaşmayı koruması için 'yaşanabilirliği' devamlı olarak sürdürmesi gerekmektedir. Bir başka şehir kendini tarihi şehir olarak yansıtıyorsa ziyaretçilerine tarihi olguyu yaşatması gerekmektedir.

Şahin'e göre bir şehrin marka şehir olabilmesi için, şu özelliklere sahip olması gerekmektedir; coğrafi konum, uluslararası etkinlikler gerçekleştirme ve bu etkinlikler için yeterli kapasitede tesislere sahip olma, şehirdeki suç oranı, şehrin medyada yer alması, kültür, sanat ve turistik faaliyetlere ev sahipliği yapması bu özellikler arasında sayılabilir. Bununla birlikte, pazarda boşluk olan bir alanı tespit ederek, şehir imajının yeniden düzenlenerek pazarlanması gerekmektedir (Şahin, 2015).

Markalaşma ürün için veya şehir için sadece zihinlerdeki imaj olarak kalmamaktadır. Bir üreticinin ana amacı ürünü satmasıdır. Bu bağlamda marka oluşması durumunda müşteriler çok çeşit arasından o ürünü seçmekte ve üretici ekonomik olarak kârlı duruma geçmektedir. Benzer durum şehirler içinde geçerlidir. Özellikle turistler için farklı gezme olanakları sunulduğunda bir konuda markalaşmış ve öne geçmiş şehir gezilmesi için daha çok tercih edilecektir. Bu tercih o şehrin otel, restoran gibi birçok faaliyet alanına ekonomik gelir olarak getirisi olacaktır.

Cazibesi ortadan kalkan şehirden, şehrin önde gelen şirket veya kuruluşunun yatırımlarını geriletmesi sonucunda önce işsizlik artar. Sonra emlak fiyatları düşer, alt yapı sorunları baş göstermeye başlar ve tüm bu gelişmeler hem yerleşimcilerin hem de yatırımcıların şehirden göç etmesi sonucunu doğurmaktadır. Dolayısı ile şehir cazip hale gelmeye başladığında, cazibeyi ortadan kaldırmaya yönelik mekanizma da çalışmaya başlamaktadır. Bir şehrin çöküşü bu şekilde içsel olabildiği gibi, hızlı teknolojik gelişim, küresel rekabet ve siyasi gücün el değiştirmesi gibi dışsal nedenlerle de olabilir. Bu çalkantı içerisinde, her şehir, aşağıda değinilecek olan çeşitli nedenlerle belirlediği hedef pazara rakiplerinden farklı bir şeyler sunmak zorundadır. Bunu sağlayabilmek için de konumlandırma ve imaj çalışmalarını da içeren bir stratejik şehir pazarlama planı oluşturmalıdır (Şahin, 2015).

1.6. Çalışmanın Önemi

Şanlıurfa, coğrafi konumun önemi ve verimli toprakları sayesinde birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Uygarlıkların birikimleri sayesinde Şanlıurfa kültürel çeşitliliği zengin

bir şehirdir. Kültürel zenginliğinden dolayı kent bir müze-şehir olarak günümüzde anılmakta ve sergilenmektedir. 2007 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının yayınlamış olduğu "Türkiye Turizm Stratejisi (2023) ve Türkiye Turizm Stratejisi Eylem Planı (2007-2013)" belgede Şanlıurfa Kültür turizmi geliştirilecek marka kent olarak ilan edilmiştir.

Birçok dine ev sahipliği yapan ve son olarak İslamiyet ile şereflenen Şanlıurfa'da birçok peygamber yaşamış ve birçoğu bu topraklara uğramıştır bu yüzden kente 'Peygamberler Şehri' denilmektedir. Dini tarihi, kültürel zenginliği, geleneksel mimarisi, geleneksel el sanatları, yiyecek ve içecekleri, halk oyunları, giyim- kuşamı gibi birçok konuda cazibe şehri olan Şanlıurfa, bu zenginliğinin ekonomik getirisini şehre kazandırmaya çalışmakta, birçok ürünü ön plana çıkmakta ve şehri birçok yönden pazarlamaya çalışmaktadır.

Şanlıurfa müzik kültürü bakımından çok eski bir tarihe sahiptir. Şanlıurfa çevresinde yapılan kazılarda çıkan müzik ile alakalı mozaik figürler bu tarihin bir ispatı niteliğindedir. Şanlıurfa'da geçmişten gelen müzik kültürü ve birikimi tüm canlılığıyla halen yaşanmakta ve icra edilmektedir. Düğünlerde, kına gecesi ve asbap gecelerinde, bayramlarda, dağ yatılarında, sıra gecelerinde, taziyelerde, mevlitlerde müzik vardır. Şanlıurfalı için müzik bir hayat tarzıdır. Şanlıurfa müziği, sıra gecelerinin popülerliği ile tekrar gündeme gelmiş ve konuk evlerinde yapılan sıra geceleri şehre ekonomik bir getiri sağlamıştır.

Kalkınma Bakanlığının 2013 yılında yayınladığı Onuncu Kalkınma Planı'nda Kültür ve Sanat alanı başlığı altında durum analizini ortaya koymuş buna bağlı olarak amaç ve hedefler belirlenerek gerekli politikalar sıralanmıştır. Kalkınma planı ile birlikte turizm stratejisi incelendiğinde yasal politikaların oluşturulduğu ve kentlerin bu konuda desteklendiği açıkça görülmektedir.

Şehirler için turizm sektörü yerel ve bölgesel kalkınma farkının kaldırılması için başvurulacak önemli bir faktördür. Kırsal kesimde faal olmayan işgücünün ekonomik olarak aktif hale getirilmesi, dezavantajlı grupların sosyal hayatta yer bulmaları turizm sayesinde sağlanabilir. Şehirler için, turizm rekabetinde artık ön plana çıkabilmek önemlidir ve bunu sağlamak yaratıcı ürün ve hizmetlerle olabilmektedir.

1.7. Çalışmanın Amacı

Şanlıurfa'nın müzik kültürünün çok zengin olduğu (Cin Özdemir, 2004), dini ritüellerinde müziğin olduğu (Keklik, 2006; Sahil, 2009), sıra gecelerinin şehir için önemli bir kültür oturumları olduğu (Can, 2010; Uçar, 2011) ile ilgili çalışmalar mevcuttur. Müzik ile yakından ilişkili olan Şanlıurfa'nın sahip olduğu müzik kültürünün, şehrin ekonomisine katkısı hakkında çalışma mevcut değildir. Aynı zamanda Şanlıurfa müzik kültürünü sıra gecelerinde etkin bir şekilde göstermesine rağmen yaratıcı turizm boyutunda Şanlıurfa'yı müzik şehri olarak değerlendiren bir çalışma da yoktur.

Bu bağlamda çalışmanın amacı UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı programı kapsamında müzik kenti kriterleri ile Şanlıurfa'nın bir müzik şehri olarak değerlendirilmesidir. Bu çalışma, politika üreticilere bir rehber olacaktır.

1.8. Çalışmanın Gerekçesi

Mevcut literatür incelendiğinde yaratıcı turizm kavramı yeni bir araştırma konusu olduğu ancak yapılan çalışmalarla bu konudaki literatürün hızla geliştiği görülmektedir. Ajanovic ve Çizel (2015) yaptıkları çalışmada yaratıcı turizm ile ilgili ilk tanımlamaların Richards ve Raymond tarafından 2000 yılında yapıldığını belirtmektedir. Akşit (2014) tarafından yapılan çalışmada bu konudaki en somut adımın 2004 yılında UNESCO tarafından oluşturulan 'Yaratıcı Şehirler Ağı' olduğunu söylemektedir.

Mevcut literatürde UNESCO tarafından yaratıcı ağ programı kapsamında belirlenen yedi tema ile ilgili çalışmaların olduğu, bu çalışmaların temalar içinde gastronomi alanında yoğunlaştığı görülmektedir. Ulusal ölçekte müzik kenti olarak yapılmış bir çalışma yoktur. Şanlıurfa'nın yaratıcı müzik kenti kriterleri bağlamında değerlendirilmesi ile ilgili de bir çalışma mevcut değildir.

1.9. Çalışmanın Kapsamı

Çalışma, UNESCO tarafından yürütülen Yaratıcı Kentler Ağı programının bir teması olan müzik kenti kriterleri çerçevesinde Şanlıurfa'nın değerlendirmesini içermektedir.

1.10. Çalışmanın Problemleri

Bu araştırma kapsamında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı programı kapsamında müzik kenti kriterleri ile Şanlıurfa'nın bir müzik şehri olup olmadığı incelenecektir. Bu genel problem ışığında aşağıda sıralanan alt problemler bu araştırma içerisinde cevabı aranacak problemlerin en önemlileri olacaktır.

1. Şanlıurfa'nın müzik tarihindeki konumu ve önemi nedir?
2. Şanlıurfa'nın kalkınması için müzik etkinliklerinin getirisi yeterli midir?
3. Şanlıurfa'nın sahip olduğu müzik kültürünün korunması için alınması gereken tedbirler yeterli midir?
4. Şanlıurfa'yı müzik kenti olarak tanıtabilecek, ön plana çıkarılması gereken özellikleri ve sembolleri nelerdir?
5. Şanlıurfa, yeterli derecede müzik kenti olarak tanıtabilecek ölçütlere sahip midir?
6. Yaratıcı Kentler Ağı programına üyelik Şanlıurfa'ya neler kazandıracaktır?
7. Yaratıcı Kentler Ağı programına katılım sağlanması halinde Şanlıurfa'nın kalkınmasında nasıl etki edecektir?
8. Yaratıcı turizm etkinliklerinden Şanlıurfa'nın yararlanabilmesi için yapılması gereken etkinlikler nelerdir?
9. Müzik kentine uygun gerçekleştirilmesi gereken politika ve ilkeler nelerdir?
10. Şanlıurfa'da müzik alanında aktif olan sivil toplum kuruluşları ve mesleki toplulukların müzik faaliyetlerine rol ve etkisi nelerdir?

1.11. Sınırlılıklar ve Kısıtlamalar

Çalışma, UNESCO yaratıcı kentler ağına dâhil olmuş kentlerden örnekler ve bu kentlerde yapılan bazı etkinlik örnekleri ile sınırlıdır. Ağa dâhil olmayan fakat yaratıcı müzik kenti sayılan kentler çalışmaya alınmamıştır. Ayrıca, Şanlıurfa'da kanaat önderleri sayılabilecek, müzik ile ilgili etkinliklerde bulunan ve proje gelişimine katkı sunan kent

paydaşlarından sınırlı sayıda kişi ile mülakat yapılmıştır ve onların görüşleri ile çalışma sınırlıdır. Dar bir zaman kesiti ile çalışılması bu çalışmanın bir kısıtlamasıdır.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Güncel literatürde, Şanlıurfa ilinin müzik kültürü üzerine çalışılmış birçok konu vardır. Şanlıurfa müzik kültürüne birçok katkısı bulunan bu çalışmaların birçoğu müzikal analizler üzerine olmuştur. Şanlıurfa'nın konu edinildiği bu çalışmaya katkı sağlayacak alan yazın taramada Şanlıurfa ve Müzik beraber incelendiğinde bu çalışmaların çok eski yıllara dayandığı görülmektedir. Bu durumun sebebi Şanlıurfa'nın tarihsel gelişiminde müziğin hep var olmasından kaynaklanmaktadır. Şanlıurfa kültürüyle özdeşlemiş olan sıra geceleri ise alanda geniş bir yer kaplamaktadır.

Cin Özdemir (2004)'ün "Şehir Morfolojisi ve Kültür: Urfa ve Trabzon'da Karşılaştırmalı Olarak Şehir Dokusu ve Yöresel Müziğin İlişkilerinin Araştırılması" adlı İstanbul Teknik Üniversitesi yüksek lisans tez çalışmasında Şanlıurfa ve Trabzon şehirlerinin, yerleşim yeri morfolojik yapısının, yöresel müzik arasındaki etkileşimlerini incelemiştir. İki şehirde de özgün kültürel müzik özelliklerinin mekânlara yansıdığı görülmüştür. Fiziksel yapının biçimlenmesindeki matematiksel değerlerin yöresel müzik ile anlamlı derecede ilişkili olduğu, halk müziklerinde taşıdığı ritim, harmoni ve süslemelerin şehir dokusu ile örtüştüğünü belirlemiştir. Bu çalışma Şanlıurfa'nın yöresel mimarisinin müzik ile ilişkisini ortaya koyması açısından önemlidir. Müzik eserlerinin icrasında, müziğin ruhuna aykırı ortamlarda icra edilmemesi; çok amaçlı konser salonlarının geleneksel müziklere uygun olmadığını sonuç olarak belirtmiştir. Geleneksel anlamda her müziğin icrasında bir ritüel olduğu ve bu ritüellere göre müziğin icrasında bir mekânın seçildiği ve mekânın seçimine göre de müzik seçiminin olması gerektiğini belirtmiştir.

Keklik (2006)'nın yaptığı "Din ve Müzik Etkileşimi (Şanlıurfa Müziği Örneği)" adlı yüksek lisans tez çalışmasında birinci bölümünde din, ikinci bölümünde müzik olgularını incelemiştir. Üçüncü bölümde din ve müzik olgusunu beraber incelemiş ve dördüncü olan son bölümde Şanlıurfa'da din ve müzik olgularına bakmıştır. Şanlıurfa'da müzik, her dönemin yaşadığı özelliğini yansıttığı ve dinlerin müzik kültürü üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Bu çalışma mutaassıp ailelerin çocuklarına müzik eğitimi aldırmalarından, müziğin Şanlıurfa'da kültürel gelişiminin önemli bir yere sahip olduğunu ve Şanlıurfa'da dinlerin müzik üzerindeki etkisini belirtmesi açısından önemlidir.

Sahil (2009)'un yaptığı "Şanlıurfa'da Halk Müziği ve Tasavvuf Müziğinin Etkileşimi" adlı çalışmasında Şanlıurfa ili ve yakın çevre ilçelerinde halk müziği ve tasavvuf müziği formlarını ve halk müziği ve tasavvuf müziğinin etkileşimlerini üç bölümde incelenmiştir. Halk müziği ve tasavvuf müziğinin etkileşim içinde olduğunu; sebebini ise musikişinas hafız ve mevlithanların yapılan müzikli toplantılara katılmasından ve günümüze taşıyan kişiler arasında bu kişilerin olmasından dolayı olduğunu belirtmiştir. Türkiye'de tasavvufi halk müziği alanında çalışacak kişiler için bir kaynak olan bu çalışma, Şanlıurfa'nın tasavvuf müziğinde önemli bir yer tuttuğunun da göstergesidir. Ayrıca Şanlıurfa'da din ve müziğin etkileşim içinde olduğunu destekler bir çalışmadır.

Öksüzoğlu (2015)'in yaptığı "Şanlıurfa Dergâh Camiinde Yapılan Tarikat Usulleri ve Müzikal Analizleri" adlı çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın asıl amacını üçüncü bölüm olan "Mekân ve Tasavvuf Bağlamında Şanlıurfa Dergâh Cami" oluşturmaktadır. Çalışmanın ana amacının, tarikat usullerinin müzikal açıdan analiz edilerek bilimsel bir bakış açısıyla derinlemesine incelemek ve bilinirliğini ortaya çıkarmak olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmanın önemi 400 yıldır süre gelen köklü bir gelenek olmuş tarikat usullerinin belli bir müzik ritminde olduğu ve müzikal yapının aynı şekilde sürdürüle gelmesidir. Şanlıurfa Dergâh Camii'nde devam eden bu zikir halkalarının hiçbir tarikat disiplinine bağlı olmaması ve sadece rıza-i ilahi gayesiyle bir araya gelen insanların oluşturması çalışmanın sonuçlarından biridir.

Düzyol Yılmaz (2016)'nın yaptığı "Şanlıurfa'daki Teravihlerde Okunan Selât-ı Kemâliyeler"adlı çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmada alan araştırma metodu kullanılmıştır. Şanlıurfa'da bulunan on beş camii belirlenmiş ve bu camilerde teravih namazında okunan salâtlar kayıt altına alınarak notaya aktarılmış ve müzikal analizleri yapılmıştır. Şanlıurfa'da okunan salâtların serbest biçimde okunduğunu belirten çalışmada en önemli kısım ise hocaların müzik eğitimi almamış olmasına rağmen segâh ve uşşak makamı seslerinin doğru olarak seslendirildiği sonucuna ulaşılmasıdır. Bu sonuç Şanlıurfa'da müziğin bir hayat biçim tarzı olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi turizminin gelişmesine katkı sunmayı amaçlayan Özbek (2004)'ün yaptığı "Anadolu Bölgesi Turizm Çekiciliklerinin Bölgeye Gelen Turistlerin Tatminine Etkisi Üzerine Bir Araştırma" adlı çalışma Güneydoğu Anadolu Bölgesine gelen turistlerin memnuniyet ölçülerini belirleyerek daha kaliteli bir hizmet için gerekenlerin belirlenmesine yönelik bir çalışmadır. Araştırma kapsamında nitel ve nicel araştırma

yöntemlerinden faydalanmıştır. Nitel araştırma yöntemi olarak bölgede turistik çekiciliğe sahip alanların son durumlarını gözlemlemiştir. Bölgenin tüm illerini turizm potansiyellerine göre sınıflandırmış, turizm merkezi olabilecek önemli yerleri tablolaştırarak sunmuştur. Araştırmasında nicel araştırma yöntemlerinin en çok tercih edilen veri toplama aracı olarak anketi tercih etmiştir. Bölgeyi ziyaret eden 77 yerli ve 101 yabancı turist üzerinde 178 anket uygulamıştır. Anketlerin analizinde Ki-Kare Analiz tekniği kullanmış, hipotezlerini bu analiz sonuçlarına göre sınamıştır. Yerli ve yabancı turistlerin verdikleri cevaplar arasındaki farklılıkları inceleyen araştırmacı, yabancı turistlerin genel memnunluk seviyelerinin, yerli turistlerden daha düşük olduğunu bulmuştur. Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en önemli turizm avantajı olarak belirttiği, kültür, müzik ve folklor güzelliği; yerli ve yabancı turistlerde bölgenin diğer özelliklerine göre önemli bir zenginliği olarak ilk sırada olduğunu söylemiştir.

Can (2010)'un yaptığı "Şanlıurfa Sıra Gecesi Geleneği"adlı çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında nitel araştırma yönteminden faydalanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Abdullah BALAK ve Hasan Fehmi HAYIRLI ile görüşme yapılmıştır. Ayrıca Öğretim üyelerinin, Urfalı sanatçıların ve bu işe gönül vermiş üstatların yapılmış söyleyişlerinden ve makalelerinden faydalanmıştır. Urfalıların sıra gecesi kurallarına uyarak yaşadığı bu gecelerin popüler kültürün etkisi altında tanıtıldığı, topluma gerçek manası ve felsefesi ile yansıtılmadığının sonucuna varmıştır. Bir halk mektebi olan sıra gecelerinin günümüzde kurallarının göz ardı edilerek, amaç dışı yapıldığı ve eğlenceyi temel aldıkları sonuçlarına vurgu yapılmıştır.

Çiftçi (2017)'nin yaptığı "Destinasyon Pazarlamasında Markalaşma ve Markalaşma Yolunda Şanlıurfa Kent İmajı" adlı çalışma giriş ve sonuç bölümleri dışında üç bölümden oluşmaktadır. Nicel araştırma yöntemini kullanan araştırmacı Şanlıurfa'nın nasıl bir marka imajına sahip olduğunu belirlemeye yönelik çalışmıştır. 3380 anketi, Türkiye evrenini en iyi şekilde temsil edeceğini düşündüğü İstanbul'da, Şanlıurfalı olmayan kişilere uygulamıştır. Verilerini Ki-Kare testi, faktör analizi, bağımsız örneklem T-testi, tek yönlü ANOVA ve güvenirlik analizleri ile işleme tabi tutmuştur. Elde edilen sonuçlarını GUNN modeline göre değerlenmiştir. Araştırmacı"Şanlıurfa kenti üzerinde gelme/gelmeme durumuna göre algılanan marka kent imajı, kent slogan algısı, olumlu/olumsuz imaj algısı, insan imajı algısı, kent imajı algısı, marka unsurları algısı değişkenlerini dikkate alarak 8 ana hipotez geliştirilmiştir."Yaptığı analizlerin sonucunda 8 ana hipotezi de kabul edilmiştir. Çalışma sonuçları bakımdan önemlidir."Şanlıurfa'ya gelenlerin kente verdikleri puan, memnuniyet

düzeyleri, tekrar gelme niyetinde olmaları ve kenti tavsiye etme eğiliminde olmalarıyla beraber Şanlıurfa'ya gelmeyen kişilerinde gelme niyetinde olmaları kentin potansiyel turistik talebinin arttırılabilir olduğunu göstermektedir. Ayrıca, elde edilen bulgular doğrultusunda yapılacak doğru pazarlama stratejileri ile kente olan turistik talep arttırılabilir."Bu araştırmanın sonucu, Şanlıurfa'nın marka imajına sahip olduğunu ve turist sayısının her yıl artarak devam edeceğini göstermektedir.

Uçar (2011)'in yaptığı "Urfa Sıra Gecelerinde Şair Abdî'nin Gazelleri Üzerine" adlı makalede, Şanlıurfa Sıra Gecelerinin Anadolu kültürünün mihenk taşı olduğunu ve bu gecelerde okunan gazeller çerçevesinde Şair Abdî'nin gazellerinin yerini incelemiştir. Şanlıurfa kültürünün yapı taşlarından olan Şair Abdî'nin divan edebiyatı dalında eserler yazdığı, divan edebiyatının ise gazelgâhlar sayesinde halkın seviyesine indirildiği belirtilmiştir. Gazellerin sıra gecelerinde en olgun ve yaşlı kişi tarafından okunması, ağır bir makam kullanılması sıra gecesinin yansıttığı ağır ruhuna uygun olduğu söylenmiştir. Sıra gecelerinin 2006 yılında "geleneksel sohbet toplantıları" adıyla UNESCO tarafından "Dünya Kültür Mirası" listesine girmiş olduğunu belirtmiştir.

Yaratıcı turizm üzerine literatürde çalışmalar mevcuttur (UNESCO, 2018; Akşit Aşık, 2014; Ajonovic ve Çizel, 2015; Dereli, 2016). Bu tez çalışmasına katkı sağlayacak en önemli çalışmalardan biri İstanbul Teknik Üniversitesi Doktora tezi olarak hazırlanan, Hasan Cenk Dereli 'nin 2016 yılındaki UNESCO Yaratıcı Kentler Ağı, Tasarım Kenti Kriterleri Bağlamında İzmir'in Değerlendirilmesi adlı çalışmadır. Dereli (2016)'nın hazırlamış olduğu tezin konusu İzmir'i ele aldığından ve tasarım kenti kriterleri çerçevesinden İzmir'i incelemesinden dolayı bu çalışmadan farklıdır.

Şahin (2010) tarafından yapılan "Turizmde Marka Kent Olmanın Önemi: İstanbul Örneği" adlı çalışma Ankara Üniversitesi yüksek lisans tezidir. Bu çalışmada kentlerin markalaşması sayesinde ülkenin turizm gelirlerinin yükseleceğini, yaratılacak marka değeri ve imaj sayesinde krizlerin daha hafif bir şekilde atlatılacağını söylemiştir. Ayrıca İstanbul ilinin markalaşma yolundaki sürecini irdelemiş ve İstanbul'un artıları ve eksileriyle bir marka şehir olduğunu söylemiştir.

Öktem (2010) tarafından yapılan "Avrupa Kültür Başkentleri ve Paralelinde Yapılan Kentsel Projelerin İncelenmesi" adlı eser Yıldız Teknik Üniversitesi yüksek lisans tezidir. Bu çalışmada Avrupa Kültür Başkentleri projesiyle kentlerin çekiciliklerinin arttığı,

imajlarının ve ekonomilerinin güçlendiği, bu projenin bir fırsat olarak değerlendirilmesi gerektiği ancak sürdürülebilir bir kalkınma için kentsel tasarıma uygun şekilde kentlerin dönüştürülmesi gerektiği söylenmiştir.

Zeren (2011) tarafından yapılan "Marka Kent Oluşturma Bağlamında Stratejik Kent Yönetimi: Karaman Kenti İçin Bir Model Önerisi" adlı eser İnönü Üniversitesi doktora tezidir. Bu çalışmada kentlerin markalaşma sürecinde çok aktörlü zorlu süreçlerini ve dünyadaki markalaşmış birçok kentin stratejik kent yönetim süreçlerini ele almıştır. Türkiye'deki şehirlerin Avrupa'nın birçok şehrinden daha zengin kültürel ve tarihi zenginliği barındırdığını, bu potansiyelin açığa çıkarılması için merkezi idarelerin gerekli çalışmaları yapması gerektiği vurgulanmıştır. Günümüzde, şehirlerin sahip olduğu potansiyelin yüksekliği değil bu potansiyelin servis edilme şeklinin önemli olduğu sonuç olarak söylenmiştir.

Apaydın (2014) tarafından yapılan "Tarihi ve Doğal Değerlerin Turistik Marka Şehir Olmaya Etkisi: Safranbolu Örneği" adlı çalışma Karabük Üniversitesi yüksek lisans tezidir. Safranbolu'nun turistik marka şehir olmasına ilişkin turist algılamalarının açıklanmasında, şehrin tarihi ve doğal değerlerine dair turist algılarının pozitif olarak etkilediği belirlenmiş, araştırma sonucunda, turistlerin bilgi düzeyleri ile marka şehir algıları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

Şahin (2015) tarafından yapılan "Bir Destinasyon Unsuru Olarak Yerel Gastronominin Marka Şehir Pazarlamasında Etkileri: Gaziantep Örneği" adlı çalışma Gaziantep Üniversitesi yüksek lisans tezidir. Bu çalışmada marka şehir çalışmalarını ilk başlatan şehir olma özelliğine de sahip olan Gaziantep'in gastronomi turizmi açısından mevcut ve potansiyel durumu değerlendirilmiş, marka kent ve gastronomik varlıkların pazarlaması açısından aktif bir kampanya yürütülmesi gerektiği ve tüm markalaşma ve pazarlama faaliyetlerinde kurumların ve sektörlerin iş birliği içinde olması gerektiği vurgulanmıştır.

Dereli (2016) tarafından yapılan "Unesco Yaratıcı Kentler Ağı, Tasarım Kenti Kriterleri Bağlamında İzmir'in Değerlendirilmesi" adlı eser Yıldız Teknik Üniversitesi doktora tezidir. Bu çalışmada kentin yönetiminde söz sahibi olanların önemsedikleri farklı değerler, ortak bir marka hedefinde uzlaşmayı zorlaştırdığı ayrıca özel, kamusal ve üçüncü sektör kuruluşları ile yaratıcı alanlar arasında etkileşimin sağlanamadığı vurgulanmıştır. İzmir gibi yaratıcı ekonomiyi kullanarak küresel ölçekte kalkınma hedefleri koyan farklı

ölçeğe, farklı imkânlara sahip, farklı coğrafyalardaki kentleri aynı ağ içerisinde buluşturan ve kıyaslama imkânı veren UNESCO Yaratıcı Kentler Ağı ve kriterleri açısından İzmir'e bakıldığında tüm nicel ve nitel verilerin yanında kentteki en büyük eksiklik, İzmir'in tasarım alanına odaklanmış köklü kurumlara, inisiyatiflere ve etkinliklere sahip olmaması olduğu belirtilmiştir.

UNESCO Yaratıcı Kentler Ağı Müzik Kenti Kriterleri bağlamında Şanlıurfa'nın müzik kenti olarak değerlendirilmesini amaçlayan bu tez çalışması kendinden önce gerçekleştirilen çalışmalardan farklı olarak Şanlıurfa'nın müzik kenti olarak ele alınmasını ve yaratıcı turizm açısından değerlendirilmesini incelemektedir.

Yaratıcı Kentler Ağı alanında yurtdışında da farklı çalışmalar yapılmıştır. Pratt tarafından yapılan çalışmada yaratıcı şehirlerin sanat devletinin kültürel ve yaratıcı ekonomi ile kentleşme arasındaki ilişkinin yönetişimi ile ilgili politika düşüncesinin yerleşmiş ve pragmatik bir analizini sunmaktadır (2010). İngiltere de yapılan bu çalışmada Yaratıcı şehir politikalarının konabileceği birçok araçsal kullanım vardır ve eleştirel olarak, bazı içsel kullanımları da vardır. Bu makalede ayrıca politika ve akademik kaygıyı kültürel ve yaratıcı alanın kendine özgü değeriyle yeniden dengelenmesi gerektiği tartışılmaktadır (Pratt, 2010).

Rosi (2014) tarafından yapılan makalede UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'nı (UCCN) sunmakta ve kültürün etkili gelişim stratejilerinin güçlü bir bileşeni olması gerektiği varsayımına dayanarak, yaratılmasının temelini oluşturan teorik ve pratik sebepleri göstermektedir. Bu makalede, üyeliği klasik markalaşma aracı olarak kullanma eğiliminin Ağ içinde bu kadar güçlü olmasının altını çiziyor ve bu eğilimin bazı sonuçlarını ve sonuçlarını işaret ediyor. Ancak, daha etkin bir işbirliği ve faaliyetlerin ortak bir şekilde uygulanmasına yönelik güçlü bir eğilimin varlığının da altını çiziyor (Rosi, 2014).

Başka bir makalede ise yaratıcı şehir ve çağdaş şehirlerde kültürel altyapının önemi hakkındaki mevcut araştırma ve tartışması ele alınmaktadır (Comunian, 2011). İngiltere'nin Kuzey Doğu bölgesindeki yaratıcı uygulayıcılarla yapılan röportajlara dayanarak, bir şehrin kültürel gelişiminin karmaşık bir adaptif sistem olduğunu savunuyor. Bu bulgunun hem politika yapıcılar hem de akademik araştırmalar için etkileri bulunmaktadır. Yaratıcı uygulayıcılar, kamu tarafından desteklenen kültürel sektör ve kentin kültürel altyapısı arasındaki mikro etkileşimlerin ve ağların önemini vurgulamaktadır (Comunian, 2011).

Leng ve Badarulzaman (2014) tarafından Malezya'da yapılan bir çalışmada çağdaş şehirlerin yeniden gelişimini ateşlemek için gastronomik miras gibi kültürel sermayeden yararlanma eğilimini tartışmayı amaçlanmıştır. Bu çalışmada UNESCO'nun yaratıcı şehirler ağının amiral gemisi ile uyumlu olarak, bu bölgenin gastronomik çekiciliğini kentsel ekonomiyi canlandırmak için stratejik bir kentsel varlık olarak yayma potansiyellerini ortaya koyuyor. Araştırma sonunda "Gastronomi Şehri" teması altında yaratıcı bir şehir olarak bu bölgenin ve kentin dünyadaki gastronomik kahramanlığını, imajını ve kimliğini başarılı bir şekilde yakalayacağını düşünülmektedir (Leng ve Badarulzaman, 2014).

3. MATERYAL ve YÖNTEM

Bu çalışma UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı programı kapsamında müzik kenti kriterleri ile Şanlıurfa'nın bir müzik şehri olmasının incelemeyi amaçladığından şehri bir bütün olgu olarak alıp incelenecektir. Bu bağlamda bu çalışma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2000). Nicel araştırma yapısında olgu ile ilgili veriler istatistiksel olarak hesaplanıp bir sonuca varılmaya çalışılır. Öte taraftan nitel araştırmada ise olgu bir bütün olarak ele alınıp gözlem, doküman veya görüşmeler yolu ile veriler elde edilir ve yorum yapılır.

3.1. Materyal

3.1.1. Araştırmanın evren ve örneklemi

Bu bağlamda nicel araştırma desenlerinde yapılan örneklem seçimi stratejileri nitel araştırmalarda geçerli olmayabilir. Nicel araştırmalarda gerekli olana yüzlerce katılımcı nitel araştırmalarda çok fazla veri oluşturacağından kısıtlıdır. Bu araştırmanın evrenini Şanlıurfa ve Müziği ile ilgili olan veya bu alanda faaliyet gösteren kamu kurumu ve özel sektörü temsil eden tüm paydaşları temsil etmektedir. Bu araştırmanın hedeflenen amacının nitel çerçevede gerçekleştirebilmek için örneklem amaç doğrultusunda seçilmiştir. İlgili paydaşları temsil eden ve görüşme için ulaşılabilir olan kişiler araştırmanın örneklemi olarak seçilmiştir.

3.2. Yöntem

Bu araştırmada Şanlıurfa ilinin müzik potansiyeli ve bu potansiyel ile UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı programına başvurması incelenmiştir. Bu inceleme bir durumu ve bir olguyu bir bütün olarak incelemektedir. Durum incelenmesinde bir yer ya da bir olay ayrıntısına kadar incelenir. Bu incelemede birçok veri türü toplanıp incelenir ve bir bütün olarak değerlendirilir. Bu çalışmada nitel çalışmanın en önemli veri kaynağı olan görüşmeler kullanılmıştır.

3.2.1. Veri toplama aracının geliştirilmesi ve verilerin toplanması

Bu araştırmanın yöntemi yukarıda da belirtildiği gibi nitel araştırmaya dayanmaktadır. Bu yöntem içerisinde görüşme yolu ile veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Bu araştırmanın ana veri kaynağı olan görüşmeler literatüre dayanarak hazırlanmıştır. Yarı yapılandırmış görüşme çerçevesinde yapılan görüşmelerde sorulacak olan soruların hazırlanması için Şanlıurfa ilinin yaptığı UNESCO YŞA programı ve Şanlıurfa ilinin müzik ve kültür değerleri incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda elde edilen bilgiler ışığında katılımcılara sorular sorulmuştur. Görüşme soruları bu konuda uzman olanların görüşlerine sunularak son şekli verilmiştir. Görüşme esnasında katılımcıların verdikleri cevaplar dikkate alınarak olayın daya iyi anlaşılması için detay sorular sorulmuş ya da farklı sorular ile konu anlaşılmaya çalışılmıştır.

Verilerin toplanması için yapılan görüşmeler yüz yüze görüşme aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bir katılımcının o tarihte şehir dışında olması nedeniyle telefon üzerinden görüşme gerçekleşmiştir.

3.2.2. Verilerin analizi

Nitel araştırmalar bir olguyu bütün olarak ele alıp inceler. Nitel çalışmalarda veri analiz etme aşamaları yorumlama tekniklerine dayanmaktadır. Yarı yapılandırılmış mülakat formuyla yüz yüze görüşülerek elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Veri çözümlemesi için tüm görüşme kayıtları yazıya dökülmüştür. Bu kayıtlar birçok kez okunarak ortak olgular elde edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra ortaya çıkan kategoriler için her katılımcının o konuda ifade ettiği yorumlar alınıp buraya yerleştirilmiştir.

Nicel araştırmalarda bir araştırmanın kabul edilmesi için güvenirlik ve geçerlik testlerinin yapılması gerekmektedir. İstatistiksel analizler yapılan bu testler nitel araştırmalarda mümkün değildir. Bu durumda bu araştırma yapısında doğruluk (trustworthy) ifadesi kullanılmaktadır. Doğruluk; inanılırlık, aktarılabilirlik, dayanıklılık ve teyit edilebilirlik olarak dört ölçüt çerçevesinde sağlanabilmektedir. İnanılırlık, ses kaydı ve not alma gibi uygun kanıtları referans gösterme ve araştırma yapılan gruptaki kişilerin görüşlerini alarak yazılanları onlara kontrol ettirmeyle sağlanır. Dayanıklılık, araştırmayı kanıtlarla destekleme ve istenildiğinde bunları gösterebilme ölçütüdür. Aktarılabilirlik,

bulgular ve sonuçların benzer düzlemlere, durumlara, ana kütlelere veya olaylara genellenebilmesidir.

Nitel araştırmalarda sadece analitik genellemelerin yapılması söz konusudur (Fraenkel ve Wallen, 2006). Bu araştırmanın doğruluğunun sağlanması için iki ayrı araştırmacı tarafından görüşme kayıtları okunmuş ve yorumlanmıştır. Bu şekilde farklı kişilerin okumasında aynı sonuca varıp varmadığına bakılmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Bu çalışma kapsamında görüşlerine başvurulan kişiler farklı kitleleri temsil etmesi amacıyla seçilmiştir. Aşağıda şahısların kendi ifadeleri ile kendilerini tanımlamalarından yola çıkılarak şahısların demografik özellikleri listelenmiştir. Şahısların yanında listelenen numaralar ise sonraki kısımlarda yapılan alıntıların kimlerden alındığını göstermektedir. Yapılan görüşmelerde şahıslara doğum yerleri, yaşı, eğitim durumları, meslekleri, unvanları ve kaç yıl aktif görev yaptıkları sorulmuştur. Fakat katılımcıların tümü bu soruların hepsine tam cevap vermemiş ve bu yüzden aşağıdaki demografik özellikler sadece verilen cevaplar ile sınırlıdır. Bu tezin bulgular kısmında katılımcıların görüşmelerde belirttiği fikirler aşağıda sol da parantez içerisine alınan numaralar ile belirtilmiştir.

[1] Bakır SEVİM: Restoran İşletmecisi. 45 yaşında. 20 yıl restoran işletmiş. Son 4 yıldır Şark Çırağan Konağını işletiyor.

[2] Hüseyin BİLEK: 43 yaşında. Kervan Saz Ekibinde bulunmaktadır. Müzik mesleğinde 25 yıl faal olmuştur. Arif Sağ Müzik evinde müzik dersleri almıştır.

[3] Mustafa ASLAN: 44 yaşındadır. MüzikAletleri.com adlı sitesinde müzik aletleri satışı yapmaktadır. Şanlıurfa'da ikamet etmektedir. 2002'den beri Müzik Aletleri Satış Mağazası İşletmesini yapmaktadır. Müzik kökenli olmadığını, merak ve ilgiden dolayı bu işe başladığını ifade etmiştir. Urfa'da bu işin bir ihtiyaç olduğunu, müzik aletleri konusunda bu ihtiyacı elinden geldiğince gidermeye çalıştığını ifade etmiştir. Kendi ifadesiyle "müzik benim işim değil, benim işim müzik aletlerinin ticari faaliyeti" demiştir.

[4] Yunus DENİZ: 28 yaşındadır. Şanlıurfa'da ikamet etmektedir. Gaziantep konservatuar mezunu. 15 yıldır müzik ile uğraşmaktadır. Şanlıurfa Devlet Halk Müziği Korusunda sanatçıdır.

[5] İbrahim AKGÜN: 25 yaşındadır. Şanlıurfalıdır ve Tıp Fakültesi Öğrencisidir. 9 yıldır müzisyen, Grup ADA ile çalışmaktadır. Ailesinden gelen müzisyenlikten dolayı 9 yıldır müzisyen olarak çalışmaktadır. Ailesi Urfa'da müzik alanında tanınmış bir ailedir.

Kendi ifadesiyle ‘Biz çekirdekten yetişiriz, sıra gecesi mantığıyla. Aileden gelen yetişme ile mesleğe dönüştü fakat okulumu bitirince müziği bu anlamda yapmayacağım. Hobi olarak sürdürmeye devam edeceğim.’

[6] Hatice ALAN: Malatyalıdır. 5 yıldır müzisyen, grup ADA ile çalışmaktadır. Şanlıurfa Harran üniversitesi müzik öğretmenliği bölümü öğrencisidir. 5 yıldır müzisyenlik yapmaktadır. Bir yandan okul bir yandan müzik çalışmalarından dolayı okulu bir sene uzatmak zorunda kalmıştır.

[7] Emine AKINCI: 28 yaşındadır. Birsen Turizm adlı şirkette Şanlıurfa Operasyon Sorumlusu olarak çalışmaktadır. Mesleki deneyim ve iş deneyimi olarak otel ve turizm acentesi olarak çalışmasıdır. Turizm bölümünde kayıtlı fakat öğrenimini dondurmuştur. Tekrar okumayı planlıyor. Çalıştığı firmada görevi Havalimanı transferi; Havalimanından konaklama yerine, konaklama yerinden havalimanı transfer işlerinden sorumludur. Birsen Turizm, Güneydoğu turları düzenlemektedir. Güneydoğu illerine; Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Adıyaman, Diyarbakır şehirlerine yönelik turlar düzenlemektedir. Sıra Gecesi organizasyonlarının, Göbeklitepe gezilerinin, müze gezilerinin ve diğer gezi yerlerinin taşımacılığını yapmaktadır.

[8] Yusuf Sabri DİŞLİ: 59 yaşındadır. Aktivist ve yazardır. Daha önce Şanlıurfa Kent Konseyi Başkanlığını yürütmüştür.

[9] Feridun YÜZGEN: Şanlıurfalıdır. 1990 yılında kültür bakanlığına bağlı olarak Kültür Bakanlığı Şanlıurfa Devlet Türk Halk Korosu olarak kuruldu. Kuruluş yılarından beri sınavla koraya saz sanatçısı olarak girmiş. Uzun yıllar koroda hem saz sanatçılığı hem de bu görevin dışında sanat kurulu üyeliği, saz sanatçılığı ve aynı zamanda on üç senedir de bu kurumun müdürlüğünü de yürütmektedir.

[10] Özge Şahin: Şanlıurfa Belediyesi Dış ilişkiler Yöneticisi, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı projesi başvurusu ile ilgili çalışmaları yürüten ve ilgili konsorsiyumlarda çalışmaları başlatan, yerel yönetime bağlı birimin yöneticisi. Bu kişi o dönemde Şanlıurfa’da olmadığından kendisi ile telefon görüşmesi yapılmıştır. Telefon görüşmesi tarih: 19 Nisan 2018 Saat: 13.51

[11] Nihat Çiftçi: Şanlıurfa, Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanı. Daha önce Karaköprü belediye başkanlığı yapmıştır. Son 4 senedir mevcut görevinde bulunmaktadır.

[12] Sabri Kürkçüoğlu: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin oluşturduğu konsersuyumda görev almıştır.

[13] Mehmet Acet Sefai: 64 yaşındadır. Âşık olarak bilinir. UNESCO Yaşayan Dünya hazinesi ödülünü almıştır. Kendisi ile ilgili detaylı bilgi tezin bu kısmın sonunda bulunmaktadır.

4.2. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Hakkında Bilinenler

Katılımcıların özgeçmişlerinden anlaşılacağı gibi her biri Yaratıcı Şehirler Ağı programının konusu olan müzik ve şehirler ile ilgilenmişlerdir. Bu katılımcıların UNESCO yaratıcı şehirler ağı programı hakkında ne kadar bilgiye sahip oldukları görüşmelerde sorulmuştur. Katılımcıların bazıları bu program hakkında bilgileri yokken bazıları da kısmen bilgi sahibi olduğu görülmüştür. 1, 3 5, ve 7 numaralı katılımcıların bu konudaki görüşü şöyledir;

"UNESCO'yu turizm ve tarihle ilgili kültür tescili yapan bir organizasyon olarak biliyorum. Dünyanın en eski yerleşim yeri olan Göbeklitepe'nin UNESCO tarafından listede. Yaratıcı turizm hakkında bilgim yok."[1]

"UNESCO dünya kültürel mirasını korumaya çalışıyor bu konuda derinlemesine olmasa da bilgi sahibiyim." [3]

"UNESCO'nun yürütmüş olduğu çalışmalar konusunda bilgi sahibiyim." [5]

"UNESCO hakkında az çok bilgi sahibiyim fakat yaratıcı turizm ve yaratıcı şehir hakkında bilgim yok. Gaziantep'in mutfak sanatlarında UNESCO'ya dâhil olduğunu duydum." [7]

Bu katılımcıların UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı ile bilgileri bu kadar ile sınırlı kalmıştır.

4.3. Şanlıurfa'nın Yaratıcı Şehirler Bağlamında Potansiyeli;

Şanlıurfa ilinin Yaratıcı Şehirler Ağı olarak yeterli potansiyele sahip olması irdelendiğinde katılımcıların bu konuda herkesin mevcut bir potansiyele sahip bir şehir

olduğunu belirtmiştir. Katılımcılara Şanlıurfa'nın, UNESCO'nun belirlediği (Film, müzik, gastronomi, zanaat ve halk sanatları, edebiyat, tasarım, medya sanatları) 7 genel alandan hangisine katılması gerektiği sorulmuştur. Bu konuda katılımcıların her biri şehrin farklı bir alandaki potansiyelini öne çıkarmıştır. Bazı katılımcılar tarihi potansiyeli öne çıkarırken bazıları müzik ve mutfağı bazıları ise tarım potansiyelinin öneminden bahsetti.

"Şanlıurfa on bir bin yıllık bir tarih geçmişe sahip bir şehirdir. Göbeklitepe bunun kanıtıdır." [2]

"Harran'ın dünyada eşi benzeri yok. Dünyanın ilk üniversitesi." [1]

"Orpehus bana göre sembolümüz olabilir. Urfa'da iki tane Orpehus mozaiği çıktı. Bunların tanıtımının yapılması konuk evleri için çok önemlidir." [8]

"Urfa gastronomi ve müzikte her iki alanda da kuvvetlidir ve bu bizim kültürümüzdür. Şanlıurfa türkülerle meşhur, sıra gecesi ve müziği ile ön plana çıkıyor." [1]

"Yaratıcı şehir olarak Şanlıurfa, müzik alanında öncü bir şehir, Kazancı Bedih, Tenekeci Mahmut gibi halk sanatçıları ile halk müziğine çok büyük katkılar sağlamıştır. Müzik şehri denilince ilk olarak sıra gecesi, hoyrat ki bizde maya derler ve İbrahim Tatlıses akla geliyor." [5]

"Müzikle beraber yemeğin de zirvede olduğu bir şehir, bu yüzden sıra gecelerinde en lezzetli yemeklerimizi sunuyoruz." [1]

"Müzik kültürü çok önde olan bu şehirde eğitim önemli, Harran üniversitesinin müzik eğitimi olarak geride kaldığını düşünüyorum. İlk kilise müziğinin Şanlıurfa'da çalınmış olabileceği ile ilgili olarak zaten biliniyor ki kiliseler, Şanlıurfa, Mardin ve Güneydoğu bölgesinde var. Mardin ile Şanlıurfa arası bir buçuk saat ve bölgede hâkim olan bir din olmuş Hıristiyanlık. Bununla ilgili olarak araştırma yapmasak bile müzik kültürü yüksek bir coğrafyanın böyle bir katkısının olabileceğini akıl ile de öngörebiliriz. Derslerimizde de müzik tarihi ile dersler görüyoruz zaten yapılan kazılarda çıkan mozaiklerde bu tarihi kanıtlıyor. Şanlıurfa'nın bence en çok etkilendiği ve etkilediği Arap ülküleri olmuştur. Şu anda popüler kültürün de etkisiyle arabesk müziğin içerisine biraz daha batı müziği caz

kalıpları girmeye başladı. İnsanlar değişik bir şeyler yapmaya çalışıyor. Öz biraz daha değişiyor bu sebeplerle. Urfa'nın kültürünü yansıtan türküler, şarkılar, uzun havalar çok fazla kalmadı artık. Her şeyin maddiyata dökülmesi ile yozlaşma başladı." [6]

"Şanlıurfa, müzikte zengin ve derin birçok müzik kolunda Şanlıurfa'nın derinliği var. Dolayısıyla müzik şehri olmayı da hak ediyor. Sıra gecesi kültürü zaten başlı başına bir eğitim alayı, bunun yanında gerek divan edebiyatı gerek gazel gerek hoyrat gerek çalgılarıyla çok çeşitliliği var." [11]

"Müziğe gelince, Şanlıurfa belediyesinin bir konservatuar müdürlüğü yok. Bach'ın bile etkilendiği Bardaşyan diye bir filozaf var, bardayşandan kimsenin haberi yok. Çok derinlikli dini bir müziği var ama ortaya günümüzde çıkan saçma sapan müzikler. Dolayısıyla sen bunu da icra edemiyorsun. Şimdi mesela, bir müzik festivalin olur. Belediyeye ait orijinal müziği sunan bir konservatuarın olur. Sonra dersin ki benim her şeyim hazır; sonra toplarsın 1000 kişilik sıra gecesi ekibini, toplarsın 30000 kişilik stadyumuna toplarsın halkı, Guinness rekorlar kitabına girersin. Sonra dersin ki bak UNESCO ben son yüzyılın türküsünü seçtim. Son yüzyılın aşığını seçtim. Ben en iyi sanatçıyı seçtim. Bunlar yerine kişisel yetişmeler var, kim var son günlerde kaybettiğimiz Abdullah BALAK var, Mehmet ÖZBEK var, kişisel çok var bunlar lokal. Genele yansıtabileceğimiz, bu şehir müzik şehridir diyebileceğimiz şeyler teoride var pratikte yok."[8]

"Urfa'nın en önemli kalkınma getirisi tarımdır, Harran ovası ve barajın olması zaten tarımın birinci sırada olmasını gerektiren sebeplerdir. Urfa'nın kalkınmada sıralaması bana göre birinci sırada tarım, ikinci sırada sanayi ve üçüncü sırada turizm 'dir. Turizm etkinliklerinde yetersiziz, kapasitemizi tam olarak kullanamıyoruz. Turizm etkinliklerini ne kadar yapabiliyoruz? Sınırlı etkinliklerimiz var. Turizmin Urfa'da sezonu sadece iki aydan ibaret; nisan ve mayıs ayı." [1]

4.4. Yaratıcı Şehirler Ağına Katılmanın Kazanımları

Katılımcılara Şanlıurfa'nın neden UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına katılması gerektiği, Üyeliğin kente sağlayacağı yararlar ve şehrin kalkınmasında nasıl bir etkisi olacağı sorulmuştur. Bu konuda katılımcıların verdikleri cevaplar sınırlı olmuştur.

"UNESCO gibi bir organizasyonda Şanlıurfa'nın müzik kenti olarak tescillenmesi durumunda turizm canlanacak ve maddi kaygılar daha da azalacak." [6]

"UNESCO dünyaca bilinen bir marka, tanınan bir örgüttür. Şanlıurfa böyle bir örgütün, böyle bir kuruluşun organize ettiği bir alanda faaliyet göstermesi muhakkak tanıtım açısından faydalı olacaktır. Projeye dâhil olması durumunda turist akını çekecektir. UNESCO'nun markalaştırdığı bir kenti görmek hesabıyla büyük bir kitleyi kente çekecektir. Bu çok önemli bir konu çünkü bir takım turizm şirketleri buna çok önem veriyorlar. Yapacakları tanıtımlarda, gezi programlarında özellikle belirttikleri, UNESCO falan şehri falan alanda yaratıcı şehir ilan etmiştir. Bu yüzden programımızda veya gezi güzergâhında bu kente yer verdik diyorlar. Yani UNESCO bir şehri bir projeye dâhil ettiyse orda birtakım güzellikleri ve özellikleri mutlaka göreceksiniz demektir. Bu sebeplerle Şanlıurfa'nın tanıtımı açısından ve turizm faaliyetleri açısından büyük yararlar sağlayacaktır." [9]

4.5. Başvurular ve Şehrin Tepkileri

Şanlıurfa ili daha önce gastronomi alanına başvuru yapmıştı. Bu alanda Gaziantep şehri üyeliğe kabul edilirken Şanlıurfa ret edilmişti. Katılımcılara bu başvurunun halk arasındaki algısı, düşünceleri ve başvuru sürecinde yapılan ve yapılmayanlar soruldu. Bu konuda da katılımcılardan gelen yorumlar sınırlı olmuştur. Bu konuda yorum yapan katılımcıların görüşleri şu şekildedir.

"UNESCO'ya yaratıcı şehirler ağı müzik alanında müracaata bulunduk. Müracaatımız kabul gördü, şimdi daimî temsilciler bunun kararını verecekler. Daimî temsilciler Paris'te. Kuvvetle muhtemel 2018'de ağa dâhil olmayı bekliyoruz. Sadece buna yönelik değil, Göbeliklitepe'de aynı şekilde ortak bir başvuruyla, ortak bir projeyle başvuruda bulunuldu. Aday listede zaten Göbeklitepede. 2018'de Göbeklitepe'nin de dünya kültürel miras listesine dâhil edilmesini bekliyoruz. Mutfak alanında da müracaatlarımız oldu, şu an değerlendirme aşamasındalar. Yurt dışı ve yurt içinde bunların sunumlarını gerçekleştiriyoruz. Daimî temsilciler karar verecekler." [11]

"Geçen yıl Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi bu UNESCO'ya Urfa'nın müzik şehri olabilmesi için bir müracaatta bulunmuştur. Beni de bu başvuru sürecinde raporun hazırlanmasında bilirkişi olarak davet etmişlerdir. Raporun hazırlanma sürecindeki tüm

toplantılara katıldım. Bununla ilgili çalışmaları yaptık, raporumuzu hazırladık verdik ama neticesinin ne olduğunu bilmiyorum.” [9]

“Çalışma hazırlıklarının on gün içinde bitirilmesi isteniyordu. Hazırlıklar, çok kısa bir süre ile sınırlandırılmasından dolayı aceleye geldi. Bizden istenen tüm belge ve dokümanları belediye sorumlusuna teslim ettik. Fakat hazırlanan proje başvuru belgesinin son halini görmedik. Son gözden geçirme için tekrar çağrılmamız, başvurunun sağlıklı bitirilmesi için gerekliydi. Kalkınma ile ilgili birçok organizasyonda olduğu gibi UNESCO’da belgeler çok dikkatle ve titizlikle inceleniyor. Belgeyi inceleyen uzmanlar, belgenin nasıl hazırlandığını, nasıl bir süreçten geçtiğini çok iyi anlıyorlar. Belgenin son halini görmediğimden ve müzik benim konum olmadığından söyleyeceklerim sınırlı. Şu an müzik ile ilgili başvurunun asli başvurular listesinden olduğunu biliyorum.” [12]

“Şanlıurfa’nın Yaratıcı Şehirler Ağına başvurusunu duydum. Başvurunun sonucu hakkında bilgim yok.” [5]

“Şanlıurfa Mutfağının UNESCO ağına başvurduğunu duymuştum olmasını da istiyorduk ama sonucunun ne olduğunu bilmiyorum. Müzik konusunda Şanlıurfa çok geçmiş köklü bir kültüre sahip, böyle bir girişimde bulunulması gerekliydi, iyi bir sonucun alınacağını umuyoruz.” [7]

“Somut olmayan kültürel mirası için günlerce çalışıp, çalıştaylar yaparak, çalışarak UNESCO’nun listesine girmesini başarmışsın, birçok şehrin yapamadığını yap fakat icraatını yapama. Gastronomide başvuruyu da çok zayıf görüyorum, insanların evlerinde yaptıkları boraniyi dışarıda bulman mümkün değil. Diğer yemeklerde de öyle, Kendi değerlerimizi satamayacak kadar değerli buluyoruz ya da değerlerimizi ticari pazarlamamız yetersiz orijinalini pazarlayamıyoruz. Hem müzikte hem gastronomide de üyeliği çok zayıf buluyorum. Bu mevsim, ne mevsimi, ilkbahar, ne var çagala, çagala aşı diye bir aş var. Eğer gastronomide iddialı isen; sen geldin dışarıdan turist olarak geziyorsun baktın çağala aşı diye bir aş var, dediğinde herhangi bir lokantada gidip çagala aşını bulman lazım veya herhangi bir lokanta olmasa da mutfak müzesinde diyelim 15 gün çagala aşı çıkarıyoruz demeleri lazım. Senin zengin bir mutfağın var sen sadece köz üzerine sunuyorsun. Kebap yapıyorsun.”[8]

Yukarıda da görüleceği gibi başvuru sürecinde etkin olan bazı katılımcıların başvuru sürecinde yapılan hataların sonucu olarak şehrin üyeliğe kabul edilmediğini iddia etmektedir. Bu yorumlar ilerde yapılacak olan başvurular için önemli yol göstericilerdir.

"Müzik şehri olmak için şöyle açıklamak lazım; UNESCO müziğin kalitesini aramıyor. Çok iyi müzik yapıyorsunuz, müziğiniz şöyle kaliteli falan ama UNESCO'nun istediği bu değil. UNESCO, turist geldiği zaman burası bir müzik kenti ise Urfa'nın müziğini nerde, ne şekilde, nasıl dinleyeceğini, nasıl sunumunu yapacağını müzik ile ilgili neler yaptığını bildirmeni istiyor. Müziğinin kalitesini tescillemiyor; yoksa her beldenin, her şehrin, her ülkenin kendine göre özellikte bir müziği vardır. Yani bu güzel, bu çirkin deme lüksüne kimse de sahip değildir. Zaten UNESCO'nun istediğinin bu olmadığını da açıkladık. Diyor ki, madem siz müzik kentisiniz, biz müziğimizle ünlüyüz. Peki o zaman dünyanın dört tarafından insanlar geldiği zaman bu müziğinizi nasıl, nerde, ne şekilde icra edeceksiniz. Geldikleri zaman hemen müziğe ulaşabilecekler mi? Bir örnek vereceğim, birkaç yıl önce Şanlıurfa, Gaziantep ile aynı zamanlarda gastronomi alanında başvuru yapmıştı, biliyorsunuz Gaziantep oldu fakat Şanlıurfa'nın olamayışındaki sebep ise şudur. Evet, övünüyoruz yemeklerimiz çok iyi, efendim kebaplarımız, şunlar, bunlar, lahmacunumuz çok iyi. Güzel de peki şu anda, siz misafir olarak Urfa'ya ziyarete geldiniz, lahmacun yemek istediniz, nerde yiyeceksiniz. Bunu verecek, sunacak bir ortam bir imkân yok. UNESCO diyor ki, seni yemeğinle imtihan etmiyorum, diyorum ki sen yemek şehri olduğunu söylüyorsan eğer gelen turistler senin yemeğini yemek isteyecekler, peki nerede yiyecekler. Hani bunları sunabilecek bir ortamınız var mı? Yok. Şimdi müzikte böyle, insanlar gelecekler müzik kenti olan Şanlıurfa'ya nerede, ne dinleyecekler? Bu maalesef büyük bir sorun, birde dediğim gibi UNESCO müzik kenti olarak sunacaklarına bakıyor." [9]

"Yaz geldiğinde, hava sıcak olduğunda sezon bitiyor. Kalkınmada turizm daha önceliğe getirilmelidir." [1]

Bazı görüşlerde ise başvuru esnasında paydaşların UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı programını tam olarak anlamadığını ve bunun sonucu olarak ret edildiğini belirtmektedir.

4.6. Başvuru Sürecinde Paydaşların Rolleri

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı üyeliği için neler yapılması gerektiği UNESCO'nun resmî sitesinden yapılan alıntılar ile yukarıda (Tezin Giriş bölümünde) anlatıldığı gibi şehrin

farklı paydaşları ile bu üyeliğin başvuru sürecinde etkili olması gerektiği beklenmektedir. Bu bağlamda Şanlıurfa'nın Müzik Şehri olarak tescillenebilmesi için iş birliği yapması gereken şehir paydaşların kimler olduğu ve bu paydaşların üstlerine düşen görevleri hangi oranda yerine getirdikleri katılımcılara sorulmuştur. Bu konuda katılımcıların görüşleri beklentilerin karşılanmadığı şeklindedir.

"Yerel yöneticilerle beraber hiçbir çalışmamız yok, herhangi bir çalışmayla ilgili fikir alışverişimiz de olmadı. Bağlı olduğumuz bir ticaret odamız mevcut ama faaliyet maalesef yok, tabeladan öteye geçmiyor herhangi bir program üretilmiyor. Yer açmışsın, tabelayı koymuşsun olmaz, faaliyet olmadan olmaz. Önce faaliyet olacak, faaliyet oldukça tanıtım olacak. Örgütlenme konusunda, birbirimize destek konusunda zayıfız."[1]

"Kültür müdürlüğünün mahalli sanatçılarını desteklemesi gerekiyor. Tüm mahalli sanatçıların toplanıp bir sınavdan geçirilmesi gazel, hoyrat, türkü, nota, makam uzun hava konularında bir teste tutulması ve başarılı durumda sertifika verilmesi şarttır. Bu sertifikayla kişi Urfa'da ve ulusal alanda türküleri söyleyebilecek, yapabilecek yeterliliktedir olarak belirtsin. Kamunun önemli kadro yerlerinde namuslu, şerefli insanların bulunması şart, çünkü seste, temsilde torpil olmamalı, olamaz. İnsanlar araya aracı koyarak, parayla sertifika alamamalı. Yalakalıkla, torpille, paradan sertifika verilmesin." [2]

"Yerel yönetim dışında, girişimler çok zayıf, özel teşebbüslerin de aynı hassasiyet ile çalışması gerekiyor. Ben 4 yıl Gaziantep'te okudum. Gaziantep'te özel girişimci sayısı çok fazla, girişimciler bir sanatçıyı getiriyor, bir mekânda çıkarıyor, bir konser düzenliyorlar. Şanlıurfa'da dediğim gibi belediyelerden başka bir çalışma, bir organizasyon yapan yok. Nadir olarak yapanlar olsa da onlarda kâr amacı güderek gerçekleştiriyor." [5]

"Üniversite eğitim anlamında bir marka olması durumunda şehrin müzik kültürüne katkısı olur. Üniversite yöneticilerinin bu konuda acil ve ciddi adımlar atması gerekiyor. Gerekirse bu konularda projeler üretilmeli ve kalkınma ajanslarının desteklerinden faydalanılmalı, üniversite öğrencilerinin proje üretmeleri sağlanmalı ve öğrenci projelerine destek olunmalı. Üniversitede festival ve bahar şenliği yok. Öğrencilerin özgün müzik oluşturacakları alanlar yok, gelişimlerini destekleyici bu aktiviteler olursa öğrenciler müziğe ilgi duyar, kaliteli müzik için arayışa girer." [6]

"Urfa'da enstrüman çalmak çok yaygın; belediyelerde, gençlik merkezlerinde ve ŞURKAV'da gençlere yönelik kurslar düzenleniyor. Üstelik bu kurslar ücretsiz." [7]

"İdarecilerimizden, yöneticilerimizden isteğimiz Urfa'yı bir markaya dönüştürmeliler. Olumsuz şehir algısını yıkmalılar. Urfa'da bina olmadığını, halen kubbe evlerde oturduğumuzu sanan turistler var. Müzikte de aynı şekilde sadece türkülerle değil, her türden müzik konusunda müzik şehri olduğunun vurgulanması gerekli." [7]

"Somut olmayan Kültürel mirasa giren bir şeyin korunması yerel yönetimlere düşer, yerel yönetimler bu işi denetlemeyince dejenere oluyor." [8]

"Sadece yerel yönetimlerden tanıtımının yapılmasını beklememek lazım. Yerel bu konularda çok yetersiz kalıyor." [8]

"UNESCO yaratıcı şehirler ağı programına başvuru sürecinde hazırlıklar yeterli değildi. Zaman çok kısıtlıydı. Konu, çalışma yapacak arkadaşlara çok iyi anlatılamadı. Uzun bir süre sonra çalışmanın özüne, ana fikrine, amacına sahip olabildik. Bu konuda UNESCO'nun herhangi bir suçu yok, büyükşehir belediyesine bir eleştiri sunuyorum. Onlar, bu işe ciddi bir şekilde hazırlanamadılar maalesef. Yetersiz insanların görevlendirilmesi sonucu, onlar bu konuyu diğer paydaşlara çok iyi anlatamadılar. Açıkçası ne istediklerini onlarda bilmediler. Bu yüzden büyük bir zaman kaybı da yaşandı. Çok iyi bir hazırlık süreci yaşanmadı. Bu proje çok yönlü bir çalışma isteyen sadece müzisyenlerin, müzikologların katılması gereken bir çalışma değil. Konu müzik olunca tabii ki sanatçılar müzikologlar falan katılacak ama kültür hizmetlerinden kurumlar kuruluşlar katılacak, turizm hizmeti veren kurum ve kuruluşlar katılacak çünkü konu hep birbiriyle bağlantılı konular olduğu için sadece müzik ile geçiştirmemek lazım. Şimdi ben bir halk müziği sanatçısıyım, benim müzikte aradığım kriterler farklıdır. Yöredeki halk müziğinin icra şekli, otantikliği benim için önemlidir. Ama UNESCO'da bu ikinci plandaki bir süreçtir. Birinci planda yer alan müziğin sunumudur."[9]

"Eğer kesin üyelik olursa, UNESCO'nun sayesinde buraya turist akını başladığı zaman bu yozlaşmış kültürü mü sunacaksın. Şanlıurfa'nın en büyük sıkıntılarından biri de halen bir kültür merkezinin olmayışıdır. Türkiye'de yirmi bin otuz bin kişilik şehir merkezlerine bile kültür merkezleri yapıldı ama iki milyona yaklaşan bir şehir nüfusuna sahip Urfa'da kültür merkezi yok. Şanlıurfa'da en büyük eksiklik icra salonlarının eksikliği,

şöyle gerçek manada konser vereceğimiz üç yüz kişilik icra solanlarının acilen yapılması gerekiyor. Son dönemde belediyenin girişimiyle bin kişilik bir salon yapıldı ama orda da salon izleyici alanı iyide sahne yetersiz. Tabiri caizse derler ya denizi geçtiler, derede boğuldular o misal; güzel bir yer yaptınız bin kişilik kapasiteli ama sahne yetersiz olduğu gibi akustik yok ve ışıklandırma yetersiz. Elli altmış kişilik bir orkestranın bir temsil yapması mümkün değil. Orada ancak en fazla yirmi otuz kişilik gruplar icraya çıkabilir." [9]

"Müzik eğitiminde de maalesef yetersiziz. Doksan yılından beri bu kurum var, burada sınavla alınmış, müzik yüksekokulu mezunu profesyonel insanların icra yaptığı sanatçı arkadaşlarımız var. Hiçbir zaman burası eğitim bazında bir dönem hariç değerlendirilemedi. 1996 yılında Harran üniversitesinin rektörü bize geldi dedi ki, arkadaşlar ben üniversite de müzik bölümü kurmak istiyorum ama tabi kadro işi çok zor, ben size güveniyorum bir müddet için bana yardım ederseniz ben bu bölümü kuracağım. Bizde memnuniyetle karşıladık ve o yıl müzik bölümü kuruldu ve hemen sınavını bizden oluşan bir komisyonla yaptık. O yıl için yirmi öğrenci aldık ve o yirmi öğrenci halen Urfa'da müzik öğretmenliği yapıp, öğrenci yetiştiriyorlar. Bir müddet kadrolarını kurana kadar üç yıl devam ettik, ben orda yaklaşık altı derse giriyordum. Kadrolar kuruluna kadar yardımcı olduk. Üç yıl önce konservatuar kuruldu, türk müziği konservatuarı kuruldu. Durum içler acısı bir tane hocası yok. Her yılda bir öğrenci alıyor, üç yılda üç öğrenci aldılar çünkü hoca olmadığı için tercih edilmiyor. Kimse sınavına girmiyor, sadece ismi var. Eğitim anlamında koca bir sıfır. Belediyelerin bu konuda çalışmaları yok maalesef, geçmiş dönemlerde vardı. Bizim arkadaşlarımız tarafından amatörce belediyelerde icra heyetleri oluşturulmuştu. Halk müziği korosu, sanat korosu, çocuk korosu falan ama son dönemde onlar da kalktı. Amatör bazda sanatçı yetiştirecek tüm kapılar kapandı anlayacağınız. UNESCO eğitim istiyor, salon istiyor, icra istiyor sokakta bile icra istiyor. Şehrin bir meydanında amatör kişilerden iki üç kişinin orda oturup bir müzik yapıp, en azından oradan geçmekte olan birilerine üç beş dakika dinletip, onların dinlenmesini sağlamasını bile istiyor. Mahalli sanatçılara yeterli destek verilse bu kadar yozlaşma zaten olmaz. Belediyelerin icra heyetlerinde istikbal vaat eden gençlerin çocukların oraya gelip kendilerini nispeten yetiştiriyorlardı. En azından icraya yönelik bir çalışmada bulunuyorlardı. Maalesef günümüzde bunlarda kalmadı. Haklı bir eleştiri sunmak gerekiyor. Günümüz yöneticileri, idarecileri gerek mahalli bazda gerekse hükümet bazında sanata ve sanatçıya çokta ilgili bakmıyorlar. Bunu üzülerek belirtiyorum, özellikle Urfa'da geçmiş dönemde, bir önceki dönemde çok iyiydi, aynı hükümetin aynı devletin belediyesiydi. Bunu devletin politikasına bağlamak yanlış, bu kişilerin anlayışıyla ilgili, bir belediye başkanı buna çok değer veriyor ama bir diğeri sanatı angarya olarak

görüyor. Bu çelişkiyi yaşadığımız için bu sorunlar çıkıyor ortaya. Bunu bir politika olarak değerlendirseler, görseler; müzikte bu ülkenin bir politikası olmalı bununla ilgili işlevlere koyulması lazım diye düşünseler bu sorunlar olmaz yani ve periyodik olarak devam eder. Sadece anlayış bazında kalıyor ve gelen siyasetçide kimisi o anlayışı kullanıyor değer veriyor sanata ve sanatçıya. Kimisi de çok angarya görüyor ve maalesef sanata ve sanatçıya hiç değer vermiyor. İşte şu anda o dönemi yaşıyoruz o yüzden de hiçbir faaliyet yok Şanlıurfa'da. Burası bir il, burayı yöneten bir vali ve belediye var. Vali devleti temsil ediyor. Belediye başkanı bu memleketin halkı tarafından seçilmiş bir yöneticidir. Şimdi yöneticiler bu işi teşvik etmezse nasıl biz bu işi kalkındırabiliriz. Geçmiş yıllarda birçok isim adı altında festivaller yapılırdı Şanlıurfa'da, festivallerde ne olurdu, efendim bir takım sosyal kültürel etkinlikler yapılırdı, dışarıdan sanatçılar ekipler çağrılırdı ve halk sanatla iç içe yaşardı. Sanatı tanırdı halk, şimdi onlarda kalktı. Festival var ama etkisi yok, konser yok, şehir bazında amatör icralar yok, destekleyici faaliyetler yok böyle olunca neticede kültür ve sanat yozlaşarak yok olabilir. Şanlıurfa gerçekten bir müzik kenti olmaya ayık bir kent çünkü biz geçmişimizden günümüze kadar müziğimizle, geçmişte yaşamış büyük sanatçı ustalarımızla gurur duyan bir şehiriz. Bu gururun yaşatılması ve devam ettirilmesi gelecek kuşaklara da aktarılması lazım. En büyük çabamız, en büyük hayalimiz en büyük isteğimiz bu. Kültür ve sanatı yaşamın vazgeçilmez bir öğesi görmek zorundayız. Kültür ve sanat geçmiş ve geleceği birbirine bağlayan en büyük ve en önemli köprüdür." [9]

4.7. Şanlıurfa'da Müzik ve Önemi

Ülkemizde 'Şanlıurfa' denildiğinde İbrahim Tatlıses gibi şarkıcıların bilinmesi ile müzik akla gelen etiketlerden bir tanesidir. Katılımcılara UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı üyeliği başvurusu bağlamında Şanlıurfa şehrinin müzik potansiyeli, bir müzik şehrinde olması gereken özellikler, "Müzik şehri Şanlıurfa" denildiğinde akıllarına gelen ilk üç şey ve Şanlıurfa'nın müzik tarihindeki yeri ve önemini hakkında neler düşündükleri sorulmuştur. Katılımcıların cevapları aşağıdaki şekildedir;

"Evet, Urfa'nın müzik kültürü çok zengin ama sen hep hazırı tüketirsen bıktırırsın. Müzik kültüründeki zenginliğin bir kanıtı TRT'nin repertuarıdır. TRT'nin repertuarı bu konu da şaşmaz bir gerçekliktir. Geçen sene Ankara radyosuna gittiğimde, Şanlıurfa'nın TRT repertuarından geçmiş parçalarını istedim. Yüz elli küsur parça vardı. Türk Halk Müziği repertuarı olarak Sivas birinci, Şanlıurfa ise ikinci sıradaydı. Türk Halk Müziğinde Urfa ikinci sıradaydı. Bu sene ki durumu bilmiyorum, belki birkaç parça sayıca eklenmiştir. Bu

repertuar sayısı seksen bir il içinde zengin bir kültürün kanıtıdır. Bu yüz elli küsur parça içinde otuz, kırk tane bestekârı var. Mukim Tahir, Kel Hamza, Bekçi Bakır, Tenekeci Mahmut, Şükrü Hafız gibi eski ustaları sayıyorum. Birçoğunun TRT repertuarına geçmesinde zaten Mehmet Özbek hocanın imzası ve emeği var."[13]

"Urfa'da bir dönem adeta duran müzik sektörü 2000'li yıllardan sonra Urfa'da kafelerin çoğalması ile müzik piyasası canlandı." [3]

"Urfa'da müzik denilince ilk olarak sıra gecesi akla geliyor. Kültür, yanık ses ve eğlence de akla geliyor. Urfa'da müziğin tarihini, bizim bir eksikliğimizdir, maalesef bilmiyoruz. Bunun için detaylı araştırmaların yapılması ve seminerlerin düzenlenmesi gerekiyor. Bilmediğimiz şeyleri öğrenmemiz için bir gündem yaratılması gerekiyor. Şimdiki nesil, kültürümüz hakkında özellikle müzik kültürümüz hakkında daha az bilgi sahibi, Urfa'da sadece sıra gecesi yok. Müzik kültürümüz çok geniş ve bunu yaşatmamız gerekiyor." [1]

"Şanlıurfa'ya müziğin pınarı diyorlar, bizim aslında ilahi okumamız gerekir bizim sesimiz davudidir, ses tonumuzun güzelliği Hz. Davut'tan gelir. Hz. Davut tohum ekerken ilahi okur; kurtlar, kuşlar onu dinlermiş. Biz günümüzde bunu ticari olarak türkülere dön derdik. Sesimizin güzelliği çok eskiden gelir. İbrahim Tatlıses, mukim Tahir, Bekçi Bako (Bakır Yurtseven) kel Hamza, Tenekeci Mahmut, Kadiri Sema, Seyfettin Sucu gibi Urfa'nın güzel sesleri devam etmiştir. Davudi ses güçlü, insanı etkileyen, tüylerini ürperten deyim yerindeyse diken diken eden bir sestir. Urfalının çoğunun sesi davudidir. Urfalının genlerinde türkü söylemek vardır. Benim müziğe ilgim ve temelim deden gelmedir, bizde müzik birilerini eğlendirmek amaçlı çalıp söylenmezdi. Müziği kendileri için yaparlardı kendi zevklerine söylerdi. Müzik bir gönül işi iken sonradan ekonomik bir değer, ticari bir iş oldu. Ben 25 yıldır profesyonel olarak bunu yapıyorum. Arif Sağ müzik evine yazıldım, 4 sene Arif Sağ'dan ders aldım. Türkiye'nin dört bir yanına gittim. Açılış, konser, sıra gecesi, düğün gibi birçok faaliyette yer aldım. Türkiye'nin her yerinde Urfalı olarak sevilmemizin bir nedeni sesimizdir, bu sebepten sesimizi dinlemek için çağırır, davet ederler. Urfa'nın genel kültüründe müzik vardır, müzik bir kültürdür, sanattır. Müzik, şan şöhret peşinde koşulacak bir alan değildir. Üstatlar varken bize laf elbette düşmez ama Urfa'nın müzik kültürünü anlatmak için elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz, ulusal yayın yapan kanallarda anlatıyoruz. Müziğimizin kültüründe imece vardır, imece demek kültür ve dayanışma demektir; dayanışma içerisinde sohbetle, muhabbetle sürer." [2]

"Şanlıurfa bir müzik şehridir. Kültürümüzü müziğimiz çok iyi yansıtıyor. Müzik konusundaki zenginliğimiz bizi diğer şehirlerden ayırıyor. Kazancı Bedih ulusal alanda zaten tanınıyordu fakat ömrünün son zamanlarında popüler oldu. Tanınan bir gazelgah, dönemin son piri, herkes tarafından saygı duyulan biri olarak Şanlıurfa'nın markası olabilir ve yapılmalıdır. Hoyrat, gazel, türkü Şanlıurfa'nın ruhunu yansıtan birer sembolleridir."[4]

"Şanlıurfa müzik açısından yöre tarzında çok güzel eserler vermiş, halk ozanları çıkarmış bir şehir. Şanlıurfa gerek ses gerek bestekâr ve gerek sanatçılar olarak çok değerli isimlerin olduğu bir şehir." [6]

"Müzik geçmişi olan Şanlıurfa'nın bu potansiyelini kullanılması açısından geride olduğunu düşünüyorum. Küçükten büyüğüne çoğu insanın sesi güzel, bir enstrümanı rahatlıkla kullanabiliyor ve müziğe ve enstrümanlara olan ilgiden dolayı Şanlıurfa'nın müzik şehri olduğunu düşünüyorum. Bende bağlama çalıyorum, babamda bağlama çalıyor ve arkadaş çevremde birçok arkadaşım enstrüman çalıyor." [7]

4.8. Şanlıurfa'daki Etkinliklerin Tanıtımı

Yaratıcı Şehirler Ağı ve benzeri programlara üye olmanın amaçlarından bir tanesi şehrin markalaşması ve dünya genelinde bilinmesidir. Bu bağlamda katılımcılara Şanlıurfa'da düzenlenen etkinlik ve faaliyetlerin (konser, fuar, festival vb.) haberini hangi kaynaklardan aldıklarını ve bu yapılan etkinliklere katılımın ne düzeyde olduğu sorulmuştur. Ayrıca yapılan etkinliklerin ülke genelinde duyurulması süreci ve Şanlıurfa'nın konser ve müzik yapabilmek için özgür alanların sayısını ve kapasitesini ne durumda olduğu, yeni yerlerin oluşturulmasına gerek olup olmadığı katılımcılara sorulmuştur.

"Yemek ve müziği bir arada göstermeliyiz, en önemli kısım ise bunların tanıtımı, Urfa'da tanıtım alanında eksiklik var. Tanıtım için Urfa'daki tüm kurumların ortak çalışması gerekli, belediye, valilik, üniversite ve diğer kurumların ortak çalışması gereklidir. Tanıtım bir kişinin işi değil. Biz bir işletmeci olarak tanıtım eksikliğini yaşıyoruz. Mardin ve Gaziantep bizden tanıtım olarak daha öndeler. Bazı yerli misafirlerimize Harran'ı biliyor musunuz diye soruyoruz? Harran'ı duymamışlar, ne var orada ki diyorlar. Harran'ın dünyada eşi benzeri yok." [1]

"Dünyanın ilk üniversitesi olan Harran'ın, Türkiye de herkesin duymuş olması gerekiyor. Harran belki isimce duyanlar var biliyorlar ama bu özellikleri ile bilmiyorlar. *Halen duymamış, Harran'ı bilmeyen insan varsa biz daha Türkiye'de tam olarak tanınmamışız demektir. Turizm konusunda en büyük eksikliğimiz daha önce dediğim gibi tanıtım olduğu ortaya çıkıyor. Türkiye'nin en meşhur sanatçıları Urfalı; sanatçılarımızın Şanlıurfa'nın tanıtımında rol alması gerekiyor. Şanlıurfa içinde bile, yerel halk tarihi yerlerini gezmemiş, yerel yöneticilerin herkese açık paket turlar düzenlemesi gerekiyor ve bu turların sürekliliği sağlanmalı." [1]

"Şanlıurfa'da yeterince etkinlik yapılıyor ama tanıtım eksikliği var. Billboardlarda sadece bir tane yer alıyor. Ulusal alanda reklam bile yok." [3]

"Tanıtımların eksik olduğu su götürmez bir gerçektir. Tanıtım dediğimiz şey malumunuzdur belirli bir bütçe ile yapılıyor. Kurumlar zaten az olan kaynaklarıyla tanıtıma bütçe ayıramıyorlar, bilbordlarda bu yüzden göremiyoruz." [4]

"Gerek Urfa müziği gerekse günümüz pop ve diğer müzik çeşitleri için nitelikli etkinlikler düzenlenmelidir. Bu konuda yeterli kamuoyu oluşturulduğunu ve gerekli duyuruların yapıldığını da düşünmüyorum." [5]

"Faaliyet ve etkinliklerin yeterli olduğunu düşünüyorum fakat festivallere ihtiyacımız var ve Fuarların artırılması gerekli. Eksikliğimizin bunların tanıtımı konusunda olduğunu, halkın yapılan etkinliklerden habersiz olduklarını, duymadıklarını düşünüyorum. Sosyal ortamda ve Bilbordlarda reklam ve tanıtımların yapılmasına ihtiyaç var, artırılması iyi olacaktır." [7]

"Dönemsel olarak değişen bir turist tipi var, geçmiş dönemlerde yabancı turistler fazlaydı fakat Türkiye'ye yabancı turist gelişinin azalışıyla Urfa'ya da gelen yabancı turist sayısı azaldı. Bu dönem yerli turist daha fazla ege bölgesinden turist geliyor, yoğunluklu olarak çevre illerden gelen bir turist var. Batı bölgesi ve İstanbul'dan Urfa'ya ve güneydoğuya yönelik bir rağbet var." [7]

"Şanlıurfa; Mardin, Elazığ, Malatya, Diyarbakır gibi şehirlerle müzik etkinlikleri yapabilir, ortak program geliştirebilir fakat bu şehirler Urfa'yı rakip olarak gördüklerinden bunları düzenlemek biraz zor olabilir. İzmir ile daha fazla etkinlik ve programlar düzenlenebilir. İzmir de müzik ile ilgilenen, enstrümanlarla haşır neşir insanlar var. Sokak

sanatçılarının olması, her köşe başında klarnet çalan, gitar çalan birini görebiliyorsunuz. Bu şehirde benim gördüğüm ve bildiğim kadarıyla bir müzik şehridir."[7]

"Sıra gecesini yeterince kullanamıyoruz. Sıra gecesi yapılan herhangi bir konuk evinde sıra gecesi UNESCO somut olmayan kültürel miras listesindedir diye bir yazı bulamazsınız. Bununla ilgili bir yazı, tanıtım yoktur. Sıra gecesi nedir, ne değildir diye bilgilendirme çalışmaları yapıyorduk, konuklara broşür veriyorduk. Bilgilenen konuklar onun icraatına yönelik istekte bulunuyorlardı. Yanlış icraatlarda, bakın bu broşürlerde bunlar yazıyor diyen konukların bu istediklerinden dolayı bilgilendirme çalışmaları pek tutmadı." [8]

"Diyoruz ki Urfa bir müzik şehri, Urfa müziği ile ünlü, insanlar Urfa'yı müzik ile tanıyorlar. Tamamda biz bunun sunumunu nasıl yapıyoruz. UNESCO'nun aradığı kriterlerde bunun sunumu ile ilgiliydi. Evet, bizde kabul ediyoruz, Urfa bir müzik kentidir. Yıllardan beri çok zengin bir musiki kültürü olan bir kenttir, bu konuda herhangi bir problem yok yani ama buradaki amaç bunun sunumu ile ilgili, şimdi bütün eksiklikler bu sunumla ilgili. Sunumun yetersizliği ile ortaya çıkıyor. Şimdi mesela, biz bir kültür bakanlığı devlet korosuyuz, Türkiye'de dört yerde bulunan, Ankara, İstanbul, Sivas Şanlıurfa, halk müziği korosundan biriyiz. Üzülerek söylüyorum, maalesef, otuz yıla yakın bir zamandan beri Urfa'da bu kurum var. Ama halen Urfa'da bu kurumu bilmeyen, tanımayan insanlar var. Çünkü biz bunun sunumuna kalktığımız zaman gerek bürokrasiden gerekse halktan maalesef yeterli desteği göremiyoruz. İnsanların ilgisizliğiyle karşılaşıyoruz. Türkiye'nin değeri olan bir kuruluşun burada icrası çok fazla önemsenmiyorsa, hal böyle olunca, müzik kenti olunca gelen turistlere ne şekilde, nasıl hizmet vereceksiniz. Bu da işin ayrı bir problemi." [9]

4.9. Müzik ve Şehir Kalkınması

Müziğin şehir kalkınmasına etkisi bu çalışma kapsamında incelene bir diğer alt başlıktır. Müzik her ne kadar eğlence aracı olarak görülse de Şanlıurfa gibi tarihi ve müziği kadim olan yerlerde ve turizm ekonomisinin değerli olduğu yerlerin müzikten yaralanıp kalkınması önemlidir. Bu bağlamda katılımcılara Şanlıurfa'nın kalkınması için müziğin ekonomik getirisi ve Şanlıurfa'nın müzik ve müzik kültürünün gelişimi için yaptığı yatırımların yeterli olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların cevapların aşağıda listelenmiştir;

"Şanlıurfa'da müzik ile ilgili mozaikler varmış fakat gündemde değil. Kimse bilmiyor, biz bile bilmiyoruz. Şanlıurfa'da yapılan çalışmaların bizlere de anlatılması gerekiyor. Müzik şehri isek bunların bize de öğretilmesi gerekiyor." [1]

"Şanlıurfa'nın kalkınmasında müzik tek başına etkili olamaz, Şanlıurfa'nın kalkınmasında turizm ciddi bir paya sahiptir ve önemlidir. Bizde gereken önemi veriyoruz fakat tek başına yetmez." [1]

"Konuk evlerinde sıra gecesi yapan ekiplerden yeterli olmayan ekiplere görev verilmemeli. Kalite her zaman herkes tarafından desteklenmelidir. Konuk evleri de iyi müzisyenleri seçmeliler iyi bir müzik dinleyen misafir dinlemek için tekrar gelir." [2]

"Urfa'da Müziğe olan yatırım konusunda pek bilgim yok. Urfa'da 35 konuk evi var, 20'ye yakın otel, 10'dan fazla türkü kafe var; Urfa'da müzisyen eğer az eğer çok kazanıyor, özellikle hafta sonları ekip bulunmuyor. Diyarbakır, Elâzığ ve Şanlıurfa müzik için önemli kentlerdir. Büyüklerimden duyduğum bir söz var şöyle derler: Diyarbakır yazar, Elâzığ çalar, Urfa söyler. Bu üç şehir iş birliği içinde çalışırsa bölgenin müzik ile kalkınmasında yardımı olacaktır." [2]

"Müzik anlamında bu kadar zengin olan bir şehirde müzik ekonomik olarak kalkınma aracı olabilir." [5]

"Bu aktiviteler olursa (eğer üniversite ki müzik eğitimi imkânları artarsa ve konserler artarsa) müziğin ekonomik anlamda getirisi olabilir." [6]

"Medeniyetin beşiği olan Şanlıurfa hem yemek hem de bir müzik şehri, Şanlıurfa'nın ağa dâhil olması durumunda, şehri ön plana çıkaracağından dolayı kalkınma daha fazla olacaktır." [7]

4.10. Şanlıurfa'nın Müzik ve Müzik Kültürünün Sürdürülebilirliği

Bu tezin giriş kısmında bahsedildiği gibi markalaşma bir an olan bir olgu değildir. Marka oluştuktan sonra onun sürdürülebilir olması daha zor aşamadır. Bu bağlamda Müzik şehri olarak kabul edilecek bir Şanlıurfa ilinin müzik ile bilinmesi ve müzik kültürü devamlığı için katılımcıların neler düşündüğü soruldu. Bu bağlamda katılımcılara, Şanlıurfa'nın müzik ve müzik kültürünün korunmasına yönelik önerileri, bu konuda hangi

çalışmalar yapılması gerektiği, Şanlıurfa'nın mahalli sanatçılarına verdiği desteği ve sunduğu gelişim imkânlarının nasıl değerlendirildiği, müzik eğitiminde olması gereken lider konuma ulaşabilmesi için önerilerinin neler olduğu soruldu. Şanlıurfa'yı müzik şehri olarak tanıtabilecek ve hafızalarda kalmasını sağlayacak ön plana çıkarılması gereken özelliklerin neler olduğu ayrıca sorulmuştur. Eğitimsel olarak Şanlıurfa da müzik kültürüne uygun öğrenme programları, mesleki eğitimler, müzik-tiyatro okullarının yeterli olup olmadığı konusunda katılımcıların görüşleri önem gösterdiği için bu konuda detaylı cevaplar aranmaya çalışılmıştır. Müzik Şehrine uygun gerçekleştirilmesi gereken politika, tedbir ve ilkeler neler olması gerektiği cevap bekleyen sorunlardan bir diğeridir. Şanlıurfa'da müzik alanında aktif olan sivil toplum kuruluşları ve mesleki toplulukların rol ve etkisi hakkındaki katılımcıların düşünceleri ayrıca sorulmuştur. Cevaplar incelendiğinde özellikle Şanlıurfa müzik eğitimi alan katılımcıların bu konuda çok şikâyetçi oldukları görülmüştür. Katılımcıların yanıtları aşağıda listelenmiştir.

"Urfalı sanatçılardan Halil Sezgin, Mehmet Tokgöz, Mehmet Nacak, Akif Çekirge, Kanuncu Öztop ve diğerleri halen bu işe gönül vermiş kişiler olarak sayılabilir." [3]

"Konser anlamında çok büyük etkinlikler yok, yapılanlarda ise nitelik olarak çok zayıf hatta nitelik yok diyebiliriz." [5]

"Harran üniversitesinde konservatuar, müzik öğretmenliği ve güzel sanatlar var. Harran Üniversitesi müzik anlamında hoca olarak sayıca yetersiz, müzik hocası çok az. Gelen öğrenciler istedikleri enstrümanları seçemiyorlar, hoca olmadığı için. Liselerle, konservatuarla ortak bir çalışmamız malesef olmadı. Konservatuar ile aynı yerleşkede olduğumuz için nadirde olsa çalışmamız olabiliyor ama güzel sanatlar lisesi ile benim 5 yıl öğrencilik hayatım boyunca bir çalışmaya şahit olmadım. Öğrenciler kendi çabaları ile uğraşırlarsa belirli korolarda söyleyebiliyorlar ama bizim okul olarak hiçbir kurum ile ortak bir çalışmamız olmadı." [6]

"Sınav sisteminin getirdiği bir durumdan dolayı müzik öğretmenliği rağbet görüyor olabilir. Sınavda yapamayan kişilerin, yüksek puan alamayanların sadece puanı yettiği için müzik ile içli dışlı olmasa da bu alanı yapacağını düşündüğü için seçiyor. Zaten biraz yeteneği, ilgisi varsa hemen bu alana yöneliyor. Bizim okulumuzda durum biraz ilginç, ben üniversiteye girdiğimde üç yüze yakın, iki yüz küsur kişi başvurmuştu, beş sene boyunca düşerek bu sene bu rakam seksene düştü, yanılmıyorsam kontenjan ise kırk kişi. Bir doğu

şehri olduğu için mi bu azalış diye düşündüğümde; eskiden fazlaydı, sebep bu olsaydı ilk başlarda da olmazdı. Eğitiminden mi alakalı diye düşünüyorum ama bilemiyorum. Şanlıurfa bir müzik şehri diyorsak tercih edilmesi gereken bir yer olması gerekiyor." [6]

"Fakat müzikal anlamda bana bir katkısı olmadı, eğitim anlamında bana bir artı kattığını düşünmüyorum. Üniversitenin eğitim materyallerini artırması gerekiyor, bina olarak daha işlevsel bir yapıya kavuşmalı, faaliyet ve çalışma alanları artırılmalı." [6]

"Büyükşehirlerde özellikle Ankara ve İstanbul'da sürekli konserler düzenlenmeli, bu konserler tanıtım için bir fırsat bilinerek ortak bir çalışmayla değerlendirilmeli, sergiler açılmalı yemek faaliyetleri düzenlenmelidir. Ulusal basında yer almak için sürekli çalışılmalıdır, faaliyetler artırılmalıdır." [1]

"Ayrıca hoyratta Urfa'da akla gelendir. Urfa'da sanatçı olmak zor, karşılığını alamadığınız zamanlar olabiliyor." [2]

"Müziğin gelişimi ve yaygınlaştırılması için devlet bünyesinde güzel sanatların, belediyelerin etkinlikleri olsun, halk eğitim evlerinde, gençlik merkezlerinde müzik eğitimleri verilmeli. Herkes bir çalgı aleti çalabilmeli sadece bağlama ile sınırlı olmasın, keman, piyano çeşitli olsun. Şanlıurfa devlet korosundakiler mahalle mahalle gezmeli, sadece konser değil eğitim de vermeliler. Mahallede boş oturan, boş gezen genç kalmamalı, hepsinin var olan yetenekleri ortaya çıkarılmalı, bu potansiyeller değerlendirilmelidir. Müzik ile ilgili alt yapısının güçlendirilmesi gerekiyor. Bu konularla ilgili bana sorduğun için cevap veriyorum yoksa benim haddim değil, Şanlıurfa'da gizli çok cevherler var, üstatlarımız var bu konular hakkında daha bilgili insanlar var. Ben eskiden sazı ortaya çıkarıp gezmekten utanıyordum. Bulgur çuvallarında sazımı taşımışlığım var utandığımdan ama şimdi dönem öyle değil." [2]

"Harran Üniversitesi müzik bölümleri, müzik öğretmenliği, konservatuar ve diğer bölümleri, birbirinden ayrı çalışıyor. Müzik bölümleri popülerleşti, müzik öğretmenliği, eğitmenliği ve diğer bölümleri rağbet görüyor. Değişen hayat sistemi ile birlikte insanlar çocuklarına, ev araba, tarla, bağ, bahçe miras artık bırakamıyor. Bırakılabilecek en iyi mirasın eğitimdir. Eğitimin sosyal alanlarla desteklenmesi gerekiyor bunu anlayan aileler artık çocuklarına müzik dersleri aldırıyor. Müzik alanı kişide sanatı geliştirdiği gibi insanların kültürünü de artırıyor. Geleneksellik bitti artık, bir ev bir diploma getirmez ama

bir diploma bin ev getirir. Kültürlü insan hayatta maddi ve manevi tüm zenginlikleri kazanabilir. Özel okullarda bile müzik eğitimi zorunlu hale getirildi. Her öğrencinin bir çalgı aleti çalması isteniyor. İyiye yaklaşıyoruz, daha iyi olacağız. Urfa'daki okullarda bu özellikler bile okulları seçilen, avantajlı hale dönüştürüyor. Müzik ile ilgili enstrüman konusunda tutuculukta azaldı. Eskiden bu tutuculuk çok fazlaydı, hatta gitar çalan kişilere mıtrıp (mıtrıf, mutruf gibi de kullanılır) mı olacaksın derlerdi. Sosyal medya ve teknoloji müziğin halka yayılmasında etkili oldu. İnsanlar youtube üzerinden paylaşım yapıyor, birbirlerinin beğeni ve değerlendirmesini yapıyorlar. Müzisyenler arasında rekabet ve sıkı çekememezlik var. Müziğin duayenleri dediğimiz kişilerin zırhı var onları aşamıyoruz. Yirmi günde bir konser vermek önemli ama asıl önemli olan insanları yetiştirmek." [3]

Urfa'da müzik ile uğraşanların ortak bir sesi ve ortak bir anlayışı olmalıdır. Herkesi tek bir çatı altında toplamak gerekir, bu sebeple müzik ile uğraşanların hepsi Şanlıurfa devlet Türk halk müziği korusuna tabi olmalıdır. Mehmet Özbek Hoca bir duayendir, fikir alışverişi mutlaka yapılmalıdır. Teziniz için yardımcı olabilecek, Mehmet Özbek, Şanlıurfa devlet Türk halk müziği koru şefi Bakır Karadağlı, UNESCO yaşayan kültür hazinesi ödülü sahibi Mehmet Acet Sefai, Dertli Devai bu kişilerle de görüşmenizi öneririm." [4] Mehmet Acet ile ayrıca görüşme yapılmış ve kendisinin hayat hikâyesi, yaşadıkları ve başarıları bu çalışmada ayrı bir durum analizi gerektiğinden kendisinin görüşleri bu bölümün sonuna eklenmiştir.

"Sanat ile ilgili bilinçlenmek gerekiyor. Sanata olan bakış açımızı değiştirmemiz gerekiyor. Günümüzde müzikte değişiyor, elektronikleşiyor. Hayatta değişimler kaçınılmazdır, önemli olan bu değişimlere gösterdiğiniz direnç ve konumunuzdur." [4]

"Müzik eğitimi Şanlıurfa için önemlidir, Urfa'da müzik eğitimi almak bir prestij olmalı, eğitimini alan kişi her anlamda donanımla yetiştirilmeli. Üniversitenin müzik eğitimi gözden geçirilmeli, gerekirse diğer kurumlarla iş birliği ile destek sağlanmalı. Müzik anlamında bir iş birliği oluşursa Şanlıurfa'nın müzik temeli ve kültürü hicaz yemen tarafına daha yakın, Ortadoğu ülkeleriyle daha fazla iş birliği yapılabilir." [5]

"Müzik anlamında kazanç iyi, insanın gözü doymaz hep daha fazlasını ister. Şanlıurfa'da rant kavgası var, kime peşkeş çekilirse, kim pohpohlanırsa o kişi biraz daha ön plana çıkıyor. Bu yüzden mahalli sanatçılar arasında centilmen olmayan bir rekabet var. Onların arasındaki birbirini kötüleme, karalama gibi kötü ilişkilerden dolayı birlik olunamıyor ve birlik olunamadığı içinde mahalli sanatçılara yeterli destek sağlanamıyor." [5]

"Şanlıurfa, müzik kültürünü korumalı bunun kaybedilmemesi gerekli. Keşfedilmemiş fark edilmeyen çok cevherlerimiz var. Kurslar var yeterli ama eğitim konusunda özellikle okullarda müzik eğitimi artırılmalı, olanaklar artırılmalı. Müzik konusunda aileler ilk bilgi kaynağı olduğundan, aileler daha çok bilinçlendirilmeli. Çocuk ilk ailesinden görüyor, ben babamdan gördüğüm için bağlamayı babamdan öğrendim. Aile içinde gördüm, babamdan görmeseydim bağlamayla haşır neşir olmazdım." [7]

"Bu anlamda tüm çalışmaların yapılıp dosya halinde sunuldu, bununla ilgili bilimsel bir çalışma yapıldı. Üniversite hocalarımız ile çalışıldı, profesörler dosyamızı hazırladırlar. Artık bunlara göre daimî temsilcilerin kararını bekliyoruz. Şehrimiz de müzikle ilgili çalışmalar sürekli devam edecek. Belediyemiz bünyesinde müzik konservatuarını kurduk, onun çalışmalarını yapıyor ve yapılandırıyoruz. Yerimiz hazırlanıyor, konservatuar ekiplerimiz oluşturuldu çalışmalarına başladılar. Yani müzik yaşam şekli olarak Şanlıurfa da var, sıra gecesinde halk arasında, çok yetenekli insanlarımız var, sesi güzel olan var ama bunu bilim ile buluşturmak lazım. Notalı, makamlı gençlerimize ve çocuklarımıza küçük yaşta öğretmemiz lazım ki, müzik dünyasında ayakları üzerlerinde kalabilsinler. Alt yapıları güçlü olmuş olsun, onun için bu çalışmaları yapıyoruz. Konservatuar çok önemli bir derecede ilgi görüyor. Mehmet Özbek hocamızın danışmanlığında, başkanlığında, Mehmet Özbek hocamız sağ olsun bu konuda bize danışmanlık yapıyor. Hocamız zaten birikimli yani bir devlet sanatçısı, müzik alt yapısı çok kuvvetli, onun kontrolünde yürütülüyor her iş." [11]

4.11. Sıra Gecelerinin Konumu

Sıra geceleri Şanlıurfa kültürünün vazgeçilmez parçalarından bir tanesidir. Hem yemek hem barınma ve hem de müzik olaylarını bir arada barındırdığı için bu çalışmanın en önemli parçalarından biri olmuştur. Araştırma kapsamında katılımcılara sıra geceleri ve sıra gecelerinin orijinalliği hakkında neler bildikleri sorulmuştur. Yaratıcı Şehirler Ağı programında dikkate alınması gereken bir diğer konu ağa dâhil olan diğer şehirlerle birlikte uluslararası seviyede ne gibi projelerin yapıldığıdır. Bu konuda da katılımcıların görüşleri sorulmuştur.

"Konağımızda sıra gecesi düzenliyoruz. Burası bir butik otel olduğu için özel gruplara ve isteklere göre sıra gecesi düzenliyoruz. Yatılı konuklarımızı rahatsız etmemeye çalışıyoruz. Otel müşterileri de en azından haftada bir kere sıra gecesi görmekten memnun oluyorlar. Sıra gecelerinde konuklarımız oyun oynuyor, Şanlıurfa folklorunu tanıyor ve

müziğe eşlik ediyorlar. Konuklarımızı eğlendiriyor ve onların mutlu olmalarını istiyoruz. Özel anlaşmalı olduğumuz sıra gecesi ekibimiz mevcut onlarla çalışıyoruz." [1]

"Bizler sıra gecesi yaparak yaşıyoruz ve yaşatmaya çalışıyoruz ama bizimde bilgi konusunda eksikliğimiz var çünkü bizlere de bilimsel olarak bir şey anlatılmadı. Kulaktan doğma bilgilerle biliyoruz." [1]

"Sıra gecelerinde bahşişin asıl sebebi ucuz müzisyenlere gittiklerinden dolayı oluyor. Asıl hak ettiklerini alamayan müzisyenler bahşiş alabilmek için bin bir türlü şaklabanlık yapıyorlar yerlere yatıyorlar, bu müzisyenler içinde utanç verici. Bu sıra gecesinin orijinalitesini de bozuyor. Gerçek haklarını alan sıra gecesi ekipleri asla baskı yaparak para almak için çalışmazlar, konukların iradelerine bırakırlar. Sıra gecelerine ahi evran misyonu yüklemekte bana göre doğru değil, çünkü toplananların kendi anlayışlarına göre gece yapılır. Sıra geceleri müzik geceleri demek değildir, bazı sıra gecelerinde dini ilim sohbetleri yapılırken, bazılarında kuş meraklıları toplanır, bazı sıra gecelerinde içmek için buluşurlar. Toplananların ortak meraklarına göre şekillenir. Müzik Sıra gecelerinin belli kaide kuralları var. Diğer sıra gecelerinin de kaide kuralları var. Sıra gecesinde ayakkabıyı çıkarıp bırakmanın bile bir anlamı var. Sıra gecelerinde oturan kişiler bile bilgilerine unvanlarına göre sıralı otururlar. Bir çocuk her zaman en uçta oturur bu yazılı olmayan bir kaidedir. Sözlü olan tarihte kalkacağın yere oturma derler. Eğer senden sonra büyüğün geldiğinde kalkıp uca gideceğine, en başta uca otur derler." [8]

"Sıra gecesi kültür ve kaynaşmanın, dayanışmanın ismidir ama biz bu sıra gecelerini müzik olarak ön plana çıkarmışız. Urfa'da müzik denilince akla gelen ilk şeyler Sıra gecesi, kazancı Bedih, İbrahim Tatlıses'tir." [2]

"Sıra geceleri ile ilgili kafalar çok karışık. Bunun çeşitli sebepleri var. Değişen kültür, evlerin küçülmesi, hayatlı evlerden apartman dairelerine geçişten dolayı bir değişime yol açtı. Evlerde sıra gecesi yapmakta pek mümkün değil. Halen bağ evlerinde sürüyor olsa da bu değişim fiziksel değişimin bir sonucu. Fiziksel değişen yollar, evler, meslekler, ortamlar kültürel değişimi hızlandırdı. Sosyo- Kültürel yaşamlar alt-üst ilişkileri bu değişimi daha fazla hızlandırdı. Yeni konser alanlarına, yeni yerlere ihtiyaç yok. Olan yerlerin tam kapasite kullanılması ihtiyacı karşılar. Konaklar aslına uygun yapılmadı, yakın bir şekilde onarımı yapıldı. Yapılması gereken şey konakların birebir aslı şekilde yapılmasıdır. Bu süreçlerin hem olumlu hem olumsuz etkileri oluyor."[3]

"Geçtiğimiz hafta tesadüfen karşılaştığım bir doktor arkadaşım sıra gecesi için konuk evleri adı altında bir x mekânına gitmiş ve bana şunları anlattı: kapıdan girer girmez ayakkabıları indiren bahşiş bekliyor. Mırra (Urfa'ya özgün acı kahve) dağıtan bahşiş bekliyor. Davulcu bahşiş bekliyor, o bahşiş bekliyor, bu bahşiş bekliyor. Urfa'nın sıra gecelerinin özünde, kültüründe bu var mı? Diye anlatmaya devam etti. Halbuki böyle bir iş yok, Urfa'nın öz sıra gecesinde kesinlikle maddi kaygıyla, onu alayım, bunu koparayım, şöyle yapayım gibi bir şey yok zaten. Böyle olmadığını anlattım. Sonrasında ise anlatmaya şöyle devam etti, sıra gecesinde Urfa türküleri bekliyorken arabesk şarkıların okunduğunu, güncel şarkılar ve oyun havalarıyla devam edildiğini anlattı. Kesinlikle özünde bu yok anlattım. Şu aşamada sıra gecelerinin arz talep meselesiyle güncellendiğini, özünü kaybettiğini ve katılımcıların bundan rahatsızlık duymaya başladığı açıkça görülüyor. Günümüzde yapılan sıra geceleri, öz sıra gecelerinden oldukça farklılaştı. Bu bozulmaların temelinde başlangıcında maddi kaygılar yatıyor. Konuk evleri de insanlar gelsin eğlensin istiyor. Bundan dolayı Ankara havası da çalacak, onu da çalayım, bunu çalayım, o yüzden bu maddi kaygıların bir kenara bırakılması gerekiyor. Özünü yapmaya çalışıp talep görmüyorsan, icrayı yobazlaştıran diğer insan daha çok talep görüyorsa olmuyor. Sadece sıra geceleri içinde değil bizim işimizde de böyle, mekân sahipleri de böyle düşünmeye başladı. Kim daha çok talep edilirse o öne çıkıyor. Şanlıurfa'da bir alışveriş merkezi içinde bulunan, sahne almak istediğimiz bir mekân vardı. İki ya da üç ay önce mekân sahibi ile günleri konuştuk anlaştık. Mekân sahibi bize Pazar günlerini Suriyelilere vereceğini söyledi. Bende bu durumu sevinerek karşılamıştım, sonuçta sosyal dezavantajlı gruba bir katkı sağlayacağını düşündüm. Meğerse adamın yapma kaygısı oradaki Suriyelilerin gelip dolarla bahşiş vermesi falanmış. Halen yapılıyordur belki de ama asıl amaç dezavantajlı gruba güzel bir anı, yaşantı olsun diye bir girişim değilmiş tamamen maddi kaygıymış, cebe para girmesi içinmiş." [5]

"Sıra geceleri bence orijinalliğini yitirdi, taklitleri çoğaldı. Yaşım gereği ben eskilerini görmedim, nedir ne değildir çok bilmiyorum ama bizim büyüklerimizden duyduğumuzla şu anki sıra geceleri aynı değil. Sıra geceleri artık ticari kaygılarla yapılıyor. Sıra gecelerinin yapılması gerekiyor ama gerekli tedbirlerin alınması lazım. Özverili bir şekilde yapılmalı, kimseyi bunaltmadan yapılmalı. Nahoş bir durum olan sıra gecelerindeki bahşiş, ticaret kaygılarından da daha üst noktası oluşturmuş. Kadınlara yönelik ayrı faaliyetlerin düzenlenmesi gerekli, bazı kadınlarımız erkeklerin çoğunlukta olduğu etkinliklere gitmek istemiyorlar ya da kadınlara bu etkinliklere katılmaları yönünde izin verilmiyor. Kadınlar gününde, anneler gününde özellikle bu gibi özel günlerde bu etkinlikler daha fazla yapılmalı." [7]

"İspanya'ya yaptığım gezide Flamenk etkinliklerinden çok etkilendim. Söylerken bir ritüeli yerine getiriyor, kendilerinden geçiyorlar. Özellikle kadınların ayaklarını yere vurmasıyla sanki yeri deleceklerini sanıyorsunuz. Onlarında sunumları bizim ki, sıra gecelerimiz gibi. Yemek sunumları çok kötü olmasına rağmen müzikleri çok etkileyici. Orada bunu yapanlar Çingeneler yapıyor. Belirli bir kesim yaptığı için orijinal kalıyor. Sıra geceleriyle mukayese ettiğimizde Urfa'da eline müzik aleti alan herkes bu işi yapıyor. Gelenekselimizi mutlaka icra etmeliyiz. Sıra geceleri somut olmayan kültür asil miras listesine girdi." [8]

"Sıra gecelerinin doğuşu ekonomik değildir. Sıra gecesi demek müzik demek değildir. Hobisi ortak olan kişilerin, ortak bir anlayışta buluşan kişilerin sırayla dolaşmalarıdır. Sıra gecelerinde müzik icra edilecek diye bir kaide ve kural yoktur. Böyle bir gelenekte yoktur. Urfa'da konak sahipleri kendileri ve aileleri için geceleri müzik geceleri yaparlarmış."[8]

"Şanlıurfa'nın on beş yirmi senedir gündemde olan bir sıra gecesi olgusu var. Gerçek manada sıra gecesi sadece müzik değil, birinci yozlaşma unsuru olarak, sıra gecelerinin sadece müziğe endekslenmesi var ve bu çok yanlış bir şey. Urfa'nın sıra gecesi sosyal bir olgudur, okul gibidir, halk kültürünü, halk bilimini icra eden başlı başına bir olgudur. Sıra gecesinde müzik yok mu var ama sıra gecesini sadece müziğe indirgemek doğru değil. İkinci yanlış olaraktan müziği eşittir yoz müzik. Hadi diyelim sıra gecesini sadece müziğe indirgedik ama müziği korkunç derece yozlaştırdınız. Eski Urfa evlerini restore edip; butik otel, konuk evi yaptınız. Bu gayet güzel, çok güzel ama burada o kadar büyük bir yanlış var ki, efendim gelin size sıra gecesi icra edeceğiz diyorlar. Urfa'nın mahalli kıyafetlerini dört beş tane insana giydiriyorlar, ondan sonra ortaya bir çiğ köfte leğeni atıp, bir Karadeniz müziği söyleyerek Urfa sıra gecesi yapıyorlar. Söylediği gerçekten karedeniz yöresinin otantik, orijinal müziği olsa gam yemeyeceğiz. Son derece uyduruk, yozlaşmış, karışmış, ne olduğu bilinmeyen bir piyasa müziğiyle gelen insanlara Urfa sıra gecesi adı altında bir sunum yapıyorlar. Ve bu her geçen gün korkunç derecede yozlaşarak devam ediyor. Bunun maalesef önlemi alınamadı, bunlarla ilgili çok toplantılara katıldık. Çok fikir beyan ettik gerek valiliğe gerekse belediyeye. Sonuçta bu işletme sahipleri sizden turizm belgesi alıyorlar. Efendim siz bunlara belge veriyorsanız burada yaptıkları faaliyetleri neden denetlemiyorsunuz. Bu ekipleri bir komisyon oluşturarak denetlemeye tabi tutulsun. Yeterli olanlara bir belge verilsin, belge sahipleri olanlar bu işleri icra etsinler. Bu şekilde müzik şehri olabilir, UNESCO'ya girebilirsin." [9]

"Şanlıurfa bir müzik şehridir ama bu sıra geceleri olayı, Urfa'yı müziği ile tanıtan sıra geceleri oldu. Aslına bakarsan Sıra gecelerine müzik daha sonra girmiş. Sıra geceleri ahi evrandan kalma, ahilikte her Cuma gecesi yani Perşembe akşamı; Osmanlıda Cuma günleri tatil olduğundan bu tatilden istifade eden esnafın bir buluşmasıdır. Özünde ibadet var, sohbet var, yardımlaşma var. Müzik sonrasında bir renk olarak girmiş. Fakat günümüzde bu sıra geceleri bir sektör haline geldi ve aslından uzaklaştı. Müzikli her etkinliğin adı sıra gecesi oldu. Eğlenme ortamları oldu. Bugün Urfa'da yetmişin üzerinde sıra gecesi ekibi var. Peki, şimdi bu etkinliklerde hangi müzikler icra ediliyor, Urfa eski türküleri sonrası davul ve zurna eşliğinde popüler şarkılar. Üretim var mı, yok. Senin meyvelerin dökülmez ise yeşillendikçe yeşillen seni bostan saymazlar. Sürekli geçmiş tüketiliyor, her şey hazır kullanılıyor." [13]

4.12. Yansıtıcı Bir Durum Örneği: Mehmet Acet

Çalışmanın bu kısmında görüşme yaptığımız Mehmet Acet adlı kişinin görüşlerinin genel anlamda çalışmamızın özetleyen nitelikte olduğu görülmüştür. Yukarıda çalışmanın görüşmeleri içerisinde Şanlıurfa'nın UNESCO yaratıcı şehirler programına adaylığından şehrin müzik potansiyeline kadar farklı başlıklar altında ortaya çıkan bulguların Mehmet Acet'in şahsı içinde geçerli olduğu görülmüştür. Aşağıda şahsın kendi cümleleri ile birebir yansıtıldığı gibi şahıs müzik potansiyelinin farkında ama zorluklar ile başarıya yükselmiş, UNESCO ödülü almış ve birçok sanatsal çalışmaya öncülük etmiştir. Kendisinin Şanlıurfa kültürü için yaptığı çalışmalar ve yaptığı öneriler başlı başına önem göstermektedir.

"Ben Mehmet Acet, mahlasım Sefai, Urfa'nın Kısas köyündenim, 1954 yılında bu köyde doğdum. Kısas önce köydü sonra belde, Şanlıurfa'nın büyükşehir olması ile şimdi mahalle oldu. İlkokulu burada okudum daha sonra okuyamadım. Alevi Bektaşi inancımızda yılın on iki ayı her perşembe cemlerimiz devam eder. Ben bu cemlerde yetiştim. Büyük ustaların ellerine bakarak, onlardan usta çırak ilişkisi içerisinde müzik kültürünü aldım. Bende gelecek nesillere aynı şekilde aktarmaya çalışıyorum.

Gençlik yıllarımda bağlamadan önce çoban kavalı çalardım. Çobanlıkta uzun süre yaptım fakat o yıllarda bile içimde bağlama aşkı vardı. Gençlik yıllarımda köyde dört, beş tane bağlama vardı. Başka da yoktu, cemde de bir, iki kişi çalardı. Ellerine bakarak, dinleyerek heves ederdim, bağlama aşkı o yıllarda içimde artarak ağır bastı. Bir gün çobanlıktan usandım, ne iş olsa yapmak için köydeki gençlerle mersine çalışmaya gittik. Urfa'dan ilk gurbete çıkışımdı. Mersin bitpazarında bir dükkânda müzik aletleri satılıyordu,

vitrininde bir bağlama vardı. Gider, gelir hep o bağlamaya bakardım. Bağlamayı almak istiyordum ama param yoktu. Fiyat etiketi de üzerinde 150 lira, bende o zaman günlük 10 lira yevmiye ile çalışıyordum. İnşaatlarda bir, iki ay kadar çalıştım, yeterince para biriktirince hemen gidip o bağlamayı aldım. Bağlama üzerinde bir yazı vardı: kalbim senin olsun, sevgilin benim. Ben o bağlamayı aldım, kalbim kendisi oldu, sevgilim de o oldu.

Benim ustam Aşık Halit Aşan'dır, bağlamayı ondan öğrendim. 1978 yılında Almanya'ya turist olarak gittim. Almanya'nın çeşitli yerlerinde gezdim, o zamanlar vize yoktu bir yıl kadar orda kaldım. Üç, dört ay kadar çalıştım, sabit bir iş bulamayınca geri geldim. Sonra müziğe tam olarak yöneldim. Besteler yazmaya başladım, çaldım, okudum. Müzik albümleri çıkarmaya doksanlı yıllarda başladım. Bugün aşkın pazarı, birinci albümüm ve sonrası devam etti. Bestelerim duyulmaya başlandı, Mehmet Özbek, Arif Sağ gibi sanatçılar gelip beni buldular. Benden derlemeler yaptılar. Mehmet Özbek TRT repertuarına verdi, bestelerim kabul edildi. Doksanlı yıllarda Almanya'da bulunan derneklerin davetlisi olarak müzik festivallerine katıldım. Çeşitli halk konserlerinde müzik icra ettim, Cemi icra eden zakirdir aynı zamanda; cemlerde zakirlik yaptım.

İki binli yıllara kadar dokuz defa yurt dışına gittim, geldim. Her gittiğimde iki, üç ay gibi uzun bir müddet kalıyordum. O zamanlar televizyon çok yaygın değildi, medya çok yaygın olmadığı için Türkiye'den giden sanatçıları el üstünde tutarlardı. Gurbet eldeki herkes sanatçıyı davet için yarışırdı. 1998 yılında Türkiye'yi temsilen ŞURKAV ekibi ile beraber Irak'ta bulunan Babil festivaline gittim. Orada müzik icra ettik, Bağdat'ta bulunduk. İki binli yılarda Türk halk müziği devlet korosuna girdim. Koronun kadrolu sınav zamanını haberim olmadığı için kaçırdım fakat kültür bakanlığının döner sermayesine bağlı olarak yetişmiş sanatçı konumunda girdim. Halen ara ara yurtdışına gidiyorum bugüne kadar böyle devam etti. Bu arada Şubat 2018'de Kültür Bakanlığı destekli, Ankara devlet Türk halk müziği korosu Şefi Necmi Kıran'ın müzik danışmanlığını yaptığı, Kısasın sedasından adlı yeni bir müzik CD'si çıkardım. Geçmiş yılarda ayrıca bir kitap yazdım. Harran'da bir Türkmen köyü kısas adlı kitabı Halil Atılgan ile müşterek çıkardık. A'dan Z'ye kısası yazdım, Halil hoca bilgisayar ortamında yazıyı dijital hale geçirdi, notalar vardı onları yazdı ve notaları düzeltti. Abuzer Akbıyık ve Sabri Kürkçüoğlu beyefendiler Urfalı saz ve Söz Ustası Kısaslı Aşık Sefai adlı bir kitap ile hayatımı kitaplaştırdılar. Şiirlerimden oluşan bir kitabım var, Kısas üzerine yazmayı sürdürdüğüm kitap çalışmalarım halen devam etmektedir."[13]

"….Bu yüzeli küsur parçanın 20 tanesi sadece bana ait. Burası bir köy, kapalı bir kutu gibiydi sebebi ise Osmanlı devleti zamanında cemlerin gizli yapılmasıydı ama cumhuriyet tarihinde bu açıldı. Biz Urfa müziğine aşinayız ama Urfa müzik sanatçılarının bizden haberi yok. Biz dişimiz ile tırnağımız ile derler ya kendi çabamızla kendi sesimizi duyurduk. Bunu duyurmada naçizane benim de katkım oldu. Kısas semahlarının televizyon ekranlarında gösterilmesiyle, derlemecilerin gelmesiyle, kitapların çıkmasıyla, kısas semahlarının büyük sanatçılar tarafından okunmasıyla sesimizi duyurabildik, dediler ki kısas varmış. Benim bunda emeğim ve katkım vardır. Arif Sağ, Sebahat Akkiraz, Mustafa Özaslan, Destegül Aydın, Murat Göğebakan gibi onlarca sanatçı benim semahlarımı okumuşlardır.

Ben Kısas ile Urfa arasında bir köprü olmaya çalışıyorum, ben olmasaydım belki bu kapalı kutu hiç açılmayacaktı. Ağacın gölgesinde oturup, ağacı görmezler; ağacın meyvesini yiyip, ağacı beğenmezler. Müzik camiası birazda haset bir camiadır, herkes der ben. Büyükşehir belediyesinin UNESCO'ya müzik şehri olarak bir başvurusu var. 2017 yılının ağustos ayında Fransa'ya gidilecekti beni de davet ettiler. Davetin gerekçesini sorduğumda, Urfa'da hiç kimse UNESCO ödülü almamış, bizde UNESCO için müracaat ettik, seni götürmemizin nedeni 2016 yılının kasım ayında cumhurbaşkanımızdan aldığın UNESCO ödülüdür. Seni götürüp diyeceğiz bakın, bizim UNESCO ödüllü bir sanatçımız var. Bizde başvuru yapıyoruz ve müzik kenti olmak istiyoruz. Bende davete icabet etmek için pasaportumu verdim, işlemler yapılıyordu fakat nedeni bilmiyorum ama program iptal edildi. Fransa'da Urfa mutfağıyla bir yemek düzenlenip, tanıtım yapılacaktı. Şanlıurfa bunu çoktan hak ediyor. Mutfak kültürümüzde çok zengin ama mutfak şehri olarak üye olmayı Gaziantep bizden önce aldı. Belki bizde biraz da sahipsizlik ve vurdumduymazlık var. Yetkililerin önce davranması, bunlar için çalışması gerekiyor. Örneğin fıstık, bizim fıstık ama Antep fıstığı olarak yiyoruz. Değerlerimize sahip çıkamıyoruz.

Konu müzik ise ben neyim ki; Mehmet Özbek, İbrahim Tatlıses ve Urfalı üstatlarla kıyasla ben hiçbir şeyim. UNESCO kapsamında, ben dokümanlarımı gönderdim, eğitim araştırma genel müdürü beni aradı. Beni tebrik etmek için aramış, UNESCO'ya başvurunuz kabul edilmiş olup, siz bu ödülü hak ettiniz. Ödül töreni size söylenecek bir zamanda yapılacak dedi. Benim nerden aklıma geldiyse şöyle bir soru sordum: Sayın Genel Müdürüm dedim, UNESCO'nun bu ödülü şimdiye kadar Türkiye'de beş kişiye verilmiş, acaba ben bu büyük ödülü gerçekten hak ettim mi? Nerden aklıma geldi bilmiyorum sonuçta derler ya söyleyene değil söyletene bak diye. Genel müdür dedi ki: Aşık Sefai ben seni şahsen tanımıyorum ama biz seni ince eleyip sık dokuduk. Her şeyini gözden bir şey kaçırmayana

dek inceledik. Aslında sen bu ödülü çoktan hak etmişsin ama bizim bundan haberimiz yok. Biz seni çok geç tanıdık. Ben gözlemciydim, jürimizde bulunan sekiz profesör sadece senin dokümanlarını değil, onun dışında da araştırdılar. Gerçekten hak ettiğin için verilmiştir.

Şimdi gelelim az önce konuştuğumuz meseleye değerlerimizin kıymetinin bilinmediğini söylemiştim. Ben bunu Urfa'ya getirdim, bu Urfa'nın ödülü. Ben sadece bir aracıyım. Aldım getirdim. Siz beni anlatırsanız, aslında siz kendinizi yüceltirsiniz, beni değil; ben zaten bu ödülü almışım. Bir örnek söyleyeceğim, devlet halk müziği korolarından beş koro var: Ankara, Sivas, İzmir, İstanbul, Şanlıurfa. Şanlıurfa Halk Korosu diyecek ki benim koromda UNESCO ödüllü bir sanatçım var, diğer hiçbir koroda yok. Bundan niye çekiniliyor ki? Ödülü aldıktan sonra Büyükşehir Belediye Başkanı Nihat Çiftçi beni aradı. Makamlarına beni davet ettiler, belirlenen günde gittim. Basın karşısında yapılan bir programla, Aşık Sefai biz seni geç tanıdık, kusurumuza bakma sana bir hediyemiz var kabul et dediler ve bir plaket takdim ettiler. Bende teşekkür ederek kabul ettim, size bahsettiğim bazı konulardan kendileri ile sohbet ettim.

Şanlıurfa TRT repertuarında önemli bir yere sahiptir, deyişlerde ise kısas birinci sıradadır. Yaşar Duru Hoca vardır, kendileri Urfa'lıdır, Gaziantep büyükşehir başkan yardımcılığı da yapmıştır. Şimdi İstanbul'da yaşıyor. Facebook sosyal medya aracında bir paylaşım yapmıştı. Sabri Kürkçüoğlu, Nihat Kürkçüoğlu ile ve benimle de paylaşmıştı. Paylaşımda şunu diyordu: Aşık Sefai UNESCO ödülünü aldıktan sonra havalimanında kendisini karşılayan olmuş mudur? Zannetmem, şimdi bunu Gaziantepli bir sanatçı almış olsaydı… Gel gelelim tekrar işin özüne. Harran kapıda bulunan İbrahim Tatlıses müzesi var, geçen sene cemiyetlerden birtakım yerlerden, büyükşehir belediyesine şöyle söylenmiş. Biz iki kişinin ismini veriyoruz; Abdullah Balak ve Aşık Sefai'nin de mumya heykelleriyle o müzede olmasının, bu konun değerlendirilmesini istiyoruz. Abdullah Balak'ın büyük bir emeği var. Abdullah Balak'ın olmasına sıcak bakmışlar ama benimkine sıcak bakmamışlar. Sonradan duydum, yaşayanların heykellerini dikmiyorlar da öldükten sonra yapıyorlarmış. Bir ara denk geldiğimde büyükşehir belediye başkanı genel sekreterine dedim, benim heykelimi dikmek için ölmemi mi bekliyorsunuz. Ben heykel peşinde değilim ama yaşayan insan hazinesi UNESCO ödülünü Urfa'ya kazandırmışız. Ölmeden niye olmasın, UNESCO yaşayanlara bu ödülü verirken siz neden ölenleri onurlandırıyorsunuz. Kendileri bilir, yapılmasın ama bu bakış açısı da buraya not olsun. Benim bundan bir kazancım da olmayacak. Güzel sanatlar genel müdürü ile eğitim araştırma Genel müdürü geçenlerde yine Urfa'ya gelmişlerdi. Koro'nun bahçesine girdim, hoş geldiniz dedim. Eğitim Araştırma

Genel Müdürü, vay dedi, bizim UNESCO ödüllü aşığımız da buradaymış. Aşık Sefai sana bir sürprizim daha var dedi. UNESCO'dan ödül aldığına dair Kültür Bakanlığının vereceği bir ödülün daha var ve ikincisi bir de kimlik kartı verilecek. Şimdi beni Ankara görüyor, İstanbul görüyor, Avrupa görüyor da siz neden görmüyorsunuz. Benim en çok kahırlandığım bu, belki de Urfalının makûs talihidir. Şanlıurfalı her sanatçıya maddi ve manevi destek verilmelidir. İlk desteğin maddi olması gerekir çünkü bir insanın üretebilmesi için öncelikle karnının tok olması lazım, aç karnına üretilmez. Diyelim ki mahalli sanatçılardan biri, bir program yaptı, hemen ardından bir kurum tarafından, valilik olur, üniversite olur, belediye olur hemen plaketini verecek. Bu bir dopingdir. Bunun yanına bir miktar da para verecek çünkü asıl ihtiyacı olan bu. Plaket iyidir manevi değerleri tartışılamaz ama plaket karın doyurmuyor ki. Manevi destek ise sanatçının daha üretken olması için gereklidir. Eğer yaptığınız işten takdir görmezseniz, şevk ve heyecanınızı yitirebilirsiniz. Hadi ben nereye gidersem cebimden karşılayabiliyorum. UNESCO'da benden önce ödül alanlara ayrıca bir miktar parada verilmiş, ben almadım. Şimdi maaşım olmamış olsa biz nasıl çoluk çocuk besleyeceğiz.

UNESCO başvurusunu kendim, kültür müdürlüğüne müracaatla yaptım. Elimdeki A'dan Z'ye ses kaydı, CD, Gazete, kitap, dergi gibi benimle ilgili ne varsa hepsinin kopyasını büyük bir koli içinde gönderdim. Bunun için çok titiz davrandım, görsel ve yazınsal her şeyi paylaştım. UNESCO'da müracaatın kabul görmesi yetmiyor, diyelim ki kabul gördü. UNESCO çok sıkı bir takip süreci başlatıyor. Her yıl ne yaptın ne ürettin, proje takipçileriyle takip ediliyor. Eğer başvurunun gerekliliklerini sağlamada yetersiz kaldıysan zaten vermeden kırmızı kalem ile çizerek geri alıyor. Yani iptal ediyorlar."[13]

5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Şanlıurfa tarihin başlangıç noktası olarak tanımlanmaktadır. Bu sıfatı coğrafi konumun önemi ve verimli toprakları sayesinde birçok uygarlığa ev sahipliği yapması ile almıştır. Uygarlıkların birikimleri sayesinde Şanlıurfa kültürel çeşitliliği zengin bir şehirdir. Kültürel zenginliğinden dolayı kent bir müze-şehir olarak günümüzde anılmakta ve sergilenmektedir. Bu araştırma bu yapıdaki bir şehrin UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı programı kapsamında müzik kenti kriterleri ile Şanlıurfa'nın bir müzik şehri olarak değerlendirilmesinin incelenmesini amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda toplanan veriler önceki bölümlerde detaylı bir şekilde verildi.

Bu çalışma kapsamında müzik ve UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı programı ile ilgisi olan katılımcılar seçilmiş ve onlar ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapıldığı yukarıdaki bölümlerde detayları ile açıklanmıştı. Bu görüşmelerde bazı konu ile ilgisi olması gereken ya da olgunun paydaşı olması gereken kurumlarda bulunan kişilerin bile program hakkında kısmi bilgisi olduğu görülmüştür. Yaratıcı Şehirler Ağı programı ile ilgisi olan, bu konuda fikri olan kişilerin ise sembolik olarak başvuru sürecinde kaldığı, bu kişilerin etkin olarak değerlendirilmediği ve engin fikirlerinden yararlanılmadığı görülmüştür.

Ayrıca bazı katılımcıların ısrarla belirttiği gibi UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı programının yanlış anlaşıldığı görülmüştür. Bir şehirde çok iyi müzik yapılması ya da çok iyi sanatçı çıkması o yerin bu ağın müzik temalı üyesi olmadığının bilinmesi gerekmektedir. Bir katılımcının yukarıda detayları ile özetlediği gibi şehrin tüm unsurları ile müziği yaşaması gerekmektedir.

Bazı katılımcılar müziğin merkezi olan bir şehirde müzik eğitiminin kısıtlı olduğunu açıklamıştır. Bu konuda en önemli paydaş olan üniversitenin gerekli etkinliği göstermediği belirtilmektedir. Ayrıca daha önce yetiştirilmiş olan onlarca gazelhan gibi müziğe hayatını vermiş değerlerin toplumda yeterince yansıtılmadığı ve bu insanların mirasları yeni nesillere aktarılmadığı dile getirilmiştir.

Şanlıurfa şehri birçok alanda potansiyele sahiptir. Bu bağlamda katılımcıların her biri farklı bir potansiyeli dile getirmiştir. Bazı katılımcılar tarımın şehrin potansiyeli olduğundan bahsederken bazı katılımcılar tarihi eserler ve müziği önemli görmektedir. Şanlıurfa mutfağının dikkate değer bir yeri olduğunu ret eden kimse yok. Bu konuda da bazı katılımcılar ciddi bir potansiyel olduğunu dile getirmiştir. Bu yorumlardan sonra şehrin UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı üyeliği temalarından birçoğuna ev sahibi potansiyele sahip olduğu görülmektedir. Bu kadar potansiyele sahip olup bir şehrin bir potansiyele ağırlık verememesinin bu konuda bir yerde önde olamamasına sebep olmaktadır. Bu anlamda idarecilerin veya bu konuda yetkiye sahip yetkililerin bir konuya ağırlık vermesi ve şehri bir konuda öne çıkarmaları gerekmektedir.

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı programına dâhil olmanın şehre kazanımları katılımcılara sorulduğunda gelen cevapların çoğu, böyle bir kuruluş organizasyonuna üye olmanın turizme katkısının çok olacağı üzerine yoğunlaşmaktadır. Katılımcıların kısıtlı olarak müzik alanında üye olmanın müziğin sürdürebilirliği ve şehrin müzik şehri olarak devam etmesi üzerindeki katkısına değinmemiştir.

Şanlıurfa daha önce gastronomi alanında başvuru yapmış fakat üyeliğe kabul edilmemiştir. Aynı yıl Gaziantep ili kabul almıştır. Bu konu ile ilgili bilgisi olan katılımcılar başvuru sürecinde başvuruya yeterli önem verilmediğini ve aceleye getirilerek işlemlerin yapıldığını ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar çok önemli bir noktaya parmak basmışlardır. Bu katılımcılara göre UNESCO'nun Yaratıcı Şehirler Ağı üyeliği seçimi için ortaya koyduğu gereksinimler detayları ile belirtilmesine rağmen başvuruda şehrimizin bunlara dikkat edilmeden başvuru yapıldığı iddia edilmiştir. Bu konuda yukarıda da belirtildiği gibi 9 numaralı katılımcının ifadeleri konuyu özetler niteliktedir; "UNESCOmüziğin kalitesini aramıyor. Çok iyi müzik yapıyorsunuz, müziğiniz şöyle kaliteli falan ama UNESCO'nun istediği bu değil. UNESCO, turist geldiği zaman burası bir müzik kenti ise Urfa'nın müziğini nerde, ne şekilde, nasıl dinleyeceğini, nasıl sunumunu yapacağını müzik ile ilgili neler yaptığını bildirmeni istiyor. Müziğinin kalitesini tescillemiyor; yoksa her beldenin, her şehrin, her ülkenin kendine göre özellikte bir müziği vardır. Yani bu güzel, bu çirkin deme lüksüne kimse de sahip değildir. Zaten UNESCO'nun istediğinin bu olmadığını da açıkladık. Diyor ki, madem siz müzik kentisiniz, biz müziğimizle ünlüyüz. Peki o zaman dünyanın dört tarafından insanlar geldiği zaman bu müziğinizi nasıl, nerde, ne şekilde icra edeceksiniz. Geldikleri zaman hemen müziğe ulaşabilecekler mi?" [9]. Katılımcının bu konudaki görüşü

bu temada veya farklı temada UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı programına başvuracak şehirlerin yetkililerine yön gösterici niteliktedir.

Yaratıcı Şehirler Ağı programına başvuru sürecinde yapılan en büyük hatalardan bir tanesi bu başvuruyu belediye gibi bir kurumun üstlenmesi ve üyelik başvurusu sürecinde etkin rol alması gereken paydaşların ya dâhil edilmediği ya da ilgilenmediği görülmüştür. Bazı durumlarda başvuru sürecinde oluşturulan ve farklı temsilcilerden oluşan kurulların etkin şekilde çalıştırılmadığı görülmüştür. Bazı durumlarda ise sivil toplum kuruluşlarının başvuru sürecinden habersiz oldukları görülmüştür.

Şanlıurfa ile özdeşleşen sıra gecesi kültürü katılımcılar tarafından önemli görülen başlıklardan bir tanesi olmuştur. Katılımcılar bu kültürün değerlendirilmesi durumunda şehrin Yaratıcı Şehirler Ağına üye olmasında katkı sağlayacağını düşünmektedir. Öte taraftan sıra gecesinin konuk evlerinde icra edilen yapısı ile gerçekte olması gereken yapısı arasında çok farkların olduğunu belirtilmektedir. Ekonomik kaygılar ile yapılan müzikler ve düzenlenen eğlencelerin sıra gecesinin otantik yapısının zedelendiği belirtildi.

5.2. Öneriler

Başvuru sürecinde sadece resmi başvuru sahibi olan belediye ile sınırlı kalmamalıdır. Sivil toplum kuruluşları daha etkin rol almalıdır. Şehirde bunun için tanıtımlar ve duyurular daha yoğun yapılarak tüm şehrin bu başvuru sürecinde etkin bir rol sahibi kılınması sağlanmalıdır.

Katılımcılar Şanlıurfa şehrinde müziğin çok önemli bir potansiyel olduğunu fakat bu potansiyelin yeterli olmadığını iddia etmekteler. Bazı katılımcılar şehrin bu potansiyelinin seminerler ve toplantılar ile durulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu anlamda bu tezimizin bir ihtiyaç olduğu görülmüş ve bu eksikliğin giderilmesi için bir başlangıç olmasıdır da bu araştırmayı daha da önemli kılmaktadır. Bu araştırmanın devamın gelmesi ile şehrin bu potansiyelinin hak ettiği yeri bulacağı kesindir.

Yapılan yorumlarda şehrin değerlerinin tanıtılmadığı veya yanlış tanıtıldığı ifade edilmektedir. Yapılacak olan geniş katılımlı konserler ile bu tanıtımın yapılabileceğini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda uluslararası düzeyde temsil ve tanıtımın olacağı organizasyonların yapılması ile tanıtımın daha geniş olacağı dikkate değer bir öneridir.

Sıra gecesi kültürü Şanlıurfa'ya has bir eğlencedir. Fakat ekonomik kaygılar ile yapılan müzikler ve düzenlenen eğlencelerin sıra gecesinin otantik yapısının zedelendiği bulgular kısmında dile getirildi. Bu bağlamda bu kültürün özüne uygun şekilde korunması yetkililerin ve tüm paydaşların ortak sorumluluğudur.

UNESCO'nun aradığı kriterlerden biri informal etkileşim alanların oluşturulmasıdır. Şehrin dini ve kültürel yapısı göz önüne alınarak, yeni yerleşim yerlerine, yerli ve yabancı misafirlerin en çok gezdiği güzergahlara ve cazibe alanlarına müzik yapılabilecek küçük alanlar oluşturmalıdır. Bu ortamlarda müzik yapacak kişilere bazı kısıtlamalar ve kurallar dahilinde yerel yönetimden izin verilmeli ve müzik yapacak kişiler bu ortamlarda bağış toplayabilmelidir. Yerli ve yabancı misafirlerin en çok yürüdüğü alanlardan olan Atatürk Bulvarı üzerinde uygun yerlere ve Rabia meydanında müzik dinleti alanları oluşturulabilir. Müzik yapmak isteyenler için özel yerler, kamuoyu oluşturularak, bizzat işin içindeki kişilerin fikirleri alınarak belirlenmelidir.

Ülkemizde müzik denilince ilk akla gelen şehirlerden İstanbul, İzmir ve Antalya'dan kısaca bahsetmek gerekiyor. İstanbul, Türkiye'nin müzik alanında merkez olan bir şehridir. Unkapanı, birçok kişi için umudun doğduğu ve şöhret basamaklarının ilk adımının atıldığı yer olmuştur. İstanbul, eğlence mekânlarının çokluğuyla bilinen; disko, bar ve türkü kafelerin sayıca en çok olduğu şehirdir. TRT sahnelerinin ve TV kanallarının merkezidir. Birçok sanatçının ikamet şehridir. Müzik eğitiminde çok sayıda konservatuarı ve eğitim merkezine ev sahipliği yapmaktadır. Uluslararası alanda ev sahipliği yaptığı müzik festivalleri ile adını sıkça duyurmaktadır. Kamu kuruluşlarına veya özel teşebbüslere ait açık ve kapalı olmak üzere dünyaca bilindik konser alanlarına sahiptir. İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı (İKSV) her yıl haziran ayında etkinlikler düzenlemektir. Birçok özellikte merkez olan bu şehrin müzikte akla ilk gelen şehir olması bir tesadüf değildir. Coğrafi konumundan ve yüzyıllarca merkez bir şehir olmasından kaynaklanan avantajlarından dolayı dünyanın gözünün bu şehirde olması ve şehrin potansiyelini iyi kullanması Türkiye için bir övünç kaynağıdır.

İstanbul'da yapılan festival ve etkinliklerin kültürel birikimlerinden faydalanılmalı ve iş birliği artırılarak, deneyimli yönetici ve kişilerin Şanlıurfa'ya transferleri sağlanmalıdır. Ekonomik olarak güçlü olan ve kültürel faaliyetlere katkı sağlayan kurum ve kuruluşlarla yapılan etkinliklerin süreklilik arz etmesi ve gelenekselleşmesi gerekmektedir. Bu bağlamda ekonomik ve kültürel anlamda katkı sağlayacak güçlü sponsorlar bulunmalıdır.

İzmir'in müzik şehri olarak bilinmesindeki en büyük katkı hiç şüphesiz fuar alanında yıllarca süre gelen gazinolardır. Bir dönemin halen unutamadığı müzik eğlencelerine bu şehir ev sahipliği yapmıştır, bu sebeple halen müzik denilince akla ilk gelen şehirlerdendir.

Türkiye'nin eğlence merkezinin başladığı yer haline gelen İzmir gazinoları 1950'li yıllardan sonra büyük bir ilgi görmüştür. Türkiye'nin büyük sanatçılarının bir merkezi olmuştur. Fuar gazinoları, şöhretine şöhret katan sanatçıların uğrak bir mekânı haline gelmiştir. İzmir fuarı, irili ufaklı sayıları 20 civarında gazinoya ev sahipliği yapmış, binlerce kişinin girmek için sıra beklediği, gazinolarının kapalı gişe sahne yaptığı; Anadolu insanın orada bulunmasının kendisi için bir prestij kaynağı saydığı bir yerdi. 1990'lı yıllardan sonra televizyonun her eve girmesi, sanatçıların televizyonlardan seyircilerine ulaşması, gazino giriş fiyatlarının artması, fuara ilginin azalmasıyla gazinolara olan talep azalmaya başladı. Kapanan gazinolardan geriye ayakta kalabilen 3 tanesi çay bahçesi ve lokanta olarak hizmet vermektedir. İzmir fuarında sponsor destekli konser ve halk eğlenceleri halen devam etmektedir (Sarı, 2015).

Türkiye'nin en çok turist ağırlayan şehirlerinden olan Antalya, yaz aylarında eğlence mekânlarında yapılan müzik faaliyetleriyle avantajını iyi kullanmaktadır. Popüler müzik sanatçılarının konser vermek için seçtiği Antalya, yılın her mevsiminde müzik severleri bir araya getirmektedir. Müziğin, eğlencenin ve tatilin bir arada olduğu kent müzik şehri olarak akıllarda yer etmektedir.

Tüm bunların yanında araştırma sürecince katılımcılara sorulup cevap alınamayan bazı konular olmuştur. Şanlıurfa, müzik şehri olarak dezavantajlı gruplara yönelik (bayan, genç, çocuk, engelli, sosyo ekonomik durumu düşük, mülteci vb.) hangi etkinlikleri yapılması sorulmuş ama yeterli cevaplar alınmamıştır. Fakat UNESCO kurumunun kuruluş amacı özellikle dezavantajlı gruplara yönelik çalışmalardır. Bu konuda yeterli cevabın alınmaması bu konuda yapılanların istenen seviyede olmadığının da göstergesi olmaktadır. Bu bağlamda ilerde yapılacak olan başvurularda şehrin bu konularda hazır olması ve tanıtımda yapılanların dile getirilmesi gerekmektedir. Cevabı alınamayan bir diğer soru müzik alanında ortak çalışma yürütülecek olursa hangi ülkelerin katılımıyla gerçekleştirilmesi gerektiğidir. Uluslararası iş birliği azımsanmayacak derecede önemlidir.

KAYNAKLAR

AJANOVIC, E. ve ÇİZEL, B., 2015. UNESCO yaratıcı kentler ağı ile Antalya kentinin değerlendirilmesi. Mediterranean Journal of Humanities, 1: 1-16.

AKŞİT AŞIK, N., 2014. Yaratıcı (kreatif) turizm. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(31): 786-195.

ALTINGÖZ, İ.H., 2018. Urfa Müziği Hakkında.http://www.urfakultur.gov.tr/ Eklenti/49315-urfa-muzigi-hakkindapdf.pdf?(Erişim Tarihi: 06.03.2018).

ANONİM, 2018. Yaratıcı Şehirler Ağı Hakkında. UNESCO Türkiye Milli Komisyonu http://www.unesco.org.tr/dokumanlar/yaratici_sehirler/yshakkinda.pdf(Erişim Tarihi: 24Aralık2018).

APAYDIN, B.B., 2014. Tarihi ve Doğal Değerlerin Turistik Marka Şehir Olmaya Etkisi: Safranbolu Örneği. Karabük Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Karabük, 149s.

AYDINLI, N., 2018. Urfa Türküleri ve Öyküleri. http://www.urfakultur.gov.tr/Eklenti/53787,urfa-turkuleri-ve-oykuleripdf.pdf? (Erişim Tarihi: 06.03.2018).

COMUNIAN, R., 2011. Rethinking the Creative City: The role of complexity, networks and interactions in the urban creative economy. Ural Studies, 48(6):1157-1179.

CAN, M., 2009. Şanlıurfa Sıra Gecesi Geleneği. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 120s.

CİN Özdemir, S., 2005. Şehir Morfolojisi ve Kültür: Urfa ve Trabzon'da Karşılaştırmalı Olarak Şehir Dokusu ve Yöresel Müziğin İlişkilerinin Araştırılması. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 139s.

ÇİFTÇİ, H., 2017. Destinasyon Pazarlamasında Markalaşma ve Markalaşma Yolunda Şanlıurfa Kent İmajı. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi, Konya, 275s.

DERELİ, H.C., 2016. UNESCO Yaratıcı Kentler Ağı Tasarım Kenti Kriterleri Bağlamında İzmir'in Değerlendirilmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 290s.

DÜZYOL YILMAZ, S., 2016. Şanlıurfa'daki Teravihlerde Okunan Selât-ı Kemâliyeler. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul, 128s.

FRAENKEL, J.R. and WALLEN, N.E., 2006. How to Design and Evaluate Research in Education (6th ed.), NY: McGraw-Hill, New York.

KEKLİK, S., 2006. Din ve Müzik Etkileşimi (Şanlıurfa Müziği Örneği). Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 69s.

LENG K.S. and BADARULZAMAN, N., 2014. Branding George Town World Heritage Site as City of Gastronomy: Prospects of Creative Cities Strategy in Penang. International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research, 8(3): 322-332.

ÖKSÜZOĞLU, O., 2015. Şanlıurfa Dergâh Camiinde Yapılan Tarikat Usulleri ve Müzikal Analizleri. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 331s.

ÖKTEM, P., 2010. Avrupa Kültür Başkentleri ve Paralelinde Yapılan Kentsel Projelerin İncelenmesi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 142s.

ÖZBEK, T., 2004. Güneydoğu Anadolu Bölgesi Turizm Çekiciliklerinin Bölgeye Gelen Turistlerin Tatminine Etkisi Üzerine Bir Araştırma. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 171s.

PRATT, A.C., 2010. Creative cities: Tensions Within and Between Social, Cultural and Economic Development: A Critical Reading of the UK Experience. City, Culture and Society, 1(1): 13-20.

RICHARDS, G. and RAYMOND, C., 2000. Creative Tourism. ATLAS News, 23: 16-20.

ROSI, M., 2014. Branding or Sharing? The Dialectics of Labeling and Cooperation in the UNESCO Creative Cities Network. City, Culture and Society5(2): 107-110.

SAHİL, A., 2009. Şanlıurfa'da Halk Müziği ve Tasavvuf Müziğinin Etkileşimi. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 138s.

ŞAHİN, E., 2015. Bir Destinasyon Unsuru Olarak Yerel Gastronominin Marka Şehir Pazarlamasında Etkileri: Gaziantep Örneği. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep, 156s.

ŞAHİN, G., 2010. Turizmde marka kent olmanın önemi: İstanbul örneği. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi Ankara, 110s.

TÜRK DİL KURUMU. Marka. www.tdk.gov.tr.(Erişim Tarihi: 12 Aralık 2018).

UÇAR, B. 2011. Urfa sıra gecelerinde Şair Abdî'nin gazelleri üzerine. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 1(2):9-11.

URL-1 https://en.unesco.org/creative-cities/sites/creative-cities.(Erişim Tarihi: 11.12.2018).

URL-2 http://www.icas-sevilla.org/sevilla-se-llena-de-pianos-1/.(Erişim Tarihi: 13.11.2018).

URL-3 https://en.unesco.org/creative-cities/.(Erişim Tarihi: 24.2.2018).

URL-4http://sevilla.abc.es/sevilla/20151001/sevi-siete-pianos-cola-llevan-201510011609.html.(Erişim Tarihi: 11.12.2018).

URL-5 www.tdk.gov.tr.(Erişim Tarihi:13.12.2018).

YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H., 2000. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 2. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 37

ZEREN H.E., 2011. Marka Kent Oluşturma Bağlamında Stratejik Kent Yönetimi: Karaman Kenti İçin Bir Model Önerisi. İnönü Üniversitesi, Doktora Tezi, Malatya, 113s.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	**:** Murat Kadir YETKİN
Uyruğu	**:** T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi	**:** Şanlıurfa 26.05.1987
Telefon	**:** 0505 618 7085
E-mail	**:** mkyet@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	**Adı, İlçe, İl**	**Bitirme Yılı**
Lise	**:** Urfa Lisesi Merkez/Şanlıurfa	2004
Üniversite	**:** Dokuz Eylül Üniversitesi Buca/İzmir	2010
Yüksek Lisans	**:** Harran Üniversitesi Haliliye / Şanlıurfa	2019

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	**Kurumu**	**Görevi**
2008- 2009	İzmir Büyükşehir Belediyesi	Eğitmen
2010- 2014	İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü	Öğretmen
2014-2017	Şanlıurfa Milli Eğitim Müdürlüğü	Öğretmen
2017-	Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü	Öğretmen

UZMANLIK ALANI **:** Bilişim Teknolojileri ve Yazılım

YABANCI DİL **:** İngilizce